

1. ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වය, ප්‍රතිපත්ති සහ ගැටළු

1.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

1999 දී ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයෙහි සියයට 4.3 ක සාමාන්‍ය ආර්ථික වර්ධන අනුපාතිකයක් වාර්තා විය. මෑතකදී සිදු වූ ලෝක ආර්ථික අර්බුදය හේතුවෙන් මුහුණ පෑමට සිදු වූ දුෂ්කර කාලපරිච්ඡේදයකින් අනතුරුව ආර්ථික කටයුතු, විශේෂයෙන්ම කර්මාන්ත අංශයේ කටයුතු, ක්‍රමයෙන් යළි සිය වර්ධනීය ප්‍රවණතාවයන් අත් කර ගන්නා ලදී. ලෝක ආර්ථිකය ශක්තිමත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් පැවතීමේදී අර්බුදයට ලක් වූ රටවල් සිදු කළ පීඩාකාරී එහෙත් ශක්තිමත් ගැලපුම්ද ජාත්‍යන්තර සංවිධාන සහ කලාපීය බැංකු අර්බුදය පාලනය කිරීමෙහි ලා ඉටු කළ ක්‍රියාශීලී කාර්ය භාරයද අර්බුදයට ලක් වූ රටවල් ප්‍රතිපත්තිමය ගැලපුම් කිරීමේදී ඉහත ආයතන දක්වූ සහයෝගීතාවයද ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ශක්තිමත් ආර්ථික වර්ධනය හා යුරෝපා සංගමයේ කියුණු ආර්ථික වර්ධනය අඛණ්ඩව පැවතීමද හේතුවෙන් මෑතදී ඇති වූ ආර්ථික අර්බුදයෙහි නිවුතාවය පාලනය කර ගැනීමට හැකි විය.

නැගෙනහිර ආසියානු සහ ලතින් ඇමෙරිකානු රටවල මෑතකාලීන අත්දැකීම් වලින් අනාවරණය වන පරිදි

වෙළෙඳපොල පිළිබඳ දක්වන ආකල්පය සුභවාදී අන්තයක සිට අසුභවාදී අන්තයක් දක්වා සිසුයෙන් විතැන් වීම මගින් මූල්‍ය වෙළෙඳපොල අර්බුදයන් ජනිත කරනු ඇත. එමෙන්ම මූල්‍ය වෙළෙඳපොල අර්බුදයන්ට හේතු වන කවත් මූලික සාධක ගණනාවක්ම ඇති බව මෙම අත්දැකීම් වලින් අනාවරණය වේ. සමගාමී නොවන මූල්‍ය, රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති, දුර්වල පාලන හා අධීක්ෂණ තත්ත්වයන්, පරිණත නොවූ මූල්‍ය වෙළෙඳපොල ලිහිල්කරණය, මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිවල විනිවිද භාවය අඩු වීම, දුර්වල ආයතන පරිපාලනය සහ අර්බුදකාරී අවස්ථාවකට මුහුණ දීමට හැකි පරිදි ප්‍රමාණවත් මූල්‍ය සම්පත් සහිත ජාත්‍යන්තර අවසාන ණය දෙන්නෙකු නොමැති වීම ඇතුළුව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ක්‍රමයේ පවත්නා දුර්වල තාවය මෙම අනිකුත් සාධක අතර වේ. මෙම ප්‍රශ්න බොහොමයක් විසඳීම සඳහා වර්තමානයේදී මෙම රටවල මෙන්ම ජාත්‍යන්තර සංවිධානවලද දැඩි අවධානය යොමු වෙමින් පවතී.

1999 දී ලෝක වෙළෙඳම සහ නිෂ්පාදනය සැලකිය යුතු ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් විය. 1998 දී වූ සියයට 2.5 ක වර්ධනය හා සසඳන විට ලෝක නිෂ්පාදනය 1999 දී සියයට 3.3 කින් වර්ධනය වී ඇති බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධනය 1998 දී සියයට 3.2 ක් වූ අතර සාපේක්ෂව එය මෙම වර්ෂයේදී සියයට 3.8 ක් වී ඇත. විවිධ ස්වරූපයේ අනිකුත් අභ්‍යන්තර ප්‍රශ්න ගණනාවක්

1.1 සංඛ්‍යා සටහන
තෝරාගත් සාර්ව ආර්ථික දර්ශක

ශීර්ෂය	1980-89 සාමාන්‍ය	1990-94 සාමාන්‍ය	1995	1996	1997	1998	1999(අ)
ද.දේ.නි.(මුර්ක) වර්ධන අනුපාතය	4.2	5.3	5.5	3.8	6.3	4.7	4.3
ද.දේ.නි.අවධමතකය	11.8	12.0	8.4	12.1	8.6	8.4	4.4
ඒකපුද්ගල ද.දේ.නි. (නාමික) රුපියල්	9,608	25,148	36,869	41,940	47,988	54,220	58,323
ඒකපුද්ගල ද.දේ.නි. එ.ජ.ඩොලර්	362	515	719	759	814	839	829
සේවා විද්‍යුක්ති අනුපාතය (සියයට)	෭.෩.	14.4	12.3	11.3	10.5	9.5	8.8
විදේශීය වත්කම්වල ආනයන ආවරණය, මාස	෭.෩.	෭.෩.	6.6	6.0	6.4	5.9	5.3
දළ විදේශීය වත්කම්	1.8	3.6	4.7	4.3	4.2	4.0	3.3
දළ නිල සංචිත			(ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්)				
දළ දේශීය ආයෝජන	26.2	24.1	25.7	24.2	24.4	25.1	27.1
දළ දේශීය ඉතිරිකිරීම්	12.9	14.4	15.3	15.3	17.3	19.1	19.8
විදේශීය ඉතිරිකිරීම්(ආ)	13.3	10.3	10.4	8.9	7.1	6.0	7.3
ගෙවුම් ශේෂය, ජංගම ගිණුම	-8.1	-6.3	-6.0	-4.9	-2.6	-1.4	-3.1
රාජ්‍ය අයවැය, වර්තන ගිණුම	2.7	-1.6	-2.7	-3.8	-2.2	-2.4	-1.0
රාජ්‍ය අයවැය, සමස්ත ශේෂය	-12.4	-9.8	-10.1	-9.4	-7.9	-9.2	-7.5
මුදල් සැපයුම (M _{2b}), වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය (ඇ)	෭.෩.	෭.෩.	21.1	11.3	15.6	13.2	13.4
කොළඹ පාරිභෝගිකයන්ගේ මිල දර්ශකය, වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය	12.8	13.1	7.7	15.9	9.6	9.4	4.7
විනිමය අනුපාතිකය (රුපියල්/එ.ජ.ඩොලර්), වෙනස්වීමේ ප්‍රතිශතය(ඇ)	-9.1	-4.4	-7.5	-4.7	-7.1	-9.6	-6.0

(අ) කාවකාලික
(ආ) ඉදිරි භාණ්ඩ ආනයන සහ සාධක නොවන සේවා
(ඇ) වි.ව්‍ය.මු.ඒ.ඇ.අ.ගේ ඒකාබද්ධ මුදල් සැපයුම
(ඈ) සංඛ්‍යා ලකුණු මගින් අවප්‍රමාණයන් දක්වේ.

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

හමුවේ අරගලයක යෙදී සිටින ඉන්දුනීසියාව හැරුණුවිට අර්බුදයට ලක් වුණු නැගෙනහිර ආසියානු ආර්ථිකයන්ද කලින් බලාපොරොත්තු වුවාට වඩා වේගයකින් යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් පැවතුණි. නැගී එන ආර්ථිකයන් වෙත වූ ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම්, පසුගිය දෙවසර තුළදී පැවති ඉතා පහත් මට්ටමෙන් මිදී පැහැදිලි ලෙස යථා තත්ත්වයට පත්වෙමින් පැවතිනි. එහෙත්, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට වූ ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් තුලින් එබඳු යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ කිසිදු අපේක්ෂා සහගත සලකුණක් දිස් නොවීය.

1999 වර්ෂය තුළදී තෙල් නොවන වෙළඳ භාණ්ඩවල මිල ගණන් පහත් මට්ටමක පැවතුණි. වර්ෂය තුළදී බනිජ තෙල් මිල ගණන් සියයට 40 කින් වැඩි වීමත් සමගම තෙල් ආනයනය කරනු ලබන සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වෙළඳ අනුපාතය කියුණු පරිහානියකට ලක් වී ඇත. මෑත කාලීනව එක්සත් ජනපද ආර්ථිකයේ දක්නට ලැබුණු ඉහළ වර්ධන අනුපාතික ව්‍යුහාත්මක හෝ එලදැසිතාවයේ වූ කිරිසාර වර්ධනයක් නිසා සිදු නොවීය යන ආකල්පය මත එම ආර්ථිකයේ ඇති විය හැකි අධි ක්‍රියාකාරී තත්ත්වය වැළැක්වීමට ලොවර්ල් රිසච් බැංකුවේ අධිපති මණ්ඩලය 1999 වසර තුළදී පොලී අනුපාතික කෙටරක් ඉහළ නැංවීය. අනෙකුත් සමහර කාර්මික රටවල්ද 1999 වර්ෂයේදී පොලී අනුපාතික ඉහළ නංවන ලදී. 1999 දී සාර්ථක ලෙස යුරෝ හඳුන්වා දීම නිසා රටවල්වලට ඔවුන්ගේ විනිමය අනුපාතිකයන් පාලනය කිරීමේදී ගණුදෙනු කිරීමට සිදු වූ ප්‍රධාන ව්‍යවහාර මුදල් සංඛ්‍යාව අඩු වුවද, විශේෂයෙන්ම යුරෝහි අගය එක්සත් ජනපද ඩොලරයට සාපේක්ෂව කියුණු ලෙස පහත වැටීම සහ යෙන්/එ.ජ.ඩො. අනුපාතිකය ඉහළ විචලනයක් පෙන්වීම නිසා අන්තර්ජාතික විනිමය වෙළෙඳපොල තත්ත්වයන් ඉහළ අවිනිශ්චිතතාවයක පැවතිණි. මෙම සංකීර්ණතා මධ්‍යයේ ලෝක ආර්ථිකය වේගවත් ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් වීම මගින් ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල්වලට කිසියම් සහනයක් ද සැලසුණි.

වැඩි දියුණු වූ සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධකරණ හේතුවෙන් යථා තත්ත්වයට පත් වූ විදේශීය ඉල්ලුමෙහි නිසි ප්‍රතිලාභ අත් කර ගැනීමට ශ්‍රී ලංකාවට හැකි විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වර්ධන අනුපාතිකය 1999 දී සියයට 4.3 ක් වූ අතර එය සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල සාමාන්‍ය වර්ධන අනුපාතිකය වූ සියයට 3.3 ට වඩා ඉහළ අගයකි. පළමු කාර්තුවෙහිදී වූ සියයට 3 ක මන්දගාමී වර්ධනයට පසු ආර්ථික ක්‍රියාකාරිත්වය වඩා වේගවත් වෙමින් සිටි වන කාර්තුවේදී සියයට 6.9 ක වර්ධනයක් අත් කර ගනු ලැබිණි.

1997 අග භාගයේ සිට පසුබෑමට ලක් වූ ලෝක වෙළෙඳපොල තත්ත්වයන්ගේ බලපෑමට ලක් වූ ශ්‍රී ලංකාවේ කාර්මික නිෂ්පාදන සහ අපනයන ක්‍රියාකාරකම් 1999 වසරේ දෙවන භාගයේදී කැපී පෙනෙන අන්දමින් යථා තත්ත්වයට පත් වන ලකුණු පෙන්නුම් කෙරුණි. උද්ධමනය ත්‍රමානුකූලව නොකඩවා පහත වැටීම වසර පුරාම දකිය හැකි විය. වැඩි වශයෙන් භාවිතයට ගන්නා කොළඹ පාරිභෝගිකයන්ගේ මිල දර්ශකයට අනුව පාරිභෝගික මිල උද්ධමනය 1998 දී

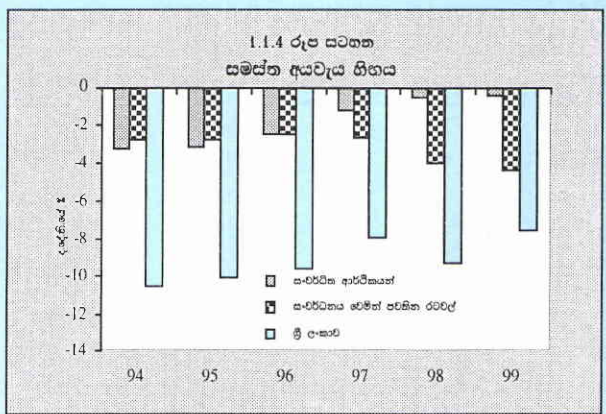
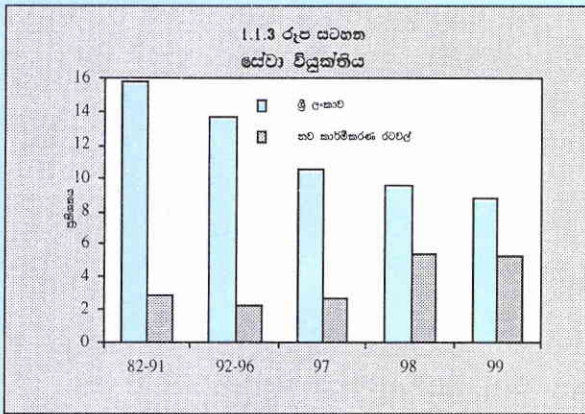
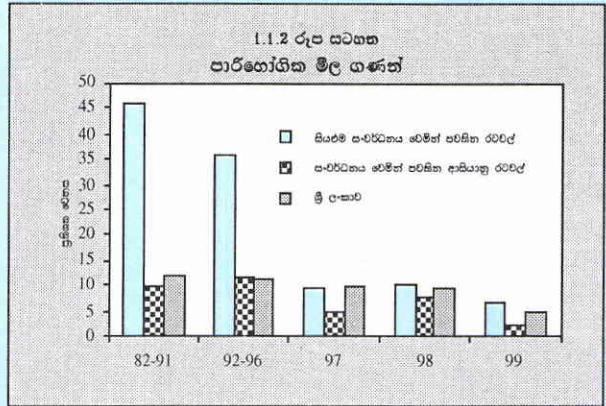
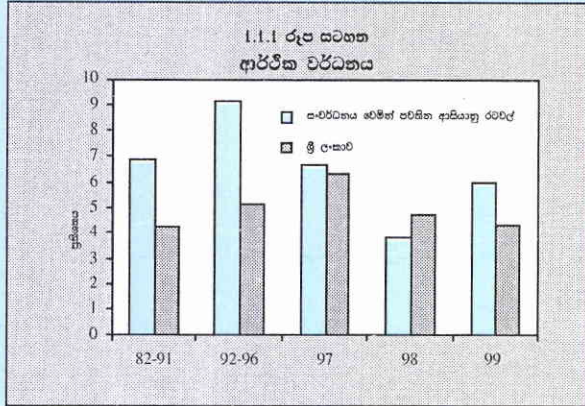
වූ සියයට 9.4 සිට 1999 දී සියයට 4.7 දක්වා පහත වැටුණි. දළ දේශීය නිෂ්පාදිත (ද.දේ.නි.) මිල අවධමනකයට අනුව සමස්ත මිල මට්ටම වැඩි වීමේ අනුපාතය ඉකුත් වසරේ වූ සියයට 8.4 සිට 1999 දී සියයට 4.4 දක්වා අඩු විය. වසර ආරම්භයේදී අපේක්ෂිත වේගයට වඩා වැඩි වේගයකින් මිල මට්ටම් පහත වැටුණි. දේශීය ආහාර සපයුම ඉහළ යාම, මූල්‍ය ප්‍රසාරණය සියයට 15 කට වඩා අඩු මට්ටමකට සීමා කිරීම, ආනයනික ආහාර ද්‍රව්‍යයන්ගේ අඩු මිල ගණන් හා භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද හඳුන්වා දීමෙන් පසුව වක්‍ර බදුවල බදු මත බදු පැනවෙන තත්ත්වය බොහෝදුරට අහෝසි වීම මෙයට හේතු විය. සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ ගිය මූර්ත පොලී අනුපාතිකයන්ද යම්දුරකට ඉල්ලුම් ජීවිතය අඩු කිරීමට හේතු විය.

රාජ්‍ය අංශය සඳහා අළුතින් බඳවා ගැනීම සහ වඩාත් ලිහිල් ආර්ථික වාතාවරණයක් යටතේ විශේෂයෙන්ම සංචාරක, නිෂ්පාදන සහ කුඩා ව්‍යාපාරයන්හි සේවා නියුක්තියෙහි වර්ධනයක් පිළිබිඹු කෙරෙමින් පෞද්ගලික අංශයේ රැකියා අවස්ථා ප්‍රමාණය වැඩි වීම මගින් සේවා විසුක්තිය තවදුරටත් පහත වැටුණි. පසුගිය වසරේ මුල් කාර්තූ, තුන තුල ඉම බලකායෙන් සියයට 9.7 ක් වූ සේවා විසුක්ති ප්‍රමාණය 1999 වසරෙහි මුල් කාර්තූ තුන තුල සියයට 8.8 ක් විය.

විදේශීය අංශයෙන් බලන කල ධාරිතාවය පුළුල් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා රුපියලට යටත් යානා තුනක් ආනයනය කිරීම හා වෙළඳ අනුපාතය සියයට 7 කින් පහත වැටීම පිළිබිඹු කරමින් 1998 දී ද.දේ.නි.න් සියයට 1.4 ක් වූ ජංගම ගිණුමේ හිඟය 1999 දී සියයට 3 දක්වා පුළුල් විය. අපනයන ප්‍රමාණය සියයට 6 කින් වැඩි වුවද, වඩාත් තරඟකාරී වාතාවරණයක් යටතේ අපනයන ඒකකයක වටිනාකම සියයට 10 කින් අඩු වීම නිසා අපනයන ආදායම සියයට 4 කින් අඩු විය. පෞද්ගලිකරණ ලැබීම් රහිතව පෞද්ගලික අංශයේ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් 1998 දී වූ ඇ.එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 296 සිට 1999 දී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 555 දක්වා දෙගුණයකින් වැඩි විය. දිගුකාලීන ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ගලා ඒම් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 396 දක්වා සියයට 16 කින් වැඩි විය. අපනයන අඩු වීම, කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලා යාම් වැඩි වීම සහ වාණිජ බැංකුවල බාහිර වගකීම් අඩු වීම හේතුවෙන් සමස්ත ශේෂයෙහි හිඟය එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 263 ක් (ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 1.7 ක්) ලෙස දක්විණි. කෙසේ වුවද, වාණිජ බැංකු සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය වැඩි වීම නිසා රටේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණයෙහි පහත වැටීම තරමක් සීමා විය. රටෙහි දළ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය මාස 5.3 ක ආනයන සඳහා ප්‍රමාණවත් වන අතර දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය මාස 3.3 ක ආනයන ආවරණය කිරීමට ප්‍රමාණවත් වනු ඇත.

වසර 2002 වනවිට සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නි. න් සියයට 5 කට පමණ සීමා කිරීමේ මධ්‍යකාලීන ඉලක්කයට තවදුරටත් ලඟා වෙමින් 1998 දී ද.දේ.නි. න් සියයට 9.2 ක් වූ සමස්ත අයවැය හිඟය 1999 දී සියයට 7.5 දක්වා කැපී පෙනෙන ලෙස පහත වැටුණි. ප්‍රධාන වශයෙන්ම ආරක්ෂක

1.1 රුප සටහන
තෝරාගත් සාර්ව ආර්ථික දර්ශක - I

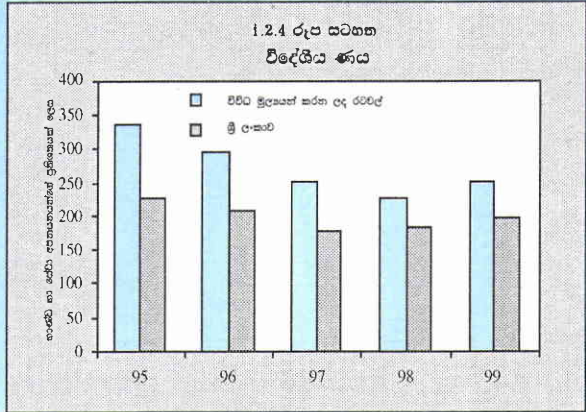
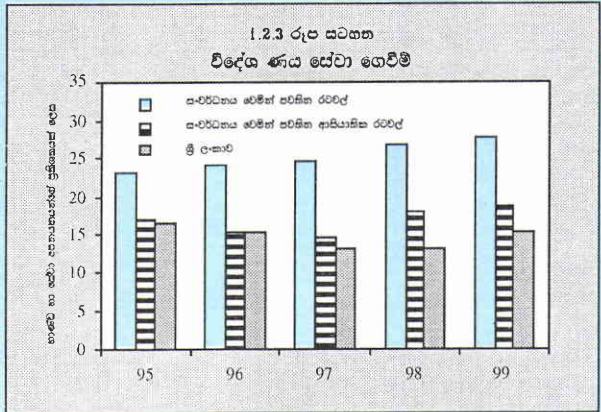
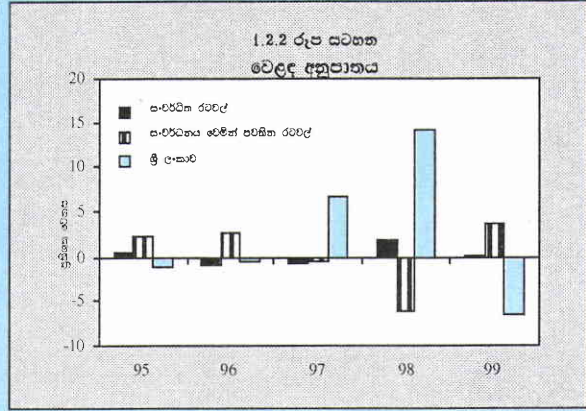
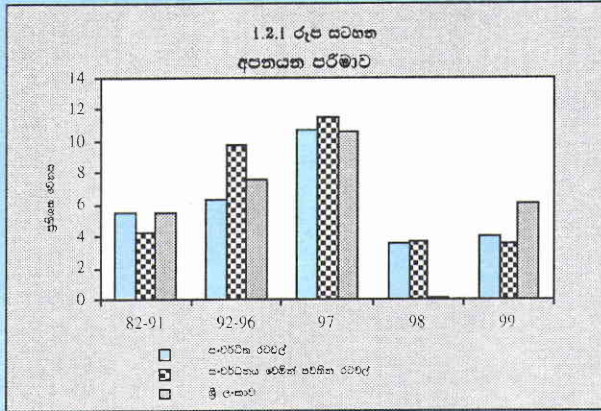

විදේශීය ඇතුළුව පොලී නොවන විදේශීය සීමා කිරීමෙන් හා ආයෝජන විදේශීය පසුගිය වසරේ පැවති මට්ටමේම රඳවා ගැනීම තුළින් අයවැය හිඟය පහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට හැකි විය. ආරක්ෂක විදේශීය දැදේ.නි.න් සියයට 5.7 ක සිට සියයට 4.9 දක්වා අඩු විය. පසුගිය වසර කිහිපය තුළ පහළ යාමේ නැඹුරුවක් පෙන්නුම් කළ බදු ආදායමෙහිද සුළු වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කෙරුණි. විශේෂයෙන්ම භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද ආපසු ගෙවීමේදී සිදු වන අක්‍රමිකතා මග හැරීම සහ බදු පරිපාලනය දියුණු කිරීම සඳහා ගන්නා ලද ක්‍රියා මාර්ගයන් මෙම ප්‍රවණතාවයට හේතු විය. විදේශීය වශයෙන් ලබා ගත හැකි වූ ශුද්ධ සම්පත් ප්‍රමාණය 1998 ට වඩා අඩු වූ බැවින් අයවැය හිඟයෙන් විශාල ප්‍රමාණයක් පියවා ගනු ලැබුවේ ප්‍රධාන වශයෙන් බැංකු ණය ගැනීම් ඇතුළු දේශීය ප්‍රභවයන්ගෙනි.

පහළ යන උද්ධමන නැඹුරුව සැලකිල්ලට ගනිමින් ප්‍රතිමිලදී ගැනීමේ අනුපාතිකය සියයට 11.25 සිට සියයට 9.25 දක්වා පියවර කිහිපයකින් වෙනස් කරමින්ද, 1999

අගෝස්තු මාසයේදී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාතිකය සියයට 12 සිට සියයට 11 දක්වා අඩු කරමින්ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව පොලී අනුපාත කවදුරටත් පහත හෙළීමේ යෝග්‍යතාවය සලකුණු කරන ලදී. වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතාවයන්ට අනුව යමින් 1998 අවසානයේදී සියයට 15 ක් වූ එක් දින නැවත ප්‍රති මිලදී ගැනීමේ අනුපාතිකයද සියයට 13.48 දක්වා අඩු කරන ලදී. වසර 2000 පරිඝණක ගැටළුව හා සම්බන්ධව පැවති අවිනිශ්චිතතාවයන් හේතුවෙන් වසර අවසානයෙහි ඉහළ ගිය ද්‍රවශීලතා ඉල්ලුමට මුහුණ දීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළෙන් භාණ්ඩාගාර බිල්පත් මිලදී ගැනීම කරන ලදී. දෙසැම්බර් මාසය තුළදී සංසරණය වූ මුදල් ප්‍රමාණය උපරිම වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,000 කින් පමණ වැඩි වුවද මෙම වෙනස සඳහා රට තුළ වූ සුදුසුම පිළිබඳව වෙළෙඳපොළ දක්වූ විශ්වාසය හේතුවෙන් මෙම ඉහළ යාම මුලදී අපේක්ෂා කළ ප්‍රමාණයට වඩා අඩු විය. 2000 ජනවාරි මාසයේදී මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් සාමාන්‍ය අතට හැරීමෙන් පසු බැංකු අතිරික්ත ද්‍රවශීලතා විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු

1.2 රුප සටහන
තෝරාගත් සාර්ව ආර්ථික දර්ශක - II

මගින් අවශෝෂණය කරනු ලැබිණි. 1999 දී පුළුල් මුදල් සැපයුම සියයට 13.4 කින් වැඩි විය. මෙය වසර මුලදී සකස් කරන ලද මූල්‍ය වැඩසටහනින් අපේක්ෂිත පරිදි සියයට 13 - 15 ක පරාසයක පැවතුණි.

1999 පෞද්ගලික අංශයේ ක්‍රියාකාරීත්වයේ වර්ධනයට සහ උද්ධමන උපතනියට අනුව යමින් පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද බැංකු ණය සියයට 10 කින් වැඩි විය. මෑතදී කරන ලද සවිස්තරාත්මක මූල්‍ය සමීක්ෂණයක නාවකාලික ඇස්තමේන්තුවලට අනුව වාණිජ බැංකු, සංවර්ධන බැංකු, මූල්‍ය සමාගම්, ඉතිරි කිරීමේ බැංකු සහ ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු ඇතුළු සියළුම මූල්‍ය සමාගම් මගින් පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය සියයට 12 කින් වැඩි වී ඇති බව පෙන්වුම් කරන ලදී. පෞද්ගලික අංශයේ ආයතනික ණය අවශ්‍යතාවය ද.දේ.කීන් සියයට 34 ක් වන බව පෙන්වා ඇත. 1999 දී පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණයෙහි ශුද්ධ වැඩි වීම රුපියල් බිලියන 47 ක් විය. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් කොටස් අලෙවිය වසර 2000 දක්වා කල් දැමීම හේතුවෙන් බැංකු ක්‍රමය තුළින් රජයට සපයන ලද ණය ප්‍රමාණය

නියුණු ලෙස වර්ධනය විය. මූල්‍ය සමීක්ෂණයට අනුව ආයතනික අංශයෙන් රජයට සපයන ලද ණය, මුළු දේශීය ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 26 ක් ලෙස ගණන් බලා ඇත.

මූල්‍ය ක්‍රමයේ ස්ථාවරත්වය තවදුරටත් ඉහළ නැංවීමේ අදහසින් මහ බැංකුව මෑතකදී බැංකු අධීක්ෂණ සහ මෙහෙයුම් කටයුතු ශක්තිමත් කළේය. නීතිපතා කෙරෙන එතැන් අධීක්ෂණ කටයුතු දැඩි කළ අතර කාර්තුමය දුරස්ත අධීක්ෂණ කටයුතු කල්තියා අනතුරු ඇඟවීමේ ක්‍රමයක් ලෙස දියුණු කරන ලදී. බාසල් මග පෙන්වීම් වල නිර්දේශිත සියයට 8 ක් වඩා ඉහළ මට්ටමකින් එනම් සියයට 10 ක ප්‍රාග්ධන අවශ්‍යතා අනුපාතයක් 2001 ආරම්භයේ සිට පවත්වා ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය මෙන්ම බැංකු තොරතුරු මහජනතාව වෙත හෙළිදරව් කිරීමේ යෝග්‍යතාවය ගැනද බැංකු දැනුවත් කරනු ලැබුණි. ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීම ආරම්භ වන කාලසීමාව මාස 6 සිට මාස 3 දක්වා අඩු කිරීම මගින් අක්‍රීය ණය ප්‍රතිපාදන කටයුතු වැඩි දියුණු කෙරෙමින් පවතී. විශේෂයෙන්ම වාර්තා කළයුතු අංශ පිළිබඳ බැංකු විගණක වරුන්ට උපදෙස් දී ඇත. මෙම විවික්ෂණ නියමයන් කෙරෙහි දැඩි ලෙස අවධාරණය කිරීම 1999 දී පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද

ණය ප්‍රමාණයෙහි වර්ධනය යම් ප්‍රමාණයකට මන්දගාමී වීමට හේතු වුවත් ණය ලබා දීමේ ප්‍රමිතීන්හි අපේක්ෂිත වර්ධනය මගින් බැංකු ක්‍රමයේ ස්ථායීතාවය හා ශක්තිමත් භාවය වැඩි දියුණු කෙරෙනු ඇත. බැංකු සහ මූල්‍ය ආයතන සමග නොකඩවා මාස්පතා පවත්වනු ලබන රැස්වීම් මගින් ගැටළු නිරාකරණය කර ගැනීමට සහ ක්‍රියාකාරීත්වයන් වැඩි දියුණු කර ගැනීමට හැකි විය.

1999 වසර තුළ මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථාවරව පැවතිණි. මැදිකාලීන රාජ්‍ය බැඳුම්කර සඳහා වන පොලියද ඇතුළත්ව සියළුම පොලී අනුපාතිකයන්හි සුළු අඩු වීමක් පෙන්නුම් කරමින් පොලී අනුපාතයන්හි අඩු උච්චාවචන ස්වරූපයක් පෙන්නුම් කරන ලදී. මෙම අඩු වීම ප්‍රතිශත ඒකක 1 - 2 දක්වා පරාසයක විය. වසරේ මුල් භාගය තුළදී විනිමය අනුපාත මත කෙරුණ බලපෑම වැඩි වූ අතර උද්ධමන අනුපාතිකය නොකඩවා පහත වැටීම හේතුවෙන් වසරේ දෙවන භාගය තුළදී මෙම පීඩනය සමනය විය. මූර්ත පොලී අනුපාතික ඉතුරුම් කරුවන්ට

සහ මූල්‍ය උපකරණ ආයෝජකයින්හට බෙහෙවින් ආකර්ශනීය මට්ටමක පැවතිණි. මේ අතර, වාණිජ බැංකු සතු ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ප්‍රමාණය ඉහළ ගියේය. එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව 1999 දී රුපියලෙහි වාර්ෂික අවප්‍රමාණය විමෙහි සාමාන්‍යය සියයට 8.2 ක් වූ අතර 1998 දෙසැම්බර් සිට 1999 දෙසැම්බර් දක්වා අවප්‍රමාණය විම සියයට 6 ක් විය. විනිමය අනුපාතයේ මෙම හැසිරීම් රටාව තුළින් 1999 වසරෙහි ගෙවුම් ශේෂයෙහි දුර්වල තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කෙරිණ.

1.2 නිමැවුම

ආර්ථික වර්ධනය

දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය 1999 දී මූර්ත වශයෙන් සියයට 4.3 කින් වර්ධනය විය. මෙය සියයට 5 ක් පමණ වූ දිගුකාලීන වාර්ෂික වර්ධන අනුපාතිකය හා සසඳන කල අඩු මට්ටමක පවතින මුත් ආර්ථික කළමනාකරණය

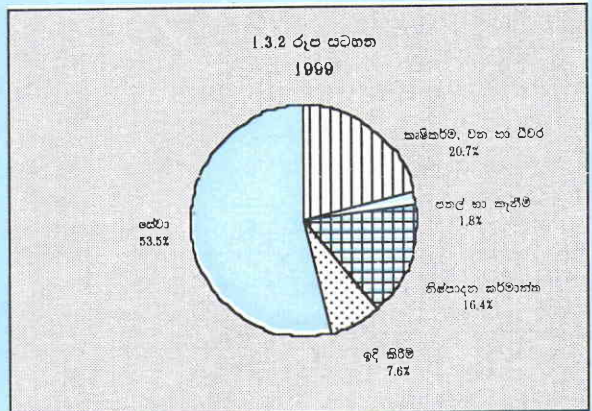
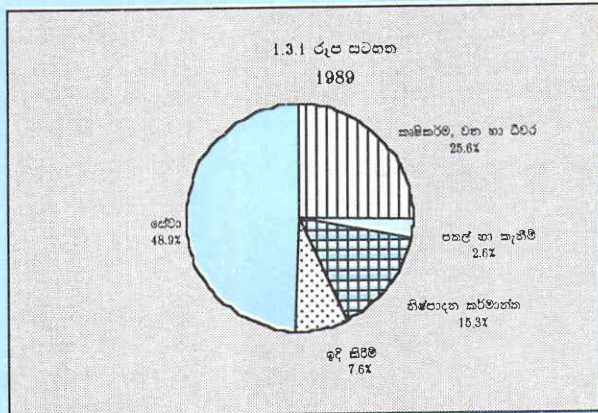
1.2 සංඛ්‍යා සටහන
ස්ථාවර මිල යටතේ දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය (වාර්ෂික ප්‍රතිශත වෙනස)

ශීර්ෂය	1980-1989 සාමාන්‍ය(අ)	1990-1997 සාමාන්‍ය(අ)	1998(ආ)	1999(ආ)
1. කෘෂිකර්මය, දැව ආදී වන ද්‍රව්‍ය හා ධීවර	2.3	2.3	2.5	4.5
1.1 කෘෂිකර්මය	2.3	2.3	1.8	4.4
නේ	0.3	4.7	1.1	1.3
රබර්	-2.7	0.1	-9.0	1.0
පොල්	3.1	1.1	-3.2	9.1
වී	1.4	2.0	18.3	6.6
අනෙකුත්	4.6	3.1	-1.5	3.4
1.2 දැව ආදී වන ද්‍රව්‍ය	3.3	1.5	1.2	1.3
1.3 ධීවර කර්මාන්තය	2.7	3.2	8.3	7.6
2. පතල් හා කැනීම් කටයුතු	6.3	3.4	-5.4	4.1
3. නිමැවුම් කර්මාන්ත	5.5	8.7	6.3	4.4
3.1 නේ, රබර් සහ පොල් සකස් කිරීම	0.0	2.5	-1.2	3.8
3.2 කම්හල් කර්මාන්ත	7.8	10.0	7.6	4.5
3.3 කුඩා කර්මාන්ත	1.6	6.0	6.5	4.8
4. ඉදිකිරීම්	1.3	5.1	7.1	4.8
5. විදුලිය, ගෑස් සහ සනීපාරක්ෂක සේවා	6.6	7.6	10.1	9.5
6. ප්‍රවාහනය ගබඩා කිරීම සහ සංචිච්චනය	4.7	5.9	7.7	8.1
7. කොග සහ සිල්ලර වෙළෙඳාම	4.6	5.8	4.5	1.0
7.1 ආනයන	2.7	8.0	8.2	-1.4
7.2 අපනයන	4.4	11.3	0.1	6.1
7.3 දේශීය	6.4	2.6	2.0	2.1
8. බැංකු, රක්ෂණ සහ නිශ්චල දේපල	9.4	8.5	6.4	4.6
9. නිවාස අයිතිය	2.9	1.3	1.2	1.2
10. රාජ්‍ය පරිපාලන සහ ආරක්ෂක කටයුතු	10.2	3.4	3.0	4.2
11. සේවා (අන් තැනක සඳහන් නොවන)	2.2	5.4	3.7	9.8
12. දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය	4.2	5.4	4.7	4.3
13. විදේශීය ශුද්ධ පාඩක ආදායම	43.5	0.7	12.2	41.4
14. දළ ජාතික නිෂ්පාදිතය	4.0	5.6	4.6	3.8

(අ) 1982 ස්ථාවර සාධක පිරිවැය මිල අනුව
(ආ) 1996 ස්ථාවර සාධක පිරිවැය මිල අනුව

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

1.3 රුප සටහන
දේශීය ආර්ථික සංයුතිය

සම්බන්ධයෙන් පැවති අසීරු පරිසරය හා සලකන කල සතුටුදයක තත්ත්වයක් වේ. කාර්තුමය ආර්ථික වර්ධන අනුපාතිකයන්ගේ ක්‍රමයෙන් වැඩි වන ප්‍රවණතාවයක් වර්ෂය තුළදී පැහැදිලිව දකිය හැකි වූ අතර එය ආර්ථිකයේ සියළුම ප්‍රධාන අංශයන්හි පිළිබිඹු විය. වර්ෂයේ හතර වන කාර්තුවෙහි ආර්ථික වර්ධනය සියයට 6.9 ක් වූ සිත් ගන්නා සුළු මට්ටමක පැවති අතර මෙම ඉහළ වෘද්ධි තලය විශේෂයෙන් නිමවුම් කර්මාන්ත හා වෙළඳ කටයුතු අංශයන් තුල 2000 වර්ෂය දක්වා අඛණ්ඩව පවතින බවට සාධක පවතී. දුරකථන සංකීර්ණ හා තොරතුරු තාක්ෂණය පුළුල් වශයෙන් භාවිතා කිරීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නිමවුම් කර්මාන්ත හා සේවා යන අංශයන්හි ඵලදායීතාවය ඉහළ යාම මෙම ඉහළ වර්ධනයට විශාල වශයෙන් හේතු විය. මීට අමතරව සිල්ලර වෙළඳුම, ලුහු ඉංජිනේරු කටයුතු, හෝටල් සහ ආපන සේවා, වාහන ත්‍රයාන සේවා හා වායුසමනය, පරිසරයේ දෘඩාංග හා මෘදුකාංග සහ පෞද්ගලික සේවා වැනි ක්‍රියාකාරකම් මෙම ආර්ථික වර්ධනයට සැලකිය යුතු අන්දමින් දයක වී ඇත. 1999 වර්ෂයේදී සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම සියයට 15 කින් ඉහළ යාම ඒ හා සම්බන්ධ සේවාවන්ගේ වර්ධනයට ඉවහල් විය. ඇතැම් තරඟකාරී රටවල ව්‍යවහාරික මුදල් අධිප්‍රමාණය වීම නිසාද දේශීය උද්ධමනය පහත් මට්ටමක පැවතීම නිසාද මුර්ක සඵල විනිමය අනුපාතිකය 1999 වර්ෂයේදී තවදුරටත් අවප්‍රමාණය වීම හේතුකොටගෙන අපනයනානිමුඛ කර්මාන්ත සිය තරඟකාරීත්වය නැවතත් තහවුරු කර ගත්තේය. උද්ධමන අනුපාතිකය හිතකර මට්ටමක පැවතීම වර්ෂය තුළදී වැටුප් සඳහා වන පීඩනයන් මැඩ පැවැත්වීමට සමත් විය.

පවත්නා වෙළෙඳපොල මිල යටතේ වන දළ දේශීය නිෂ්පාදනය 1999 දී සියයට 9.1 කින් ඉහළ යමින් රුපියල් බිලියන 1,111 ක් විය. මැදි වසර ජනගහණය මිලියන 19 ක් වශයෙන් ඇස්තමේන්තු කර ඇති බැවින් මෙය 1998 වර්ෂයේදී රුපියල් 54,220 ක් වූ වාර්ෂික ඒක පුද්ගල ආදායම

1999 දී රුපියල් 58,323 ක් දක්වා ඉහළ යාමක් පෙන්වයි. විදේශ මුදල් ඒකක අනුව බලන කල වාර්ෂික ඒක පුද්ගල ආදායම ඇ.එ.ජ.ඩො. 829 ක් වේ.

1999 වර්ෂයේ ආර්ථික වර්ධනයට සියළුම අංශයන් දයක විය. මේ අතුරින් සියයට 23 ක් වූ ඉහළම දයකත්වය ලබා දී ඇත්තේ ප්‍රවාහන, ගබඩා කිරීම් හා සංකීර්ණ අංශයයි. කෘෂිකාර්මික හා කර්මාන්ත යන දෙඅංශයන්ගේ දයකත්වය පිළිවෙලින් සියයට 25 ක් හා සියයට 19 ක් විය. සමස්ත ආර්ථික වර්ධනයට දේශීය වෙළඳුම, සංචාරක කර්මාන්ත සහ අසංවිධිත සේවාවන්ගේ වූ දයකත්වය සියයට 15 ක් විය. අනිකුත් අංශයන්ගෙන් වූ දයකත්වය සියයට 18 ක් විය.

නිෂ්පාදනය

1999 දී සමස්ත කාර්මික නිමවුම සියයට 4.4 කින් වර්ධනය විය. අපනයන අංශය මුහුණ දුන් දැඩි තරඟකාරීත්වය මධ්‍යයේ මුළු කාර්මික නිමවුමෙන් සියයට 84 කට දයක වන මධ්‍ය හා විශාල පරිමාණ නිමවුම් කර්මාන්තයන්හි නිෂ්පාදනය 1999 දී සියයට 4.5 ක සාමාන්‍ය වර්ධනයක් පෙන්වුම් කළේය. හේ, රබර් සහ පොල් සකස් කිරීමේ කර්මාන්තයන්හි නිමවුම සියයට 3.8 ක ධන වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. ඉකුත් වසරේ වූ සියයට 23 හා සසඳන කල 1999 දී කර්මාන්ත අංශයේ නිමවුම සමස්ත ආර්ථික වර්ධනයට සියයට 16 කින් දයක විය. වසර අවසාන භාගයේදී කාර්මික අංශයෙහි ස්ථාවර වර්ධනයක් පිළිබිඹු කරමින් වසරේ සිව් වන කාර්තුවේ කර්මාන්ත නිමවුම සියයට 7.7 කින් වර්ධනය විය. එක්සත් ජනපද ආර්ථිකයෙහි ශක්තිමත් ආර්ථික වර්ධනය, නැගෙනහිර යුරෝපා රටවල අඛණ්ඩ නියුණු වර්ධනය සහ ජපානය සහ නැගෙනහිර ආසියාතික රටවල ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත් වීම තුළින් ඉහළ ගිය ලෝක ඉල්ලුම හේතුවෙන් අපනයන පෙරදැරි

කර ගත් කර්මාන්තයන් කැපී පෙනෙන ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් විය. මුර්ත සඵල විනිමය අනුපාතයන් අව ප්‍රමාණය වීම තුළින්ද මෙම අංශය ප්‍රතිලාභ ලැබීය.

ඉහළ තරඟකාරිත්වය හමුවේ අපනයන මිල ගණන් සියයට 9 කින් තවදුරටත් පහත වැටී තිබියදීත් ශ්‍රී ලංකාවේ කර්මාන්තයන්ගෙන් විශාලතම කර්මාන්තය වන ඇඟළුම් කර්මාන්තය 1999 දී සියයට 8 ක නිමැවුම් වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. මෙම කර්මාන්තය 1999 දී කාර්මික නිමැවුමෙහි වර්ධනයට සියයට 63 කින් දයක විය. සකස් කල දියමන්ති, පාවහන්, ජලාස්ට්, සැකසූ පළතුරු, යන්ත්‍රසූත්‍ර සහ උපකරණ වැනි අනිකුත් අපනයන කර්මාන්තද 1999 අවසාන භාගයේදී කැපී පෙනෙන ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් විය. තිරිඟු පිටි, සැකසූ මස්, ජලාස්ට්, මාෂධ, සනීපාරක්ෂක ද්‍රව්‍ය, සිමෙන්ති, ගොඩනැගිලි, උපකරණ සහ මූලික ලෝහ නිෂ්පාදනයන්හි නිමැවුමෙහි ඉහළ වර්ධනයෙහිද, මත්පැන්, ස්ප්‍රිතු, දුම්කොළ සහ බනිජ තෙල් නිෂ්පාදනයන්හි නිමැවුම් වර්ධනයන් පහත වැටීමෙහිද ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ප්‍රධාන වශයෙන් දේශීය වෙළෙඳපොල සඳහා නිපදවන කර්මාන්තයන්හි මිශ්‍ර ක්‍රියාකාරිත්වයක් පෙන්නුම් කෙරුණි. 1999 දී ශ්‍රම ඵලදායීතාවය තවදුරටත් සියයට 1.9 කින් වර්ධනය විය. තව ආයෝජන පිළිබිඹු කරමින් පෞද්ගලික අංශයේ කර්මාන්තයන්හි නිෂ්පාදන ධාරිතාවය සියයට 2.1 කින් වැඩි විය.

තව තාක්ෂණය භාවිතය වෙනුවෙන් පිරිනැමුනු අයවැය දිරි දීමනා හේතුවෙන් කම්හල් නවීකරණය වීමද 1999 වසරෙහි පසු භාගයේදී කර්මාන්තයන්හි ඉහළ ක්‍රියාකාරිත්වයට අර්ධ වශයෙන් හේතු විය. විදුලි සංදේශ අංශයේ සිදු වූ සංවර්ධනය සහ ප්‍රාදේශීය කාර්මික උද්‍යාන වැඩසටහන යටතේ අනිකුත් යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීමද මෙම වර්ධනයට තවදුරටත් හේතු විය. ආයෝජන මණ්ඩලයට අයත් නොවන අංශයෙහි අපනයනකරුවන් සඳහා වූ විදේශ ණය පහසුකම් තවදුරටත් පැවතුනද 1997 සිට පොලී අනුපාතයන් පහළ යාම එහි සාපේක්ෂ ආකර්ශනීයත්වය අඩු වීමට හේතු විය.

ආයෝජන මණ්ඩලය හා කර්මාන්ත සංවර්ධන අමාත්‍යාංශය යටතේ ලියාපදිංචි වූ තව ව්‍යවසායයන් 153 ක් වසර තුළදී වාණිජ කටයුතු ආරම්භ කළහ. 1999 දී ආයෝජන මණ්ඩල අංශයෙන් සැපයුණු අතිරේක සේවා නියුක්ති අවස්ථා 33,000 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇත. බොහෝ කර්මාන්තකරුවන් උප කොන්ත්‍රාත් දීම සහ වඩාත් හොඳ මිලදී ගැනීම් තුළින් කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි කර ගැනීම සහ පිරිවැය අඩු කර ගැනීම කර ගන්නා ලදී. පහළ ආනයන මිල ගණන් නිසා සැලසුනු වාසි අපනයන මිල අඩු වීම නිසා අහෝසි විය. දේශීය උද්ධමනය පහළ මට්ටමක පැවතීම හේතුවෙන් වැටුප් වියදම සාමාන්‍ය මට්ටමක පැවතුණි. අඩු පොලී වියදම් සහ විනිමය අනුපාතිකයන්හි අවප්‍රමාණය වීමද තරඟකාරිත්වය යහපත් අතට හැරීමට උපකාරී විය.

කෘෂිකර්මය

කෘෂිකර්ම අංශයේ එකතූකළ වටිනාකම 1999 දී සියයට 4.5 කින් ඉහළ ගියේය. මෙයට හේතුවූයේ වී, නේ, රබර්, පොල්, සීනි සහ ධීවර අංශයන්හි ඉහළ මට්ටමක වූ නිෂ්පාදනයයි. වී නිෂ්පාදනය සියයට 7 කින් ඉහල ගිය අතර මෑත කාලයේදී ලබාගත් ඉහළම නිෂ්පාදන මට්ටම වාර්තා විය. ඵලදායීතා වර්ධනය මෙන්ම වගා කරන භූමි ප්‍රදේශයේ වැඩිවීම යන කරුණු දෙකම මෙම ඉහළයාමට හේතු විය. ඵලදායීතා වර්ධනය සියයට 1 ක් පමණ විය. සහල් මිළ සාපේක්ෂව ආකර්ෂණීය තත්ත්වයක පැවති අතර පොහොර භාවිතය සියයට 25 කින් ඉහළ ගියේය. දේශීය මිල ස්ථායීකරණය කිරීමේ අරමුණින් යුතුව වර්ෂය අවසාන භාගයේදී තාවකාලික තිරුබදු සහනයන් ප්‍රදානය කරන ලදී. වී නිෂ්පාදනයෙහි වූ මෙම සතුටුදායක තත්වය යටතේ වුවද, ශ්‍රී ලංකාවට සහල් මෙට්‍රික් ටොන් 214,000 ක් 1999 තුළදී ආනයනය කිරීමට සිදු වූයේය.

1999 දී නේ නිෂ්පාදනය තවදුරටත් සියයට 1 කින් වර්ධනය වීමත් සමගම කිලෝ ග්‍රෑම් දශ ලක්ෂ 284 ක තව වාර්තාගත මට්ටමක් කරා ළඟාවූයේය. කොළඹ චෝන්දේසියේදී රුසියාවේ ක්‍රියාශීලී සහභාගීත්වය සහ ඉන්දියාවේ සහ කෙන්යාවේ නිෂ්පාදනය පහළ යාම හේතුකොටගෙන ලෝක නිෂ්පාදනය පහත වැටීම නිසා වසරේ දෙවන භාගය තුළදී නේ මිල ගණන් ඉහළ ගියේය. නේ නිමැවුමෙන් සියයට 60 කට ආසන්න ප්‍රමාණයකට කුඩා නේ වතු හිමියන් දයකවේ. වර්ෂයේ දෙවන භාගයේදී නේ මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වුවද 1999 දී කොළඹ චෝන්දේසිවල සාමාන්‍ය මිල සියයට 14 කින් පහත වැටුණි. නේ සඳහා වූ සාමාන්‍ය අපනයන මිල සියයට 12 කින් පහළ ගියේය. නේ අපනයන පරිමාවද සුළු වශයෙන් පහළ ගිය බැවින් නේ වලින් ලද අපනයන ඉපැයුම් සියයට 13 කින් පහත වැටුණි.

පොල් නිෂ්පාදනය සියයට 10 කින් ඉහල ගිය අතර 1986 සිට ලබා ගත් ඉහළම නිමැවුම් මට්ටම කරා ලඟා විය. පූර්ව වර්ෂයේ පැවති යහපත් කාලගුණික තත්ත්වයේ පසුකාලීන බලපෑම මෙන්ම හොඳින් ව්‍යාප්ත වූ වර්ෂාපතනය සහ පොහොර භාවිතය වැඩි වීමත් නිමැවුමේ වර්ධනයට දායක වූයේය. 1998 දී සියයට 3 කින් පහත වැටුණු පොල් සඳහා වූ එකතු කල වටිනාකම 1999 දී සියයට 9 කින් ඉහළ ගියේය. පොල් මද ආශ්‍රිත නිෂ්පාදිත වලින් ලද අපනයන ආදායම සියයට 64 කින් ඉහළ ගිය අතර අනෙකුත් පොල් නිෂ්පාදන වලින් ලද අපනයන ආදායම 1999 සියයට 27 වර්ධනය විය.

වසර කිහිපයක් තුළ පහත වැටෙමින් තිබුණු රබර් නිෂ්පාදනය සුළු වශයෙන් යථා තත්වයට පත් වීමක් දක්නට ලැබුණි. නොකඩවා පහත වැටුණු මිල ගණන් හේතුකොටගෙන තව වගාව සියයට 58 කින් පහත වැටුණු අතර පොහොර භාවිතයද පහත වැටුණි. කෙසේ වෙතත්, මෑත භාගයේදී රබර් පදනම් කොට ගත් දේශීය කර්මාන්තවල දියුණුවක් වූ අතර එම ප්‍රවණතාවය 1999 තුළදී ද දක්නට

ලැබුණි. කර්මාන්ත අංශයේ දේශීය රබර් භාවිතය මුළු නිෂ්පාදනයෙන් සියයට 56 ක් පමණ විය. ටයර් කර්මාන්තයේදී විශේෂයෙන් ඝන රබර් ටයර් නිෂ්පාදනය ඉහළ මට්ටමේ ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළ අතර මෙම ක්ෂේත්‍රය තවදුරටත් දියුණු කිරීමට ඉඩකඩ පවතින බව හෙළි වී ඇත. ලෝක ඉල්ලුම යථා තත්ත්වයට පත්වීමත් සමගම ස්වභාවික රබර් මිල ගණන් ඉහළ යනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලැබේ.

අනෙකුත් අපනයන බෝග අතුරින් කෝපි, කුරුළු පොතු, කරාඹු නැට්, කරදමුංගු, සාදික්කු, වසාවාසි සහ පැහිරි ආදී බෝගයන් ඉහළ නිමැවුම් මට්ටම් වාර්තා කළේය. අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර බෝග අතුරින් ලොකු ඵ්‍යාණ නිෂ්පාදනය තුන් ගුණයකින් ඉහළ ගිය අතර අර්තාපල් සහ කරාඹුනැට් නිෂ්පාදනය පිළිවෙලින් සියයට 5 කින් සහ සියයට 9 කින් ඉහළ ගියේය. මිරිස්, උළු, තල සහ මුං ආදී බෝග නිෂ්පාදනය පහළ මට්ටමක විය. 1999 වර්ෂය තුළදී මත්ස්‍ය නිෂ්පාදනය සියයට 8 කින් ඉහළ ගියේය. කුකුළු මස් සහ සීනි නිෂ්පාදනයද වර්ෂය තුළදී ඉහළ ගියේය.

1.3 සංඛ්‍යා සටහන
දළ ජාතික නිෂ්පාදනය (ආංශික සංයුතිය ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්) (අ)

අංශය	1978	1988	1998	1999
1. කෘෂිකර්මය, වන භා ධීවර කර්මාන්තය	30.3	26.3	21.1	20.7
2. පතල් හා කැනීම් කටයුතු	2.2	2.7	1.9	1.8
3. නිමැවුම් කර්මාන්ත	18.4	15.4	16.5	16.4
4. ඉදිකිරීම්	4.7	7.3	7.6	7.6
5. සේවා	44.4	48.3	52.9	53.5
විදුලි බලය, ගෑස්, ජලය සහ සනීපාරක්ෂක සේවා	0.4	1.2	1.5	1.5
ප්‍රවාහන, ගබඩා කිරීම සහ සංවිදානය	10.7	10.8	11.1	11.4
කොළ සහ සිල්ලර වෙළඳාම	19.7	19.9	21.5	21.2
බැංකු, රක්ෂණ සහ නිශ්චල දේපල	2.2	4.5	7.6	8.1
නිවාස අයිතිය	3.7	2.6	1.9	1.8
රාජ්‍ය පරිපාලනය සහ ආරක්ෂක කටයුතු	3.6	5.4	5.3	5.3
සේවා(අන් තැනක සඳහන් නොවන)	4.1	3.9	4.0	4.1
6. දළ දේශීය නිෂ්පාදනය	100.0	100.0	100.0	100.0
7. විදේශීය ශුද්ධ සාධක ආදායම	-0.6	-2.6	-1.3	-1.8
8. දළ ජාතික නිෂ්පාදනය	99.4	97.4	98.7	98.2

(අ) පවත්නා සාධක මිල අනුව

මූලය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

1999 වර්ෂය තුළදී කෘෂිකර්ම අංශයේ සතුටුදායක ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළේය. වෙළෙඳාම ලිහිල් කිරීම, ඉහළ සාපේක්ෂ වාසි සහිත බෝගයන් සඳහා ගොවීන් යොමු වීම, පෞද්ගලිකරණය යටතේ වඩාත් කාර්යක්ෂම වැවිලි කළමනාකරණය, දියුණු වූ වගා පිළිවෙත් සහ වඩාත් කාර්යක්ෂම වූ බෙදාහැරීමේ ක්‍රම යන කරුණු මෙම සතුටුදායක ක්‍රියාකාරීත්වයට හේතු වූයේය. කෘෂිකාර්මික අංශය යැපුම් මට්ටමේ නිෂ්පාදනවල සිට දියුණු තාක්ෂණය සහ විධිමත් වගා ක්‍රම මත පදනම් වූ ඉහළ එකතු කළ වටිනාකමක් ඇති නිෂ්පාදන කරා නැඹුරු වී ඇත. මෙම ක්‍රියාවලිය කෘෂිකර්ම කටයුතු වාණිජකරණය වීමට සහ කෘෂි සැකසුම් සහ කෘෂි ව්‍යාපාර කටයුතු දියුණු කිරීමට ඉවහල් වනු ඇත. මේ හැරුණු විට අලෙවිකරණ ජාලය වැඩි දියුණු

කිරීමට සහ සුළු ගොවීන්ට සහාය වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වර්ෂය තුළදී ඉදිරි වෙළෙඳපොළ පහසුකම් ක්‍රමයක් ආරම්භ කර ඇත. මෙම පහසුකම් ක්‍රමය 'ගොවි සහනය' යනුවෙන් නම් කර ඇති අතර ගොවීන්ට තම නිෂ්පාදන ගැනුම් කරුවන් සමග පූර්ව වශයෙන් නියම කරගත් සතුටුදායක මිල ගණන් අනුව ඉදිරි ගිවිසුම් සඳහා එළඹීමට අවස්ථාව ලැබෙනු ඇත. මෙම පහසුකම් ගොවීන්ගේ ආදායමෙහි විචලනයන් අඩු කිරීමට ඉවහල් වන අතර කෘෂි ව්‍යාපාර සහ කෘෂි සැකසුම් ව්‍යාපාර දියුණු කිරීමට උපකාර වනු ඇත. මෙයට අමතරව ලිහිල්කරනය සහ ආර්ථික කටයුතුවල පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගීත්වය දිරිමත් කිරීමේ රජයේ පුළුල් ප්‍රතිපත්තිය යටතේ බීජ, පැල රෝපන, රක්ෂණ සහ ව්‍යාප්ති සේවා ආදිය ඇතුළත් උපකාරී සේවා සහ කෘෂි යෙදවුම් තවදුරටත් ලිහිල් කරණය මගින් වඩාත් වෙළෙඳපොළ හිතකර පරිසරයක් බිහිකර ඇත.

ගුණාත්මක වශයෙන් ඉහළ බීජ වර්ග ශ්‍රී ලංකාවේ නිෂ්පාදනය කිරීම සඳහා වැඩි අවධානයක් යොමු කරනු ලැබේ. කීරුබදු රහිතව බීජ සහ පැල රෝපන ද්‍රව්‍ය ආනයනය ඇතුළු ක්‍රියා මාර්ග රාශියක් රජය දැනටමත් ආරම්භ කර ඇත. මහඉඳුප්පල්ලම, බතලගොඩ, අම්බලන්කොට, බටඅත සහ නිකවැට්ටිය වැනි මූලික බීජ නිෂ්පාදන මධ්‍යස්ථානයන් දියුණු කිරීම සඳහා රජය විසින් රුපියල් දශලක්ෂ 100 ක මුදලක් 1999 වෙන්කර ඇත. බීජ නිෂ්පාදන කර්මාන්තයේදී පෞද්ගලික අංශය විසින් වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරනු ලැබේ. කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවට අයත් හිඟුරක්ගොඩ ගොවිපල 1998 දී පෞද්ගලිකරණය කල අතර පැල්වෙහෙර බීජ ගොවිපල පෞද්ගලිකරණය පිළිබඳ මූලික වැඩ අවසන් කර ඇත. හිඟුරක්ගොඩ පෞද්ගලිකරණය කළ බීජ ගොවිපල සාර්ථක ආකාරයෙන් පවතී. පසුගිය මහ කන්නය තුළදී බීජ වී සැපයුම සම්බන්ධයෙන්ද වැඩි දියුණුවක් පෙන්නුම් කර ඇත.

වර්ෂය තුළදී බතලගොඩ සහල් පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන ආයතනය මගින් නව සහල් ප්‍රභේද 4 ක් මුද්‍රා හැර ඇත. මින් එක් ප්‍රභේදයක් මාස 3 කින් යුක්ත අතර ඉතිරි ඒවා මාස 3 1/2 කින් යුත් ප්‍රභේදයන්ය. ඉහළ අස්වනු ගෙන දෙන නව මෑ වර්ගයක් සහ මුං ප්‍රභේදයක්ද වර්ෂය තුළදී මුද්‍රා හැර ඇත.

කෘෂිකාර්මික රක්ෂණ කටයුතු සම්බන්ධ අරමුණු පුළුල් කිරීම සඳහා නව පනතක් වර්ෂය තුළදී නීතිගත කර ඇත. පැරණි කෘෂිකාර්මික රක්ෂණ මණ්ඩලය පුළුල් වූ අභිප්‍රායන් සහිතව ප්‍රතිසංවිධානය කළ අතර කෘෂිකාර්මික සහ ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලය නමින් නැවත නම් කරන ලදී. මෙයට පෙර කෘෂිකාර්මික රක්ෂණ මණ්ඩලයේ ඒකාධිකාරයක්ව පැවති බෝග රක්ෂණ කටයුතු සඳහා ක්‍රියාකාරී පෞද්ගලික රක්ෂණ සමාගම් වලට සහභාගී වීමටද මෙම නව පනත මගින් ඉඩ ලබා දී ඇත.

කෘෂිකාර්මික ව්‍යාප්ති සේවා කටයුතු රජය විසින් මෙතෙක් නොමිලයේ ලබා දෙන ලදී. කෙසේ වෙතත්

කාර්යක්ෂමතාවය වැඩි දියුණු කිරීමට මෙන්ම කෘෂිකාර්මික ව්‍යාප්ති කටයුතුවල තරගකාරීත්වය වැඩි කිරීම පිණිස ගාස්තුවක් මත පදනම් වූ පෞද්ගලික ව්‍යාප්ති සේවාවක් දෙවන බහු වාර්ෂික බෝග සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය යටතේ නියමු ව්‍යාපෘතියක් වශයෙන් මෙම වසර තුළදී ආරම්භ කරන ලදී.

1995 වසරේ ආරම්භ කරන ලද රජයට අයත් වතු සමාගම් පෞද්ගලිකරණය කිරීමේ වැඩපිළිවෙල යටතේ නමුතුකුල සහ තලවාකැලේ වතු සමාගම් වල කොටස් වලින් මෙතෙක් අලෙවි නොකල ශේෂය කොළඹ කොටස් හුවමාරුව හරහා පොදු ජනතාවට විකිණීම මෙම වසර තුළදී සිදු කෙරින.

නව සජීවී ග්‍රාමීය ණය යෝජනා ක්‍රමය (න.ස.ග්‍රා.ණ.යෝ) යටතේ වගා ණය ප්‍රදානය 1999 දීද පවත්වාගෙන ගියේය. මෙම ණය යෝජනා ක්‍රමය යටතේ සියයට 12 ක පොලී අනුපාතයක් යටතේ සහභාගීත්ව ණය දෙන ආයතන විසින් ගොවීන්ට ණය මුදල් ප්‍රදානය කරන ලදී. රජය විසින් ප්‍රතිශතයක 10 ක පොලී සහනාධාරයක් බැංකුව වෙත දෙනු ලැබීණි. 1998/99 වගා වර්ෂය තුළදී ප්‍රදානය කළ මුළු ණය මුදල රුපියල් දශ ලක්ෂ 463 ක් විය.

ආර්ථික හා සමාජ පොදුකාර්ය පිරිවැය

රටෙහි ආර්ථික සංවර්ධන ක්‍රමෝපායෙහි ඉහළම ප්‍රමුඛස්ථානයක් යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා හිමිවී තිබේ. වඩා යහපත් මූල්‍ය විනයක් පවත්වාගත හැකිවීම හේතුවෙන් ආරක්ෂක වියදම් ප්‍රමාණය අඩු වෙමින් පැවතීමත් සමග අපේක්ෂා කළ පරිද්දෙන් නොවුවද, පසුගිය දෙවසර තුළදී යටිතල පහසුකම් සඳහා රාජ්‍ය ආයෝජනය වේගවත් විය. රාජ්‍ය ආයෝජනයෙහි පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවය 1998 දී ප්‍රතිවිරුද්ධ දිශාවට යොමුවූ අතර මෙම අංශය තුල පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගීත්වය ද දිරිමත් කෙරිණි. ද.දේ.නී. හි ප්‍රතිශතයක් වශයෙන් රාජ්‍ය ආයෝජනය සියයට එකකින් පමණ වැඩි වූ අතර, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ ක්ෂේත්‍රයෙහි පෞද්ගලික අංශය මගින් කරන ලද ආයෝජනයද පුළුල් විය. රාජ්‍ය ආයෝජනය ප්‍රධාන වශයෙන් ජල සම්පාදනය හා සනීපාරක්ෂාව, මාර්ග, නිවාස හා ප්‍රවාහන අංශයන්හි දක්නට ලැබුණි. කොළඹ සිට මාතර, කටුනායක හා මහනුවර දක්වා වූ යෝජිත අධිවේගී මාර්ග ඉදි කිරීමේ කටයුතු වේගවත් කිරීමටද අපේක්ෂිතය.

සවුත් ඒෂියා ශ්‍රේට්ටේ වර්මිනල්ස් (පෞද්ගලික) සමාගම විසින් කොළඹ වරායෙහි එලිසබෙත් රැජිණ ජැටිය සංවර්ධනය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කිරීමත් සමග යටිතල පහසුකම් සඳහා පෞද්ගලික අංශයෙහි දයකත්වය 1999 දී තවදුරටත් ඉහළ නැංවිණි. එලිසබෙත් රැජිණ ජැටිය ව්‍යාපෘතිය මගින් කොළඹ වරායෙහි වර්තමාන බහලු හැසිරවීමේ ධාරිතාවය වර්ෂයකට බහලු ඒකක 750,000 කින් වැඩිවනු

ඇත. ඉදි කිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා අයිතිය පැවරීම (BOT) යන පදනමින්, පෞද්ගලික අංශයේ මූල්‍ය ආයෝජනය යටතේ, මෙතෙක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද විශාලතම ව්‍යාපෘතිය මෙයයි. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය විසින් ගුවන් යානා ප්‍රතිසම්පාදන වැඩපිළිවෙලක් ආරම්භ කරන ලද අතර නව ගුවන් යානා තුනක් මෙරටට ගෙන්වන ලදී. අනෙකුත් අංශයන්හි, විශේෂයෙන් විදුලි සංදේශ සේවා, නිවාස හා බලශක්ති යන අංශයන්හි, පෞද්ගලික ආයෝජනයද තවදුරටත් පුළුල් විය. ආයෝජන මණ්ඩලයේ පහසුකම් යටතේ 1999 දී ලැබී ඇති විදේශ සෘජු ආයෝජන වලින් සියයට 60 ක ප්‍රමාණයක් පෞද්ගලික යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා ලැබුණු ඒවා විය. යටිතල පහසුකම් ආයෝජන කාර්යාංශය (BII) විසින් යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන අංශයෙහි පෞද්ගලික ආයෝජන සඳහා අඛණ්ඩව පහසුකම් සලසනු ලැබූ අතර, පෞද්ගලික අංශයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කිරීමේ සමාගම (PSIDC) විසින් පෞද්ගලික අංශයේ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධන ව්‍යාපෘති සඳහා අවශ්‍ය මූල්‍යාධාර සපයන ලදී.

මෙම වර්ධනයන් පැවතියද, යටිතල පහසුකම් අංශයෙහි වර්තමාන ආයෝජන ප්‍රමාණය තවමත් ප්‍රමාණවත් මට්ටමක නොපවතී. එම නිසා, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනයෙහි පෞද්ගලික අංශයට ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටුකිරීම සඳහා ආරාධනය කරන අතරම, දැනට අප සිටින සංවර්ධන අවස්ථාව සැලකිල්ලට ගෙන, පෞද්ගලික අංශය විසින් ආයෝජනය කිරීමට ඉදිරිපත් නොවන අංශවල රාජ්‍ය අංශය ආයෝජනය කිරීම අවශ්‍යය. මාර්ග, දුම්රිය මාර්ග, වේලි, ජලසම්පාදන හා වරාය සංවර්ධන යනාදී විශාල යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ දයකත්වය අත්‍යාවශ්‍යය. ආර්ථික යටිතල පහසුකම්වල සීග්‍ර වැඩි දියුණු වීමත් සමගම ශ්‍රම ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා මානව සම්පත් සංවර්ධනය කෙරෙහි ආයෝජනය කිරීම ද තදබල අවශ්‍යතාවයක් බවට පත් වී තිබේ. මේ සම්බන්ධව සලකා බලන විට, අධ්‍යාපන හා සෞඛ්‍ය යන අංශයන්හි ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී. යටිතල පහසුකම් සැපයීම් සහ ඒවායෙහි ගුණාත්මක භාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා වූ වර්තමාන ක්‍රමෝපායට, නව යටිතල පහසුකම් ඉදිකිරීම, දැනට පවත්නා පහසුකම් පුනරුත්ථාපනය කිරීම සහ නවීකරණය කිරීම, ආයතනික හා කළමනාකරණ ප්‍රතිසංස්කරණයන් සහ පෞද්ගලික-රණය ඇතුළත්ය.

ඉහත සඳහන් ක්‍රමෝපායට සමගාමීව, බලශක්ති අංශයේ රාජ්‍ය ආයෝජන ප්‍රමාණය 1999 දී සියයට 27 කින් වැඩි වී ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. සපුගස්කන්දෙහි පිහිටි මෙගවොට් 40 ක ධාරිතාවයකින් යුත් තාප විදුලි බලාගාරය සේවයට එක් කිරීමත් සමගම ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයෙහි (ලං.වි.ම.) ස්ථාපිත ධාරිතාවය සියයට 3 කින් පුළුල් විය. 1999 දී ජල විදුලිය මත වූ රැදියාව මුළු

විදුලිබල උත්පාදනයෙන් සියයට 67 ක් ලෙස පැවතිණි. මගී ප්‍රවාහන අංශයෙහි මධ්‍යස්ථ වැඩිදියුණු වීමක් පමණක් පිළිබිඹු විය. රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශවල බස් රථ ඇණි සුළු වශයෙන් පුළුල් විය. මෙහෙයුම් කාර්‍යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා රාජ්‍ය අංශයේ මගී ප්‍රවාහනය තවදුරටත් ඒකාබද්ධ කිරීම පිළිබඳව සලකා බලමින් පැවතිණි. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවයේ (ශ්‍රී.ලං.දු.සේ.) එන්ජින් හා මැදිරි ප්‍රමාණය වැඩි කිරීම සඳහා පියවර ගෙන තිබේ. කෙසේ වුවද, ශ්‍රී.ලං.දු.සේ. විශාල මෙහෙයුම් අලාභ අවම කිරීමටත්, එහි සේවය වඩාත් යහපත් කිරීමටත් වැඩිමනත් මූලික ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය බව පෙනේ. ශ්‍රී.ලං.දු.සේ. මෙහෙයුම් අලාභ 1998 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,066 සිට 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,848 දක්වා තවදුරටත් වැඩි වී ඇත. මේ අතර 1996 න් පසුව දුම්රිය මගී ගාස්තු සංශෝධනය කර නොමැත. මාර්ග ප්‍රවාහනය පිළිබඳව සලකා බලන විට යෝජිත අධිවේගී මාර්ග ඉදි කිරීම තුළින් රථවාහන තදබදය ලිහිල් වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කරන අතර එමගින් ප්‍රාදේශීය නගර කරා ළඟාවීමේ හැකියාව පහසු කරනු ඇත. කොළඹ වරායෙහි ධාරිතාවය පුළුල් කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරමින් පවතී. කෙසේ වුවද, ප්‍රධාන වශයෙන්ම කලාපයේ අනිකුත් වරායන් තුළින් එල්ලවන තරඟකාරීත්වය හේතුවෙන් වරාය සේවාවන් සඳහා වන ඉල්ලුම පසුගිය වර්ෂ දෙකක කාලය තුළදී බොහෝ දුරට එකම මට්ටමක පැවතුණි. වරායෙහි කාර්යක්ෂමතාවය පිළිබඳව සිදුකරන විග්‍රහයක් තුළින් එහි සේවා නියුක්තිය පිළිබඳ ගැටළුව විශ්ලේෂණය කළ යුතුව ඇත. තවද සවුන් ඒෂියා ගේට්ටේ ටර්මිනල්ස් (පෞද්ගලික) සමාගම වෙත වරායෙහි අනෙකුත් සියලුම අංශ වෙතින් තරගයක් ඇතිවිය හැකි බැවින් වරාය සේවා සඳහා නියාමකවරයෙකු පත්කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී.

නිවාස සහ ජල සම්පාදන අංශවල ආයෝජනය 1999 දී තවදුරටත් පුළුල් විය. නිවාස මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් සංවර්ධනය කිරීම අවශ්‍යය. වර්තමානයේ, බැංකු විසින් සපයා ඇති මුළු ණය ප්‍රමාණයෙන් සියයට 12 ක් පමණ දේපල අංශය සඳහා වේ. නමුත් එම ණයදීම වලින් වැඩි ප්‍රමාණයක් සේවයේ නියුක්ත වුවත් සඳහා විය. ආයෝජන මණ්ඩලය විසින් අනුමත කරන ලද විශාල නිවාස ව්‍යාපෘති 3 ක් 1999 දී ආරම්භ කරන ලදී. 1999 දී වාර්තාගත ජල සම්බන්ධතා සංඛ්‍යාවක් සපයා දෙනු ලැබීය. ආදායම් නොපවතින ජලය විශාල ප්‍රමාණයක් සැපයීමට සිදුවීම මෙම අංශයේ දක්නට ලැබෙන ප්‍රධානතම ගැටළුවකි. පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන දිරිමත් කිරීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් නාගරික අංශය වෙත සපයන ජලය වඩා නිරවද්‍ය ලෙස මිල කිරීම අවශ්‍ය වනු ඇත.

විදුලිබල අංශය තුළ පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගීත්වය 1999 දී කැපී පෙනෙන ලෙස වර්ධනය විය. මෙහෙවැටී 265 ක ධාරිතාවයකින් යුත් ප්‍රධාන තාපවිදුලිබල ව්‍යාපෘති 3 ක් අනුමත කරන ලද අතර ඉදිරි වර්ෂ 2 තුළදී

ඒවා සේවයට එක්කිරීමට නියමිතය. ජලවිදුලිබලය මත ඇති අධික රැඳියාව මෙමගින් කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වනු ඇත. මෙහෙවැටී 100 ක පමණ ධාරිතාවයකින් යුත් පෞද්ගලික අංශයේ කුඩා ජල විදුලි බල ව්‍යාපෘති රාශියක් ඉදි කිරීමේ විවිධ අදියරවල පවතී. පසුගිය වර්ෂ 3 තුළදී විදුලි සංදේශ සේවාවෙහි දක්නට ලැබුණු ශක්තිමත් වර්ධනය, 1999 දී ද අඛණ්ඩව පැවතිණි. ස්ථීර දුරකථන සංඛ්‍යාව සියයට 29 කින් වැඩිවූ අතර ජංගම දුරකථන ජාලය සියයට 47 කින් පුළුල් විය. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමාගම මගින් කරන ලද ආයෝජනය සියයට 31 කින් වැඩිවූ අතර විදුලි සංදේශ සේවාවෙහි අනෙකුත් පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන 1999 දී සියයට 19 කින් වැඩි විය.

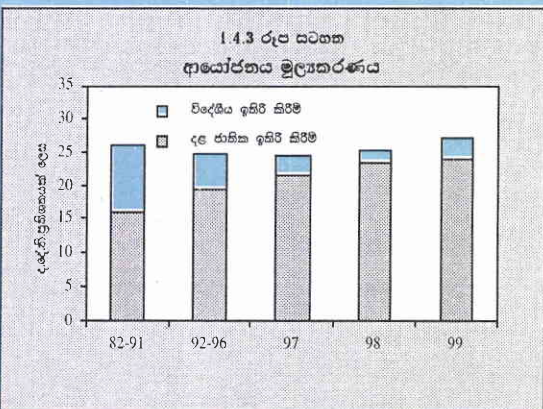
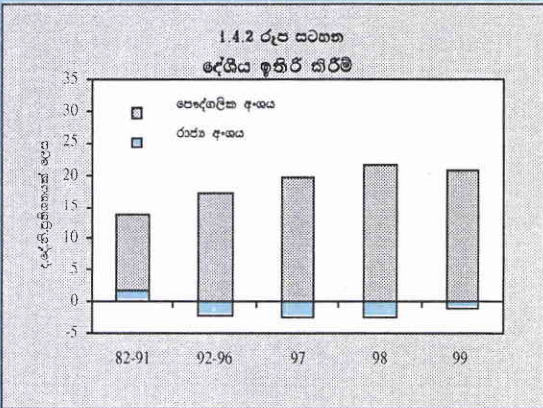
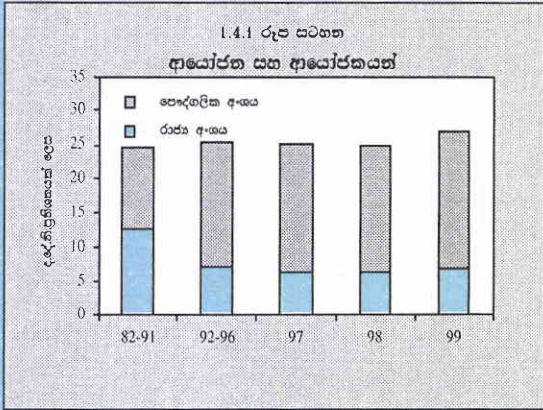
සම්පත් හිඟ බව සහ ගුරු පුහුණුව සම්බන්ධ සමහර ගැටළු පැවතිය ද, 1998 දී නියාමක පදනමින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ 1999 දී දීපව්‍යාප්තව ක්‍රියාත්මක කරන ලද අතර, එහි සතුටුදායක ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණි. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ යටතේ ඉංග්‍රීසි භාෂාව ඉගැන්වීම සහ පරිසරණ අධ්‍යාපනය කෙරෙහි ප්‍රමුඛ ස්ථානයක් හිමිවී තිබේ. විශ්ව විද්‍යාල වෙතින් ලැබුණු මන්දගාමී ප්‍රතිචාරය හේතුවෙන් විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම තරමක් සෙමින් සිදු විය.

ප්‍රධාන වශයෙන් නිශ්චිත කාල රාමුවකට අනුගත නොවීම සහ සම්පත් හිඟබව හේතුවෙන් සෞඛ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමද මන්දගාමී විය. කෙසේ වුවද, එක් දිස්ත්‍රික්කයක එක් ප්‍රධාන රෝහලක් සංවර්ධනය කිරීම සහ පුහුණු කටයුතු යන අංශවල යම් ප්‍රගතියක් අත්කරගෙන තිබේ.

1.3 ආයෝජන සහ ඉතුරුම්

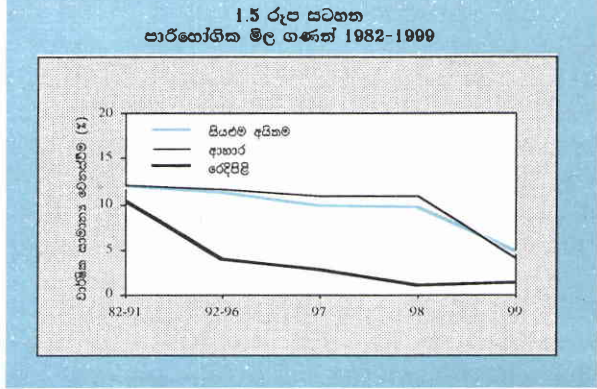
ද.දේ.නි.හි ආතිශයක් ලෙසින් සලකන කල, 1998 වර්ෂයේදී සියයට 25.1 ක් වූ දළ දේශීය ආයෝජනය, 1999 වර්ෂයේදී සියයට 27.1 දක්වා ඉහළ ගියේය. රාජ්‍ය ආයෝජන පෙර වර්ෂයේ මට්ටමේම පැවති බැවින් ආයෝජනයේ වූ ඉහළ යාම පෞද්ගලික අංශයෙන් සිදුවූ අතර මීට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වූයේ ශ්‍රී ලංකන් එයා ලයිත්ස් විසින් ගුවන් යානා තුනක් මිලයට ගැනීමයි. ආයෝජනයේ වූ ඉහළ යාමට අවශ්‍ය සම්පාදනයන් ජාතික ඉතුරුම් ඉහළ යාම සහ ප්‍රධාන වශයෙන් පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධන ගලායීම් හි වැඩිවීම නිසා සිදුවූ විදේශීය ඉතුරුම් ඉහළයාම තුළින් සිදුවිය. දළ ජාතික ඉතුරුම් අනුපාතය 1998 වර්ෂයේ වූ සියයට 23.4 සිට 1999 වර්ෂයේදී සියයට 23.9 දක්වා වැඩි වූ අතර, විදේශයන්හි සේවා නියුක්තික ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ ප්‍රේෂණ ඇතුළත් නොවන දළ දේශීය ඉතුරුම් සියයට 19.8 දක්වා ඉහළ ගියේය. මෙම වර්ධනයන් රාජ්‍ය අංශයේ නිර් ඉතුරුම් අඩුවීම තුළින්ද, රාජ්‍ය අයවැය ලේඛණයේ වර්තන ගිණුමේ හිඟයෙහි පහත වැටීම තුළින්ද පිළිබිඹු විය.

1.4 රුප සටහන දේශීය ආයෝජන

1.4 මිල

1985 වසරෙන් පසු වාර්තා වූ අඩුම මට්ටම දක්වා උද්ධමනය පහත වැටීම, මෙම වසර තුළදී සාර්ව ආර්ථික ක්ෂේත්‍රයෙහි අත්දැකීමට ලැබූ හිතකර වර්ධනයන් අතුරෙන් ප්‍රධාන එකක් වේ. මූල්‍ය පාලනයන්හි වැඩි දියුණුවීම් සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් පැවැත්ම, ප්‍රතිව්‍යුහගත බදු හා කීරුබදු ක්‍රම, කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩවල නිෂ්පාදනය වැඩිවීම, ආනයනික ආහාර ද්‍රව්‍යවල ලෝක වෙළෙඳපොළ මිල අඩු මට්ටමක පැවැත්ම සහ වැඩි දියුණු වූ දේශීය වෙළෙඳපොළ ජාලය සහ නවීන සන්නිවේදන මාධ්‍ය යොදා ගනිමින් මිල තොරතුරු බෙදා හැරීමේ ක්‍රම ආදියෙහි ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵල 1999 වසරෙහිදී අඩු උද්ධමන තත්ත්වයට හේතු විය. ජාත්‍යන්තර තරඟකාරිත්වය වැඩි දියුණු කෙරෙමින් පොළී අනුපාත, වැටුප් සහ විනිමය අනුපාත මත වූ ජීවිතය අඩු කිරීමට මෙම අඩු උද්ධමන නැමියාව සැලකිය යුතු ලෙස උපකාරී වූ අතර එමගින් සමස්ත සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණයෙහි කාර්ය භාරය පහසු කෙරිණි. කෙසේ වුවද, මෑත කාලයේදී දිගුකලක් පුරා පැවැති ඉහළ උද්ධමන තත්ත්වයෙහි බලපෑම හේතුවෙන් උද්ධමනකාරී අපේක්ෂාවන් තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. එබැවින්, උද්ධමනය පිළිබඳව මහජනයා තුළ පවතින මෙම අපේක්ෂාවන් වෙනස් කරලීමට මෙම අඩු මට්ටමේ උද්ධමනය යම් කිසි කාලයක් තුළ පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් ගණනය කරනු ලබන කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පාරිභෝගික මිල දර්ශකයෙන් (කො.දි.පා.මි.ද.) මණිනු ලබන ආකාරයට 1999 දී වාර්ෂික සාමාන්‍ය උද්ධමන වේගය සියයට 3.6 ක් විය. ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ගණනය කරනු ලබන කොළඹ පාරිභෝගිකයන්ගේ මිල දර්ශකය (කො.පා.මි.ද.) 1999 දී සියයට 4.7 ක උද්ධමන වේගයක් පෙන්නුම් කර ඇත. මෙම දර්ශක දෙක මගින් මෙන්ම මහ කොළඹ පාරිභෝගිකයන්ගේ මිල දර්ශකයෙන් (ම.කො.පා.මි.ද.) ද පෙන්නුම් කර තිබෙන්නේ පාරිභෝගික මිල ගණන්වල වැඩිවීමේ වේගය සැලකිය යුතු ලෙස අඩු වී ඇති බවකි. 1999 දී නොග අලෙවි මිල දර්ශකය (නො.අ.මි.ද.)

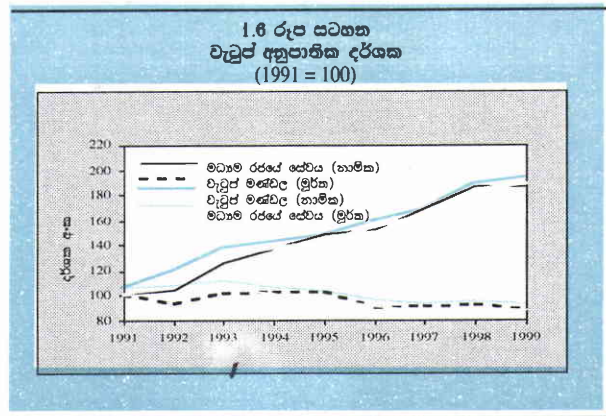
සියයට 0.3 ක අඩු වීමක් පිළිබිඹු කර ඇත. සහල්, එළවළු, පොල් සහ මාළු වැනි ද්‍රව්‍ය වල දේශීය සැපයුම වර්ධනය වීමත්, වැඩි දියුණු වූ වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් මෙන්ම ආනයනික ආහාර ද්‍රව්‍ය සුලබ වීමත් හේතු කොට ගෙන ආහාර මිල ගණන් වැඩි වීමේ වේගය, කො.දි.පා.මි.ද. අනුව 1998 වූ සියයට 8.9 සිට 1999 දී සියයට 2.4 දක්වා කියුණු ලෙස අඩු විය.

1999 දී ප්‍රාදේශීය මිල වෙනස්වීම් පවුච්ච ප්‍රාදේශීය වෙළෙඳ මධ්‍යස්ථානවල වර්ධනය නිසා ඇති වූ යහපත් ප්‍රතිඵලයක් විය. එම මධ්‍යස්ථාන කෘෂිකාර්මික භාණ්ඩයන්හි තොග වෙළෙඳාම හා බෙදා හැරීමේ කටයුතුවල කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීමට ක්‍රමිකව උපකාරී විය. වෙළෙඳපොළ තත්ත්වයන් හා මිල පිළිබඳ තොරතුරු ගැන මාධ්‍යයන් තුළින් කෙරෙන පුළුල් ප්‍රචාරනය ද, මිල උච්චාවචනයන් අඩු මට්ටමක තබා ගැනීමට උපකාරී වී ඇති බව පෙනේ. බහු දින බෝට්ටු ඇතුළත් ධීවර යාත්‍රා සඳහා ආයෝජන වර්ධනය වීම සහ එම ධීවර වරායන් සම්බන්ධිත යටිතල පහසුකම් වර්ධනය යනාදියේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් මුහුදු සහ මිරිදිය ධීවර කටයුතු නොකඩවා වර්ධන වීම හේතුකොට ගෙන සියළුම මාළු වර්ගවල මිල ගණන් කැපී පෙනෙන ලෙස පහත වැටුණි. 1999 දී තිත්පාදනය වැඩිවීම පිළිබිඹු කරමින් පොල් මිල ගණන් ද පහත වැටුණි. දේශීය ඉල්ලුම් පීඩනය අඩු කිරීම අරමුණු කරගත් මූල්‍ය පාලන කටයුතු ද උද්ධමනය අඩු මට්ටමක පවත්වා ගැනීමට උපකාරී විය. දේශීය සම්පත් සඳහා රාජ්‍ය ඉල්ලුම කලින් අපේක්ෂිත ප්‍රමාණයට වඩා තරමක් වැඩි වුවද, මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය සියයට 13 - 14 දක්වා මට්ටමකට සීමා වීම ආර්ථිකය තුළ අතිරික්ත ඉල්ලුමක් වර්ධනය වීම වළක්වාලීමට සමත් විය. රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික යන දෙඅංශයෙහි වැටුප් වැඩි වීමේ වේගය සාපේක්ෂව සෙමින් සිදුවීමද උද්ධමනය අඩු කිරීමට උපකාරී විය.

1999 දී රුපියලේ අගය එ.ජ.ඩො. සාපේක්ෂව සියයට 6 කින් පහත වැටුනේ නමුදු සහල්, සීනි සහ කිරිඟු ඇට වැනි ප්‍රධාන ආනයනික පාරිභෝගික ද්‍රව්‍යවල ලෝක වෙළෙඳපොළේ මිල ගණන් පහත වැටීම, රුපියලේ අගය අඩුවීම තුළින් මිල ගණන් මත වූ ඉහළ යෑමේ පිඩනය සමනය කිරීමට අවශ්‍ය තරමටත් වඩා ප්‍රමාණවත් විය. ආනයනික සහල් මිල, ඇමරිකා එක්සත් ජනපද ඩොලර්වලට අනුව සියයට 13 කින් පහත වැටුණි. සීනි හා කිරිඟු මිල ගණන් ද පිළිවෙලින් සියයට 26 කින් හා සියයට 10 කින් පහත වැටුණි. ලෝක වෙළෙඳපොළ ප්‍රවණතාවයන්ට අනුව යමින් මිල අඩු වීමේ ප්‍රතිලාභයෙන් කොටසක් පාරිභෝගිකයාට ලබා දීමේ අරමුණින් දේශීය වෙළෙඳපොළේ කිරිඟු පිටිවල මිල ගණන් පරිපාලනමය වශයෙන් අඩු කරන ලදී. මෙය, පාරිභෝගික සුභසාධනය උදෙසා කිරිඟු පිටි මිල පරිපාලනමය වශයෙන් නොවෙනස්ව තබා ගැනීමේ අතින් ප්‍රතිපත්තියෙහි නව නැමීමක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

1.5 වැටුප්

1999 වසර තුළ රාජ්‍ය අංශයෙහි සැලකිය යුතු වැටුප් වැඩිවීමක් සිදු නොවීය. කෙසේ වුවද, සංවිධිත පෞද්ගලික අංශයේ විවිධ කාණ්ඩවල වැටුප් විවිධ අනුපාත වලින් වැඩි විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන්, මෙම අංශයේ වැටුප් සියයට 2.5 කින් වැඩි විය. කෘෂිකර්මාන්තය, වාණිජ හා කර්මාන්ත කටයුතුවල නියැලුණු කම්කරුවන්ගේ මූල්‍ය වැටුප් වැඩි විය. සේවා අංශයේ මූල්‍ය වැටුප් සියයට 10.6 කින් ඉහළ නැගුණි. අසංවිධිත අංශයේ, වී, පොල් සහ රබර් වගාවන් හා සම්බන්ධිත මූල්‍ය වැටුප් මෙන්ම ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම් ක්ෂේත්‍රයේ වැටුප් ද සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ නැගුණි.

1.6 සේවා වියුක්තිය

පෞද්ගලික සහ රාජ්‍ය යන දෙඅංශයේම වර්ධනය පිළිබිඹු කරමින් සේවා වියුක්ති අනුපාතිකය තවදුරටත් පහළ බැසීය. මුළු සේවා නියුක්තියෙහි රාජ්‍ය අංශයේ දායකත්වය ඉහළ ගිය අතර එය මෑත කාලයේ පැවති රාජ්‍ය අංශයේ සේවා නියුක්ති දායකත්වය පහළ බැසීමේ ප්‍රවණතාවයෙන් විකැන්වීමක් දක්වයි. තාවකාලික ඇස්තමේන්තු අනුව 1999 වසරේදී 85,000 - 90,000 ක පමණ නව රැකියා අවස්ථාවන් ආර්ථිකයේ ජනිත වූ බව පෙන්වයි. තරුණ ජනගහණයෙහි ඉහළ සේවා වියුක්ති ප්‍රශ්නය කැපී පෙනෙන කරුණක් ලෙස තවදුරටත් පැවතීණි. 1999 දී විදේශ රැකියා සඳහා පිටත් වූ සංඛ්‍යාව 178,000 ලෙස ඇස්තමේන්තු කොට ඇත.

1.7 රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය සහ අයවැය කටයුතු

උතුරු සහ නැගෙනහිර පැවති වාර්ෂික අර්බුදය හමුවේ දුෂ්කර තත්ත්වයක් පැවතුනද 1999 රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල කැපී පෙනෙන ප්‍රගතියක් දක්නට ලැබුණි. සමස්ත අයවැය හිඟය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී පැවති සියයට

1.4 සංඛ්‍යා සටහන
රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වයේ සාරාංශය

	(දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් වශයෙන්)								
	1980	1985	1990	1994	1995	1996	1997	1998	1999(අ)
1. මුළු ආදායම	19.6	22.3	21.1	19.0	20.4	19.0	18.5	17.2	17.6
2. වියදම සහ ශුද්ධ ණයදීම්	41.8	34.1	31.0	29.5	30.5	28.5	26.4	26.3	25.1
2.1 වර්තන වියදම	18.5	20.1	22.3	21.9	23.1	22.8	20.7	19.6	18.7
2.1.1 ආරක්‍ෂක	1.3	4.5	4.1	4.6	6.5	5.8	5.1	5.0	4.4
2.1.2 පොලී	3.4	4.6	6.4	6.6	5.7	6.4	6.2	5.4	5.6
2.1.3 වැටුප් (ආ)	4.5	3.6	3.9	3.1	3.4	3.3	3.1	3.0	3.0
2.1.4 සහනාධාර හා සංක්‍රාම	8.4	5.5	6.5	5.9	6.1	6.0	5.1	4.6	4.2
2.1.5 අනෙකුත්	0.9	1.9	1.4	1.8	1.4	1.3	1.3	1.6	1.4
2.2 ප්‍රාග්ධන හා ශුද්ධ ණයදීම්	23.3	13.9	8.7	7.5	7.4	5.7	5.7	6.7	6.4
2.2.1 රාජ්‍ය ආයෝජන	18.5	13.8	8.3	7.0	7.9	6.0	5.8	6.7	6.4
මූල්‍ය වත්කම් අත්පත්කර ගැනීම්	7.9	4.5	3.7	2.9	3.4	2.7	2.9	3.2	2.9
ප්‍රාග්ධන සංක්‍රාම	9.4	8.6	2.3	2.4	2.9	2.2	2.1	2.2	2.5
ණයදීම්	1.2	0.6	2.2	1.7	1.7	1.1	0.8	1.4	1.0
2.2.2 අනෙකුත්	4.7	0.2	0.4	0.6	-0.5	-0.3	-0.1	-	-
ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ වියදම්	0.0	0.0	0.0	0.6	0.5	0.0	0.2	0.4	0.4
අනෙකුත්	4.7	0.2	0.4	-0.1	-1.0	-0.3	-0.3	-0.3	-0.4
3. ජංගම ගිණුමේ ශේෂය	1.1	2.2	-1.2	-2.9	-2.7	-3.8	-2.2	-2.4	-1.0
4. ප්‍රදානයන් හා පෞද්ගලීකරණ ලැබීම් හැර සමස්ත හිඟය	-22.2	-11.7	-9.9	-10.5	-10.1	-9.4	-7.9	-9.2	-7.5
5. හිඟය පියවීම	22.2	11.7	9.9	10.5	10.1	9.4	7.9	9.2	7.5
5.1 විදේශ ණය	9.2	6.4	5.7	3.5	4.5	2.3	1.9	1.7	0.7
5.1.1 ණය	5.3	4.4	3.6	2.0	3.2	1.3	1.1	1.0	0.1
5.1.2 ප්‍රදානයන්	3.9	2.0	2.1	1.4	1.4	1.0	0.8	0.7	0.6
5.2 දේශීය ණය	13.0	5.3	4.2	6.5	5.1	6.5	3.4	7.1	6.7
5.2.1 බැංකු	9.8	2.9	0.1	0.2	1.1	1.7	-0.2	1.9	2.3
5.2.2 පෞද්ගලීකරණ ලැබීම්	0.0	0.0	0.0	0.5	0.4	0.6	2.5	0.4	-
සටහන :									
මුළු වැටුප් වියදම	5.0	4.2	4.9	5.1	5.2	5.0	5.0	5.3	5.3
දළ ආරක්‍ෂක වියදම (ආ)	1.3	4.5	4.1	4.6	6.5	6.0	5.4	5.6	4.9

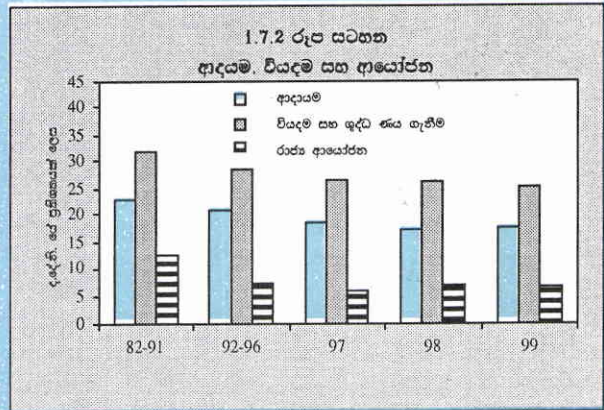
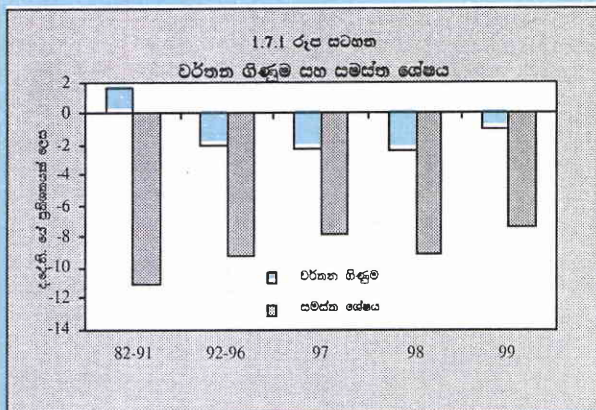
මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

(අ) කාවකාලික

(ආ) ආරක්‍ෂක සේවා කායා මණ්ඩල ගෙවීම් හැර

(ඇ) කප් දමන ලද ගෙවීම් පියවීමද ඇතුළුව

1.7 රූප සටහන
රාජ්‍ය අයවැය

9.2 සිට 1999 දී සියයට 7.5 දක්වා අඩු විය. අයවැයෙහි වර්තන ශිඤ්ඤ මිභය ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස 1998 දී සියයට 2.4 සිට 1999 දී සියයට 1 දක්වා අඩු විය. පසුගිය වර්ෂවලදී දක්නට ලැබුණු ආදායම පහත වැටීමේ ප්‍රවණතාවය වලක්වමින් රජයේ ආදායම ද.දේ.නි.යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සුළු වශයෙන් වැඩි වීමක් පෙන්නුම් කළේය. වර්තන වියදම් ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 18.7 දක්වා අඩු කිරීමට හැකි වූ අතර 1998 දී එම ප්‍රතිශතය සියයට 19.6 ක් විය. රාජ්‍ය ආයෝජන ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 6.4 ක් වූ අතර 1998 දී එම ප්‍රතිශතය සියයට 6.7 ක් විය. ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් ආයතනයේ කොටස් නිකුත්ව තවදුරටත් කල් දැමීම සහ 1999 දී ලැබූ විදේශ සම්පත් ප්‍රමාණය අඩු වීම නිසා සමස්ත අයවැය මිභයෙන් සියයට 90 ක් පමණ මූල්‍යනිය කෙරුණේ දේශීය අංශයෙනි. බැංකු අංශය මගින් පුද්ගලික අංශයට ණය ලබා දීම සාපේක්ෂව මන්දගාමී වීම සහ ප්‍රධාන වශයෙන් අයහපත් වෙළඳ අනුපාතය හේතුකොටගෙන ශුද්ධ විදේශ වත්කම් පහත වැටීම යන කරුණු නිසා මුදල් සැපයුම කෙරෙහි දැඩි ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑමකින් තොරව 1999 දී රජයට දේශීය අංශයෙන් සම්පත් වැඩි වශයෙන් ලබා ගැනීමට හැකි විය.

රාජ්‍ය වියදම් සැලකීමේදී විශේෂයෙන් සඳහන් කළයුතු කරුණ වනුයේ වර්තන වියදම් වැඩි වීමේ වේගය ද.දේ.නි. යේ නාමික වැඩි වීමට වඩා අඩු මට්ටමකින් පවත්වා ගැනීම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1995 සිට ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස වර්තන වියදම් නොකඩවා පහත වැටීමයි. මෙම උපතකිය 1999 දීද නොකඩවා පැවති අතර එය රාජ්‍ය මූල්‍ය විනයක් පවත්වාගෙන යාමට දැරූ රජයේ ඇප කැප වීම සහතික කරයි. මේ අනුව පොලී රහිත වර්තන වියදම් 1998 දී පැවති මට්ටමේම පවත්වාගෙන යාමට හැකි විය. ඉකුත් වසරේ වූ සියයට 21 ක වර්ධනය හා සසඳන කල වැටුප් හා වර්තන වියදම් සියයට 9 කින් වැඩි වූණි. 1999 දී භාණ්ඩ හා සේවා මිලදී ගැනීමට කරනු ලැබූ වියදම් සියයට 9 කින් අඩු විය. වරාය, කෘෂිකාර්මික, දුම්රිය සහ බලශක්ති යන අංශයන්හි ප්‍රධාන ව්‍යාපෘති සඳහා වූ වියදම් කැපී පෙනෙන ලෙස අඩු වීම නිසා ප්‍රාග්ධන වියදම් ආයෝජනයේදී අපේක්ෂිත මට්ටමට ලඟා නොවිණි. ද.දේ.නි. යේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස රාජ්‍ය ආයෝජන සුළු වශයෙන් පහත වැටුණද 1996 සහ 1997 ට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි.

ආදායම අංශය සැලකීමේදී කීරු බදු තවදුරටත් විධිමත් කරන ලද අතර කෘෂිකාර්මික නොවන ආනයන සඳහා වන උපරිම කීරු බදු ප්‍රතිශතය සියයට 30 දක්වා අඩු කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකාව තුළ නිෂ්පාදනය කරනු නොලබන අමු ද්‍රව්‍ය සහ යන්ත්‍රසූත්‍ර සඳහා කීරු බදු සියයට 5 ක මට්ටමක රඳවා ගත් අතර ආහාර ද්‍රව්‍ය සඳහා සියයට 10 ක කීරු බදු අනුපාතයක් නියම කරන ලදී. බොර කෙල් සහ බනිජ කෙල් ආනයනයන් මත සියයට 30 ක කීරු බදු පනවන ලද අතර මෝටර් රථ සඳහා සියයට 30 ක ඒකීය බදු ප්‍රතිශතයක් පනවන ලදී. භාණ්ඩ හා මගීන් ප්‍රවාහනය කරන වාහන හැර පෙට්‍රල් හා මෝටර් රථ සඳහා සමස්ත

බදු අනුපාතය පිළිවෙලින් සියයට 73 ක් සහ සියයට 172 ක් වන සේ නිෂ්පාදන බදු ගැලපුම් කරන ලදී. මේ සඳහා පෙට්‍රල් මෝටර් වාහන මත නිෂ්පාදන බදු අළුතින් හඳුන්වා දුන් අතර බස්, ලොරි වැනි වාහන හැර ඩීසල් මෝටර් රථ වාහන මත වූ නිෂ්පාදන බදු සියයට 10 කින් වැඩි කරන ලදී. ජාතික ආරක්ෂක බද්ද සියයට 4.5 සිට සියයට 5.5 දක්වා වැඩි කළ අතර සිගරට් හා සැර මද්‍යසාර මත නිෂ්පාදන බදු ඉහළ නංවන ලදී. ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් සැර මත අය කරනු ලබන නිෂ්පාදන බදු ක්‍රමය බියර් නිෂ්පාදන සඳහා හඳුන්වා දෙනු ලැබීය. භාණ්ඩ හා සේවා බද්ද ආපසු ගෙවීම සඳහා වවුචර ක්‍රමය හඳුන්වා දීමත් ඇතුළුව බදු පරිපාලනය වැඩි කිරීම සඳහා සුදුසු පියවර ගන්නා ලදී.

ප්‍රාග්ධන සහ ණය වෙළෙඳපොළ, තොරතුරු තාක්ෂණය හා විවිධ නිපුණතාවයන් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා රාජ්‍ය මූල්‍ය දිරි ගැන්වීම් ලබා දෙන ලදී. දනට පවතින නිදහස් වෙළඳ ප්‍රතිපත්ති රාමුව තුළ කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනවලට උපරිම ආරක්ෂණය ලබා දීමට එම ආනයනවල කීරු බදු අනුපාතය සියයට 35 ක මට්ටමේම පවත්වා ගනු ලැබූ අතර කෘෂිකාර්මික අශය දියුණු කිරීම සඳහා යටිතල පහසුකම් දියුණු කිරීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. සමාදේධි වැඩසටහනේ අතිරේක ආදායම් සහ ප්‍රදානයන් ලබා දීම සහ උතුරු හා නැගෙනහිර පළාත්වල අවකැන් වූ පවුල් සඳහා වූ වැඩසටහන් ඇතුළත් දිළිඳු බව අඩු කිරීමේ වැඩසටහන් 1999 දී තවදුරටත් පවත්වාගෙන යන ලදී.

වෙළෙඳපොළෙහි අලෙවි කළහැකි භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර මත වැඩි රැඳියාවක් තැබීම සහ ණය උපකරණවල කල් පිරීමේ ව්‍යුහය අවුරුදු 6 දක්වා දිගු කිරීම මගින් රජයේ ණය සුරැකුම්පත්හි වෙළෙඳපොළ නැමියාව තවදුරටත් වැඩි කරන ලදී. මෙයට අමතරව රාජ්‍ය ණය උපකරණ අලෙවි කිරීම සඳහා ප්‍රාථමික වෙළෙඳපොළ සඳහාම කැප වූ නෛතික ආයතන පිහිටුවීමට අවශ්‍ය කටයුතු සම්පූර්ණ කරනු ලැබූ අතර ලේඛන රහිත සුරැකුම්පත් හඳුන්වා දීමට අවශ්‍ය ක්‍රියා මාර්ග සකස් වෙමින් පැවතිණි.

රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතුවල විනිවිදභාවය දියුණු කිරීම සඳහා තවදුරටත් පියවර ගන්නා ලදී. රජයේ වාර්ෂික අයවැය යෝජනා, රාජ්‍ය ආයෝජන, සංවර්ධන වැඩසටහන් සහ ඉල්ක්ක කළ කණ්ඩායම් සඳහා වූ දිරි ගැන්වීම් පිළිබඳ විස්තරයක් ඇතුළත් කර “ බජට් ඇට් ග්ලාන්ස් ” (Budget at Glance) නමැති ප්‍රකාශනය පළ කර ඇත. මැදිකාලීන අයවැය ප්‍රතිපත්තිය සහ එම ඉලක්කයන් ළඟා කර ගනු ලබන රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රමෝපායන්ද මෙම ප්‍රකාශනයෙහි අඩංගු වේ. “ රාජ්‍ය මූල්‍ය උපතනි ” (Trends in Public Finance) ප්‍රකාශනයෙහි රාජ්‍ය මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ තොරතුරු, ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණවලට අදාළ පුළුල් ප්‍රතිපත්ති සහ මූලික ආර්ථික දර්ශකයන්ද ඇතුළත් කර ඇත. තවද “ පාත් වූ ඩිවොලප්මන්ට් ” (Path to Development) නම් ප්‍රකාශනයෙහි රජයේ මධ්‍යකාලීන ආයෝජන සැලැස්ම සවිස්තරාත්මකව ඉදිරිපත් කර ඇත. රජයේ අයවැය ඇස්තමේන්තු නව සරල ආකෘතියකට පළ කර ඇති අතර අයවැය ඇස්තමේන්තු සඳහා පාදක වූ උපකල්පනයන් සහ පැහැදිලි කිරීමේ සටහන්ද එහි ඇතුළත් කර ඇත.

1.8 ජාත්‍යන්තර වාතාවරණය සහ බාහිර අංශය

ජාත්‍යන්තර වාතාවරණය

1997 ජූලි මාසයේ ඇරඹුණු නැගෙනහිර ආසියානු මූල්‍ය අර්බුදය සහ ජපානය, රුසියාව, දකුණු අප්‍රිකාව යන ආර්ථිකයන්හි සිදු වූ අනිකුත් බොහෝ බාධාකාරී තත්ත්වයන් මධ්‍යයේ දැඩි අර්බුදකාරී තත්ත්වයකට මුහුණ දුන් ජාත්‍යන්තර ආර්ථිකය සෙමෙන් නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීමේ ලකුණු 1999 මැද භාගය වනවිට දක්නට ලැබුණි. දේශීය වෙළෙඳපොලවල්වල දැඩි ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමඟ ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය ක්‍රමයෙන් තහවුරු වූ අතර නැගී එන ආර්ථිකයන්හි මූල්‍ය වෙළෙඳපොලවල් යළි ස්ථායී තත්ත්වයට ලඟා වීමක් දක්නට ලැබුණි. ජාත්‍යන්තර ආර්ථික අවපාතයක් ඇතිවීමට ඇති අවදානම අඩු වුවද බොහෝ කලාප විශේෂයෙන් ජපානය, යුරෝපය, රුසියාව සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් බොහොමයක ආර්ථිකයන්හි තවදුරටත් අඩු වර්ධනයක් දක්නට ඇති බව වෙළෙඳපොල තත්ත්වයන් පෙන්නුම් කරයි. 1999 අගෝස්තු සිට බොර තෙල් මිල තියුණු ලෙස ඉහළ යාම ලෝක ආර්ථිකය කෙරෙහි විශේෂයෙන්ම බනිජ තෙල් ආනයනය කරන රටවල් මත දැඩි අහිතකර බලපෑම් ඇති කෙරුණු ඇත.

ඉතා අහිතකර හා අස්ථාවර වෙළෙඳපොල තත්ත්වයන් යටතේ පසුගිය වර්ෂයේදී සියයට 2.5 ක පහළ වර්ධන වේගයක් වාර්තා කළ ලෝක ආර්ථිකය 1999 වර්ෂයේදී සියයට 3.3 දක්වා ඉහළ යනු ඇති බවට ඇස්තමේන්තු කර ඇත. එක්සත් ජනපදයේ හා කැනඩාවේ ශක්තිමත් ආර්ථික වර්ධනය හා ජපන් ආර්ථිකය මද වශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් පැවති නිසා 1999 වර්ෂයේදී කාර්මික රටවල නිමැවුම සියයට 3.1 කින් ඉහළ ගියේය. තමා වෙළෙඳපොලවල්, රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ විවක්ෂණභාවය හා අධි තාක්ෂණික කර්මාන්තවල කැපී පෙනෙන වර්ධනයන් හේතුකොටගෙන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය කැළඹීම්වලට සාර්ථක ලෙස මුහුණ දීමටත්, සියයට 4.2 ක ආර්ථික වර්ධන වේගයක් ළඟාකර ගැනීමටත්, 1999 දී එක්සත් ජනපදයට හැකි වූ අතර එහි ධනාත්මක ප්‍රතිඵල හේතුවෙන් ඒ හා සමාන වර්ධන වේගයක් ළඟා කර ගැනීමට කැනඩාවට හැකිවිය.

පෞද්ගලික අංශයේ ඇති වූ ඉල්ලුමෙහි වර්ධනය මෙන්ම 1998 හඳුන්වා දුන් රාජ්‍ය මූල්‍ය උත්තේජන ක්‍රියාවලියහේතුකොටගෙන පෞද්ගලික ආයෝජනයෙහි සිදුවූ වැඩිවීම නිසා, ජපන් ආර්ථිකය අවපාතයෙන් ඇත් වන ලකුණු පෙන්නුම් කළ අතර 1999 දී එහි සියයට 0.3 ක ආර්ථික වර්ධනයක් ඇස්තමේන්තු කර ඇත. පසුගිය වසරේ සියයට 2.3 කින් ආර්ථික වර්ධනය පහළ යෑමට ප්‍රතිවිරුද්ධව, විශේෂයෙන් සුළු වශයෙන් ප්‍රසාරණාත්මක වූ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති මගින් කොරියාවේ සහ සිංගප්පූරුවේ ආර්ථිකයන් සීඝ්‍රයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම නිසා මෑතදී

කාර්මිකකරණය වූ ආසියානු ආර්ථිකයන්හි 1999 වර්ෂයේදී සියයට 7.7 ක වර්ධනයක් වාර්තා විණි. පසුගිය වසරේ සිදු වූ සියයට 3.8 ක වර්ධනය හා සැසඳීමේදී ආසියාවේ නැගී එන ආර්ථිකයන්හි 1999 වසරෙහි සියයට 6 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය. ආසියානු මූල්‍ය අර්බුදයෙන් දැඩි ලෙස පීඩාවට පත්වූ ඉන්දුනීසියාව, මලයාසියාව, පිලිපීනය සහ තායිලන්තය යන ආසියාතික රටවල් හතරේ නිමැවුම, 1998 දී සියයට 9.5 කින් සංකෝචනය වූ අතර නැවත එම ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම නිසා, 1999 දී සියයට 2.5 ක වර්ධන වේගයක් ඇස්තමේන්තු කර ඇත. අබෂ්ඨව සිදුවන ඉහළ වර්ධන වේගයක් ඇති චීනය (සියයට 7.1) සහ ඉන්දියාව (සියයට 6.8) යන රටවල්ද ආසියානු ආර්ථිකය යළි යථා තත්ත්වයට පත්කිරීමට දයක විය. මලයාසියාවේ හා තායිලන්තයේ මූල්‍ය හා රාජ්‍ය මූල්‍ය දිරි ගැන්වීම් එම ආර්ථිකයන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම පිළිබඳව මූලික කාර්යභාරයක් ඉටුකළ අතර ඉන්දුනීසියානු, ඉන්දියානු හා පිලිපීනයේ කෘෂිකාර්මික අංශයේ ඇතිවූ ප්‍රගතිය, ප්‍රධාන වශයෙන් ඊට දයක විය. මේ අතර චීනය 1998 මැද භාගයේදී හඳුන්වා දෙනු ලැබූ රාජ්‍ය මූල්‍ය දිරි ගැන්වීම නිසා ආසියානු මූල්‍ය අර්බුදයෙහි අහිතකර ප්‍රතිඵල තරමක් දුරට සමනය විය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1998 දී සියයට 3.2 ක් වූ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වර්ධන වේගය 1999 දී සියයට 3.8 දක්වා වැඩිවිය.

කෙසේ වුවද, ආර්ථිකයේ අධි ක්‍රියාකාරීත්වය පාලනය කිරීම සඳහා හඳුන්වා දුන් දැඩි සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති නිසා යුරෝ කලාපය තුළ 1988 දී සියයට 2.8 ක්ව පැවති වර්ධන වේගය 1999 දී සියයට 2.3 දක්වා අඩුවිය. දේශපාලන අවිනිශ්චිතතාවයන් හා දුර්වල වෙළෙඳපොල තත්ත්වයන් පැවතීම නිසා විලී, ආර්ජන්ටිනා, ඉක්වදෝර්, කොලොම්බියා සහ වෙනිසියුලා ආර්ථිකයන් මන්දගාමී වූ බැවින් බටහිර අර්ධ ගෝලයේ වර්ධන වේගය සියයට 0.1 දක්වා පහළ වැටිණි. සීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වූ උතුරු ඇමරිකානු ආර්ථිකයන්හි යහපත් ප්‍රතිවිපාකක් මුසීලයේ වැඩිදියුණු වූ ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයන් ස්ථායීකරණ ප්‍රතිපත්තිවල බලපෑම හේතුකොටගෙන මෙක්සිකෝවේ දක්නට ලැබුණු සාපේක්ෂ වශයෙන් ශක්තිමත් ආර්ථික වර්ධනයන් හේතුවෙන් දකුණු ඇමරිකානු ආර්ථිකයේ අඩු වර්ධනය සමනය විය.

1998 දී අත්පත් කර ගත් ආර්ථික වර්ධන වේගයෙන් පසුව නියඟය, වෙළෙඳපොල පිළිබඳ විශ්වාසනීයත්වය දුර්වලවීම සහ මූල්‍ය සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තීන්හි පිරිහීම නිසා අප්‍රිකානු කලාපයේ වර්ධන වේගය මද වශයෙන් සියයට 2.3 දක්වා පහළ වැටිණි. මේ අතර රුසියාවේ අබෂ්ඨව පැවති ආර්ථික හා දේශපාලන අස්ථාවරත්වය හේතුකොටගෙන ප්‍රාග්ධනය ආපසු ගලායාමක් හා විදේශීය ආයෝජනයන්හි සීඝ්‍ර පහළ බැසීමක් සිදුවිය. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මෙම තත්ත්වය අසල්වැසි රාජ්‍යයන්ටද අයහපත් ලෙස බලපාමින් රුසියාවේ ආර්ථික කටයුතු තවදුරටත් සංකෝචනය විය.

ලොව බොහෝ කලාපයන්හි උද්ධමනය පහළ යාමක් දක්නට ලැබිණි. අඩු උද්ධමන වේගයේ වාසිය සහ ආර්ථික

වර්ධනයේදී පහළ සහ ස්ථාවර මිල මට්ටම්වල ධනාත්මක ප්‍රතිඵල පිළිබඳව ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පැවති ඒකමතිකභාවය නිසා රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ මූල්‍ය කළමනාකාරිත්වයේ ස්වයං-චිත්‍යක් ඇතිකිරීමට පෙළඹීමක් කරනු ලැබීණි. අඩු උද්ධමන වේගයක් ළඟා කරගැනීමේදී විවෘත ආර්ථික ක්‍රමය යටතේ වෙළෙඳපොළ ලිහිල්කරණය, ආර්ථික කලාප සමග ඒකාබද්ධ වීමේ වාසි සහ තොරතුරු සැපයීමේ ක්‍රමවල දියුණුව ප්‍රධාන වශයෙන් දයක විය. මේ අතර පහළ සහ ස්ථාවර උද්ධමන වේගයක් ඇතිකර ගැනීම සඳහා තම මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ ප්‍රධාන අංගයක් ලෙස උද්ධමනය ඉලක්කගත කිරීම හඳුන්වා දුන් සහ හඳුන්වා දීමට කටයුතු කරනු ලබන රටවල්වල ප්‍රමාණයද වැඩි වෙමින් පවතී. වර්ෂයේ බොහෝ කාලයක් තුළ වෙළඳ ද්‍රව්‍යයන්හි මිල ගණන් පහළ යෑමද මෙම වැඩපිළිවෙලට උපකාරී විය. මෙම පසුබිම තුළ ජාත්‍යන්තර උද්ධමනය දශක හතරකට පසු අඩුම මට්ටමට ළඟා විය. සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා ආර්ථිකයන්හි උද්ධමනය 1998 දී සියයට 10.1 සිට 1999 දී සියයට 6.5 දක්වා මධ්‍යස්ථව අඩු වූ අතර සංවර්ධිත රටවල එය සියයට 1.5 සිට සියයට 1.4 දක්වා පහත වැටිණි. කෙසේ වුවද, සැපයුම් සීමාවන් හා රාජ්‍ය මූල්‍ය කටයුතු පිරිහීම නිසා සංක්‍රාන්තික ආර්ථිකයන්හි උද්ධමනය 1998 දී සියයට 21.8 සිට 1999 දී සියයට 43.7 දක්වා වැඩිවිය.

සංවර්ධිත ආර්ථිකයන්හි ආනයන පරිමාව සියයට 5.5 සිට සියයට 7.4 දක්වාත්, අපනයන පරිමාව සියයට 3.7 සිට සියයට 4.4 දක්වා වැඩිවීමත් සමඟම එම ආර්ථිකයන්හි ආනයන සහ අපනයන අර්ධ වශයෙන් යථා තත්ත්වයට පත්වීම නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළඳාම 1998 පැවති සියයට 4.2 සිට 1999 දී සියයට 4.6 දක්වා වර්ධනය විය. 1998 දී සියයට 7.6 කින් පහළ වැටුණු ජපානයේ ආනයන 1999 දී සියයට 5.2 කින් වර්ධනය වීම, කැනඩාව සහ නව කාර්මික රටවල ආනයන පිළිවෙලින් සියයට 9.7 කින් සහ සියයට 7.3 කින් වර්ධනය වීම ආනයන වර්ධනයෙහි ප්‍රධාන බලවේගයන් විය. එසේ වුවද, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල සහ සංක්‍රාන්තික රටවල ආනයන පිළිවෙලින් සියයට 0.3 කින් සහ සියයට 5.4 කින් 1999 වසර තුළ අඩු විය. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධව යමින් පිළිවෙලින් සියයට 1.7 කින් සහ සියයට 3.9 කින් පමණක් ඉහළ නැගුණු සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල සහ සංක්‍රාන්තික රටවල අපනයන මත කැපී පෙනෙන පීඩනයක් ඇති කරමින් 1999 වසරේ සමස්ත අපනයන වර්ධනය තවදුරටත් පහළ වැටුණි. දියුණු ආර්ථිකයන්හි අපනයන පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 3.7 හා සැසඳීමේදී ඊට මඳ වශයෙන් සියයට 4.4 කින් වැඩි වී ඇත. වාර්තාගත වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් එක්සත් ජනපදය සහ නැගී එන ආර්ථිකයන්හි අපනයන වර්ධනය පිළිවෙලින් සියයට 3.8 හා සියයට 7.5 ලෙසට සටහන් විය. පෙර වසරේ සියයට 6.2 කින් පිරිහුණු වෙළඳ අනුපාතය ප්‍රධාන වශයෙන් දියුණුවන රටවලට හිතකර ලෙස 1999 දී සියයට 3.6 කින් වර්ධනය විය. කෙසේ වුවද සමස්තයක් ලෙස සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල වෙළඳ අනුපාතය ඉහළ ගියද, ආසියාතික හා සංක්‍රාන්තික රටවල් සම්බන්ධයෙන්

මෙය තවදුරටත් පිරිහිණි. ජාත්‍යන්තර වෙළඳමෙහි ඇතිවූ මෙම වෙනස්වීම අනුව දියුණු රටවල පසුගිය වසරේ අතිරික්තයක් වාර්තා කළ ගෙවුම් ශේෂයේ ජංගම ගිණුම 1999 දී හිඟයක් බවට පත්වූ අතර සංවර්ධනය වන හා සංක්‍රාන්තික රටවල අපනයනයන් යහපත්වීම නිසා එහි තරමක් දුරට දියුණුවක් දක්නට ලැබිණි.

මේ අතර 1998 සිට දක්නට ලැබුණු බහිෂ් කෙල් නොවන වෙළඳ ද්‍රව්‍යය මිල ගණන්වල සමස්ත පහළයාම 1999 වසරේදී සියයට 7 ක් විය. අධි සැපයුම හා ඉල්ලුම පහළයාම නිසා සීනි මිල ගණන් සියයට 27 කින් පහළ ගිය අතර ප්‍රධාන තිරිඟු නිෂ්පාදකයින් වූ යුරෝපයේ හා එක්සත් ජනපදයේ නිෂ්පාදනය වැඩිවීම නිසා තිරිඟු මිල සියයට 10 කින් අඩුවිය. 1999 දී පොහොර මිල ගණන් සියයට 3 කින් පහළ ගිය අතර සහල් නිෂ්පාදනය වැඩිවීම නිසා ජාත්‍යන්තර වෙළඳපොළෙහි සහල් මිල සියයට 8 කින් අඩුවිය. මේ අතර දේශගුණික තත්ත්වයන් ආශ්‍රිත හේතූන් නිසා කෙන්යාව, ඉන්දියාව, බංග්ලාදේශය සහ ඉන්දුනීසියාව යන රටවල නේ නිෂ්පාදනය පහළ වැටුනද, පෙර වසරේ පටන් පැවති අතිරික්තයක් පැවතීමත් පහළ වැටුණු මූර්ත ආදායම් මට්ටම් සහ විදේශ විනිමය ගෙවීම්වල සීමාවන්ද නිසා රුසියාවේ නේ ඉල්ලුම අඩුවීමත් හේතුකොටගෙන 1999 වසරේදී නේ මිල ගණන් සියයට 4 කින් පහත වැටුණි. ජාත්‍යන්තර නේ මිල ගණන් 1999 ජූලි සිට තරමක ඉහළ යාමක් පෙන්නුවද එය පසුගිය වසර හා සැසඳීමේදී පහළ මට්ටමක පැවතිණි. පහළ යාමේ උපතකියක් දක් වූ රබර් මිල ගණන් 1999 වර්ෂයේදී තවදුරටත් සියයට 8 කින් පමණ අඩුවිය. වර්ෂයේ අවසාන කාලයේ සැපයුමට සිදුවූ බාධාවන් සහ ඉල්ලුම ඉහළයාම නිසා රබර් මිල ගණන් වැඩිවීමක් දක්නට ලැබිණි. මේ අතර පොල් අපනයනය කරනු ලබන ප්‍රධාන රටවල්වල් දෙකක් වූ පිලිපීනයේ සහ ඉන්දුනීසියාවේ පැවති අයහපත් දේශගුණික තත්ත්වයන් නිසා පොල් නිෂ්පාදනය අඩුවූ අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1999 දී පොල් මිල සියයට 12 කින් ඉහළ නැගුණි. බොහෝ බහිෂ් කෙල් නොවන වෙළඳ ද්‍රව්‍යයන්හි මිල ගණන්වලට ප්‍රතිවිරුද්ධව යමින් 1999 ජූලි දක්වා ස්ථාවරව පැවති බොර කෙල් මිල ගණන් ඉන් පසුව කෙල් නිපදවන ඔපෙක් රටවල සහ ඔපෙක් නොවන රටවල් වන මෙක්සිකෝව, නෝර්වේ හා රුසියාව යන රටවල් කෙල් සැපයුම කපා හැරීම නිසාත්, නැගෙනහිර ආසියානු රටවල ඉල්ලුම ඉහළයාම නිසාත් 1999 වර්ෂය තුළදී සියයට 39 කින් ඉහළ ගියේය.

සාමාජිකයින් 11 කින් සමන්විත යුරෝපා සංගමයේ පොදු මුදල් ඒකකය ලෙස 1999 ජනවාරි 1 දින සිට යුරෝ මුදල් ඒකකය හඳුන්වා දීම, 1997 නැගෙනහිර ආසියාවේ ඇතිවූ මූල්‍ය අර්බුදයෙන් දැඩි අවිනිශ්චිතතාවයකට පත් බොහෝ ආර්ථිකයන්හි වෙළෙඳපොළ නැවත ස්ථාවර වීම සහ ප්‍රධාන මුදල් ඒකක තුනක විවිතාකම කැපී පෙනෙන ලෙස වෙනස්වීම වර්ෂය තුළදී ජාත්‍යන්තර විනිමය වෙළෙඳපොළවල දක්නට ලැබුණු ප්‍රධාන ලක්ෂණයන් විය.

අස්ථාවර ජාත්‍යන්තර ආර්ථික වාතාවරණයක් හමුවේ එක්සත් ජනපදයෙහි පැවති වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයක්, වටිනාකමේ ඒකකයක් වශයෙන් ඩොලරයට කිබූ පිළිගැනීම ඉහළ යාමක් හේතුකොටගෙන මෙම වසර තුළ එ.ජ.ඩො. අගය ජපන් යෙන් හැර අනෙකුත් සියළු ප්‍රධාන මුදල් ඒකකවලට සාපේක්ෂව ඉහළ නැගුණි. යුරෝ මුදල සාර්ථකව හඳුන්වාදීමෙන් පසුව යුරෝ කලාපයේ ආර්ථිකයන් දුර්වලවීම නිසා ඩොලරයට එරෙහිව යුරෝ මුදල් ඒකකයේ පැවති 1.17 වූ එහි ආරම්භක වටිනාකම පවත්වා ගැනීමට නොහැකි වූ අතර, වර්ෂය තුළදී එය සියයට 14 කින් අවප්‍රමාණය විය. මේ අතරතුර ජූලි මාසයට ප්‍රථම ජපන් යෙන් මුදල සියයට 5 කින් අවප්‍රමාණය වුවද, ජපන් ආර්ථිකය නැවත යථා තත්ත්වයට පත්වීමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් වර්ෂය තුළදී සමස්තයක් වශයෙන් ජපන් යෙන් මුදල් ඒකකය ඩොලරයට එරෙහිව සියයට 8.8 කින් අධිප්‍රමාණය විය. මේ අතරතුර බිඳ වැටුණු ආසියාතික රටවල විනිමය වෙළෙඳපොල මෙම වර්ෂයේදී සාපේක්ෂව ස්ථායී තත්ත්වයකින් පැවතීණි. පසුගිය වසරේ සියයට 31 කින් අධිප්‍රමාණය වූ ඉන්දුනීසියානු රුපියා මුදලේ වටිනාකම වර්ෂය තුළදී සියයට 12 කින් අධිප්‍රමාණය වූ අතර කොරියන් වොන් සහ සිංගප්පූරු ඩොලරයේ වටිනාකම පිළිවෙලින් සියයට 2 කින් හා සියයට 1 කින් අධිප්‍රමාණය විය. වර්ෂය තුළදී පිලිපීන් පෙයෝ සහ තායිලන්ත බාන් මුදල් පිළිවෙලින් සියයට 5 කින් සහ සියයට 3 කින් අධිප්‍රමාණය විය. මේ අතර මලයාසියාව ප්‍රාග්ධන පාලනයන් සමග සිය ස්ථාවර විනිමය අනුපාත ප්‍රතිපත්තිය 1998 වර්ෂය පුරාම අඛණ්ඩව පවත්වාගෙන යන ලදී. මූල්‍ය අංශය තවදුරටත් දුර්වලවීම සහ විනිමය සීමා කිරීම්වල ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රුපියාචේ රුබල් මුදල් ඒකකය 1999 වර්ෂයේදී තවදුරටත් සියයට 24 කින් අධිප්‍රමාණය විය. 1999 වර්ෂය තුළදී බ්‍රසීලියානු රියාල් මුදල් ඒකකයේ වටිනාකම සියයට 32 කින් ඩොලරයට එරෙහිව අධිප්‍රමාණය වූ අතර මැක්සිකානු පෙයෝ මුදල් ඒකකය සියයට 4 කින් අධිප්‍රමාණය විය.

ආර්ථිකයේ අධි ක්‍රියාකාරීත්වය පාලනය කිරීම සඳහා දියුණු ආර්ථිකයන් දඩ මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම නිසා කෙටිකාලීන ණය සඳහා වන පොලී අනුපාත ඉහළ යාමක් දක්නට ලැබිණි. අර්ධ වර්ෂයක් සඳහා 1998 දී පැවති සියයට 5.06 ක් වන ලන්ඩන් අන්තර් බැංකු අර්පණ අනුපාතය 1999 වසර අවසානය වනවිට සියයට 6.05 දක්වා වැඩිවිය. කෙටිකාලීන පොලී අනුපාත ඉහළයාමට ප්‍රතිචාර වශයෙන් දිගුකාලීන පොලී අනුපාත වර්ෂය තුළදී සියයට 0.9 කින් වැඩිවිය. උදාහරණයක් ලෙස තිස් අවුරුදු එක්සත් ජනපද භාණ්ඩාගාර බිල්පත් පොලී අනුපාතය 1998 දී සියයට 5.59 ක සිට 1999 දී සියයට 6.47 දක්වා වැඩිවිය.

හඳුන්වා දුන් නිවැරදි ප්‍රතිපත්තිවලට ප්‍රතිචාර වශයෙන් ස්ථාවර තත්ත්වයට පත්වූ වෙළෙඳපොල සහ නැගී එන ආර්ථිකයන් කෙරෙහි ආයෝජකයින්ගේ විශ්වාසය නැවත ගොඩ නැගීම නිසා මෙම ආර්ථිකයන් විසින් නිකුත් කරන ලද භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කරයන්හි අවදනම් සඳහා ගෙවන අධි මිල සැලකිය යුතු මට්ටමකින් අඩු විය. නැගී එන

ආර්ථිකයන්හි භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සම්බන්ධව පසුගිය වර්ෂ දෙක තුළ සීමාන්තික ලෙස ඉහළ මට්ටමක පැවැති අවදනම සඳහා වන අධි මිල හා සැසඳීමේදී මෙම තත්ත්වය යහපත් වාතාවරණයකි. උදාහරණ ලෙස ජාත්‍යන්තර බැඳුම්කර සම්බන්ධයෙන් මලයාසියාව නිකුත් කරන ලද බැඳුම්කර සඳහා 575 ක පදනම් අංකයන්ගෙන්ද (Basic Points) කොරියාව නිකුත් කරන ලද බැඳුම්කර සඳහා 325 ක පදනම් අංකයන්ගෙන්ද ඉන්දියාව හා තායිලන්තය නිකුත් කරන ලද බැඳුම්කර සඳහා 225 ක පදනම් අංකයන්ගෙන්ද පොලී පරාසය අඩුවිය. බැඳුම්කර නිකුතුව සම්බන්ධ පොලී පරාසයන්හි මෙම පවුච්ච පිලිපීනයේදී 175 ක පදනම් අංකයන්ගෙන් සිදුවූ අතර චීනය හා හොංකොං හි අඩුවීම පිළිවෙලින් පදනම් අංක 160 ක් සහ පදනම් අංක 65 ක් විය. මෙම රටවල් නිකුත් කරන ලද බැඳුම්කර සම්බන්ධව පොලී පරාසයන්හි සාමාන්‍යය 1998 අවසන් වනවිට පදනම් අංකයන් 180-2150 වූ අතර 1999 අවසන් වනවිට එය පදනම් අංක 85-600 අතර විය. මෙම ප්‍රවණතාවයට ප්‍රතිචාර ලෙස හොංකොං, මලයාසියාව සහ තායිලන්තය වසර 1 1/2 න් 2 න් අතර කාලයකට පසු නැවත ජාත්‍යන්තර ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොලට අවතීර්ණය වී ඇත. සමස්තයක් ලෙස වර්ෂය තුළදී සුළු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් නැගී එන වෙළෙඳපොලවල් වෙත ගලා ආ ශුද්ධ පෞද්ගලික ප්‍රාග්ධනය 1998 දී එක්සත් ජනපද ඩොලර බිලියන 75 සිට 1999 දී එක්සත් ජනපද ඩොලර බිලියන 81 දක්වා වැඩිවිය. එක්සත් ජනපදය හා යුරෝපයේ පොලී අනුපාතය ඉහළ යාමක් තවදුරටත් ඉහළ මට්ටමක පැවති අවදනම් අධි මිලක් හේතුකොටගෙන පෙර වසරට වඩා අඩු ප්‍රමාණයකින් වූ නමුත් ආසියානු කලාපය තවදුරටත් ශුද්ධ ප්‍රාග්ධනය පිටතට ගලා යාම් වලින් පීඩාවට පත් විය.

හදිසි මූල්‍ය අර්බුදයන් සමනය කළහැකි සහ ආසියානු මූල්‍ය අර්බුදයට පසු සංවර්ධනය වන රටවල පවතින හා අනාගතයේ ඇතිවිය හැකි ආර්ථික හා මූල්‍ය අවශ්‍යතා සපුරාලිය හැකි නව ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය සැකැස්මක අවශ්‍යතාවය පැන නැගී ඇත. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ප්‍රති සංස්කරණයක අවශ්‍යතාවය ජිලිබඳ පුළුල් ඒකමතිකතාවයක් පැවතුනද එය ඉටුකළ හැක්කේ කෙසේද යන්න තවදුරටත් විවාදයට බඳුන් වන කරුණක්ව පවතී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය ක්‍රමය ශක්තිමත් කිරීමේ අරමුණ ඇතිව ගනු ලැබූ පියවරයන්හි සඳහන් කළයුතු යම් දියුණුවක් වසර තුළ දක්නට ලැබිණි.

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තීන්හි විනිවිදභාවය පිළිබඳව යහපත් පැවතුම් වලින් සමන්විත රීති මාලාව ප්‍රකාශයට පත්කිරීම මගින් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සිය සාමාජික රටවල ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පැවතිය යුතු වූ විනිවිදභාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා වූ සිය උත්සාහයන් තවදුරටත් පවත්වා ගෙන ගිය අතර තාක්ෂණික සහයෝගීතාවය ලබාදීම මගින් විදේශ ණය සහ ආයෝජන සම්බන්ධ වඩාත් විස්තරාත්මක තොරතුරු ඇතුළත් කොට විශේෂ දත්ත ඉදිරිපත් කිරීමේ සම්මතයන් (SDDS) හඳුන්වා දෙන ලදී. වඩාත් යහපත් ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් ක්‍රියාත්මක කරන නමුත් මූල්‍ය අර්බුදයේ

ප්‍රතිවිපාකයන්ට වඩාත් සංවේදී වූ සාමාජික රටවලට යම් ආකාරයක සුරක්ෂිතභාවයක් ඇති කිරීම සඳහා පූර්ව ආරක්ෂක ණය ක්‍රමයක් වශයෙන් 1999 අප්‍රේල් මසදී ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල "හදිසි අවශ්‍යතා සඳහා නොකඩවා ලබාගත හැකි ණය ක්‍රමයක්" හඳුන්වා දෙන ලදී. මෙම හදිසි අවශ්‍යතා සඳහා වන නොකඩවා ලබාගත හැකි ණය ක්‍රමය හඳුන්වාදීමේ අරමුණ වූයේ අර්බුද වැලැක්වීමේ උපකරණයක් වශයෙන් භාවිතා කිරීමය. වඩාත් ක්‍රමවත් කොන්දේසි ඇතිකිරීම සහ අහඹු අවදනම් අඩුකිරීම මගින් ණය ලබාදෙනු ලබන ආර්ථිකයන් අතර වඩාත් ක්‍රමවත් සම්බන්ධීකරණයක් ඇති කිරීම සඳහා රටවල් 7 කණ්ඩායම විසින් 1999 සැප්තැම්බර් මාසයේදී මූල්‍ය ස්ථාවරත්වය සඳහා වූ සම්මේලනය ආරම්භ කරන ලදී.

දරිද්‍රතාවය අඩු කිරීම සඳහා පදනම් වූ වැඩපිළිවෙලෙහි කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් වසර තුළදී දක්නට ලැබුණි. සංවර්ධනය වන රටවලට සහායදීම සඳහා සහ දරිද්‍රතාවය මුළුමනින්ම දුරු කිරීමට වඩාත් ඵලදායී උපක්‍රම සහිත දරිද්‍රතාවය නැති කිරීම සඳහා වන පුළුල් වැඩපිළිවෙලක් ලෝක බැංකුව සහ ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් වර්ෂය තුළදී යෝජනා කරන ලදී. මෙම අරමුණ පෙරදරිව දියුණුවන රටවලට ඔවුන්ගේම සංවර්ධන උපක්‍රම ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවකාශ සලසා දෙමින්, ලෝක බැංකුව දිගුකාලීන සංවර්ධන දක්මක් සහිතව "පරිපූරණ සංවර්ධන ආකෘතියක්" මෙම වසරේදී හඳුන්වා දෙන ලදී. මේ අතර ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සාමාජික රටවලට ආවේණික වූ වැඩපිළිවෙලට සඳහා වඩාත් බර තබමින් දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීම සඳහා ප්‍රමුඛතාවය දෙමින් "විස්තෘත ව්‍යුහාත්මක ගැලපුම් පහසුකම්" වැඩපිළිවෙල "දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීම සහ වර්ධන පහසුකම්" ලෙසට වෙනස් කරන ලදී. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ මෙම නව වැඩපිළිවෙල අන්ත දුගී රටවල ණය කපා හැරීම සමඟ සම්බන්ධ වන නිසා දුගී රටවල් ලෙස වර්ගීකරණය නොකරන ලද රටවල් විසින් මෙම පහසුකම ලබාගැනීමට සුදුසුකම් නොලැබීම පිළිබඳ ගැටළු පැන නැගී ඇත.

1998 ජනවාරි මස සම්පූර්ණ කරන ලද ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදලේ 11 වන පොදු සාමාජික පංගු හිමිකම 1999 ජනවාරි 22 වැනි දින සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ක්‍රියාත්මක විය. ඒ අනුව වැඩි දුරකාලීනවත් ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල වෙත ලබාදෙමින් එහි පංගු හිමිකම්වල සිදු වූ මෙම වැඩිවීම නිසා සම්පූර්ණ පංගු හිමිකම් ප්‍රමාණයේ වටිනාකම විගැහි බිලියන 312 දක්වා සියයට 35 කින් වැඩි කරන ලදී. එහි ප්‍රථමයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ පංගු හිමිකම් වටිනාකම විගැහි දශලක්ෂ 304 සිට විගැහි දශලක්ෂ 414 දක්වා වැඩිවනු ඇත. මේ අතර ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමය අලංභ සමනය කිරීම වසර තුළදී සාර්ථක ලෙස ඉටු කරන ලදී. මෙම තත්ත්වය ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන සංගමයට දිළිඳු රටවල දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීම සඳහා වන ව්‍යාපෘතීන් සඳහා අවශ්‍ය මෘදු ණය ප්‍රදානය සඳහා හැකියාව ඇති කරනු ලබයි. වෙළඳ බාධක තවදුරටත් අඩුකිරීම සහ වෙළෙඳපොළවල් වලට පිවිසීම පුළුල් කිරීම කෙරෙහි ලෝක වෙළඳ සංවිධානයෙහි අවධානය තවදුරටත් යොමු වෙමින්

පැවති අතර දියුණු වෙමින් පවතින රටවල් සම්බන්ධයෙන් අවධානය යොමු කිරීමට අසමත් වීම පිළිබඳ එම සංවිධානය ජාත්‍යන්තරව විවේචනයට ලක්විය.

1999 දී ශ්‍රී ලංකාව සහාපතිධුරය දරූ 24 කණ්ඩායමද ඇතුළත් ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව විසින් ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ දැමීම සහ දරිද්‍රතාවය අඩු කිරීම සඳහා ඵලදායී ලෙස ජාත්‍යන්තර වෙළඳ ක්‍රමය යොදාගැනීම සඳහා ඊළඟ වෙළඳ සාකච්ඡා වටයේදී සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් ක්‍රියාකාරී හවුල්කරුවන් වියයුතු බව අවධාරණය කරන ලදී. 24 කණ්ඩායම විසින් ලෝක ආර්ථිකය පිළිබඳ පරිපූරණ ඇගයීමක් කරමින් එහි ස්ථාවරත්වය ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ප්‍රතිපත්ති මූලධර්ම ගණනාවක් යෝජනා කරන ලදී. ඒවා අතර, ජාත්‍යන්තර වශයෙන් අවසාන ණය දෙන්නා ලෙස ක්‍රියාකිරීමට සමත් ආයතනයක් ඇති කිරීම, ජාත්‍යන්තර ද්‍රවශීලතාවය සඳහා පරිපූරක ලෙස විගැහි නිතර භාවිතා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය, ප්‍රාග්ධන ගිණුම ලිහිල් කරණයේදී වඩාත් ප්‍රවේශම්සහගත උපාය මාර්ග භාවිතා කිරීම සහ කාර්මික රටවල විනිමය අනුපාතයන්හි ඇතිවන අධික උච්චාවචනයන් අවම කිරීමට සමත් එම රටවල සාර්ව ආර්ථික කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තීන්හි අවශ්‍යතාවය ප්‍රධාන විය. එසේම සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල අපනයන සඳහා සංවර්ධිත රටවල වෙළෙඳපොළවල් වඩාත් විවෘත කිරීමට කටයුතු කිරීම මෙම සමුළුවේදී අවධාරණය කරන ලදී. මූල්‍ය අර්බුදයන් විසඳීම හා වැලැක්වීම සඳහා පොද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය මෙන්ම වියදම් ගැලපීමේදී සියළුම රටවල් සමාන ලෙස එහි බර දරාගැනීම කෙරෙහි සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල් අවධාරණය කරන ලදී.

ලෝක ආර්ථිකය පසුබෑමේ තත්ත්වයෙන් මිදීමේ ලකුණු පෙන්වුම් කළත්, තවම නොවිසඳී ඇති ගැටළුවලට කායාක්ෂම ලෙස විසඳුම් ඉදිරිපත් කළ නොහැකි වුවහොත්, එය ලෝක ආර්ථිකය යථා තත්ත්වයට පත් කොට දිගුකාලීනව පවත්වාගෙන යාම මත තර්ජන ඇති කරනු ඇත. කාර්මික රටවල පවත්නා අසමාන වර්ධනයන් ජාත්‍යන්තරව ගෙවීම්වල පවතින අසමතුලිතතා සහ ප්‍රධාන මුදල් ඒකකයන් අතර පවතින විශාල උච්චාවචනයන් සාර්ථක සාර්ව ආර්ථික තත්ත්වයන් පවත්වා ගැනීම කෙරෙහි එල්ල කරනු ලබන ප්‍රබල අභියෝගයන් වනු ඇත. විශේෂයෙන් කාර්මික රටවල් විසින් පසුගිය වසර දෙක තුළදී ජාත්‍යන්තර ආර්ථික පසුබෑමෙන් ලද අභියෝගයන් හා ශක්තිමත් හා ස්ථාවර ලෝක ආර්ථිකයක් වෙනුවෙන් බොහෝ රටවල් විසින් ඇතිකරනු ලැබූ ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණයන් කෙරෙහි ඇති කැපවීම විශේෂයෙන් ඉදිරි වසර කිහිපය තුළදී ලෝක ආර්ථිකයේ ඉදිරි දක්ම වෙනුවෙන් බොහෝ සෙයින් බලපානු ඇත. විශේෂයෙන්ම ලෝක ආර්ථිකය පසුගිය දෙවර්ෂයෙහි වූ පරිහානිදායක තත්ත්වයෙන් සෙමෙන් ආපසු හැරීමක් පෙන්නුම් කරන අවස්ථාවකදී, ලෝක ආර්ථිකයේ ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරීන් වූ එක්සත් ජනපදය, ජපානය සහ යුරෝ කලාපය අනුගමනය කරන ප්‍රතිපත්තීන් සහ එම රටවල වර්ධන ක්‍රියාකාරීත්වය ලෝක ආර්ථිකයේ දිසාව තීරණය කිරීම මත කැපී පෙනෙන බලපෑමක් ඇති කෙරෙනු ඇත.

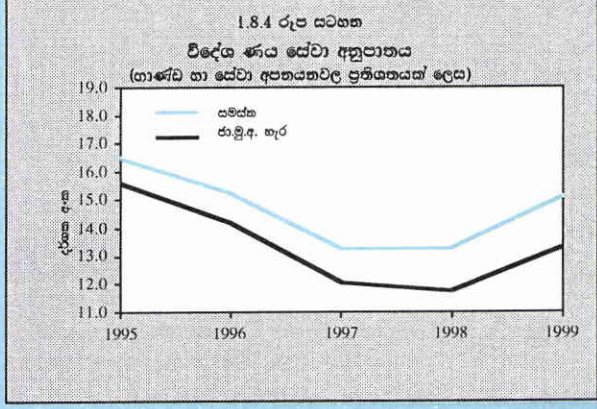
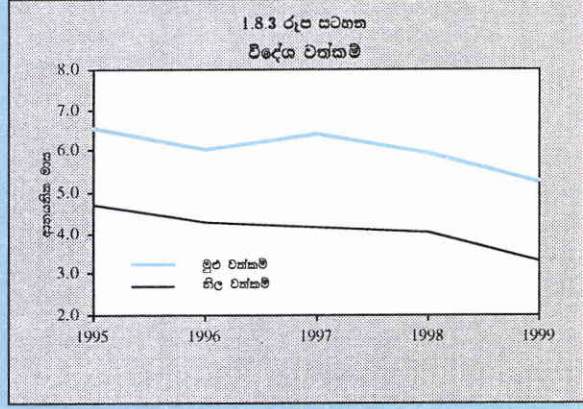
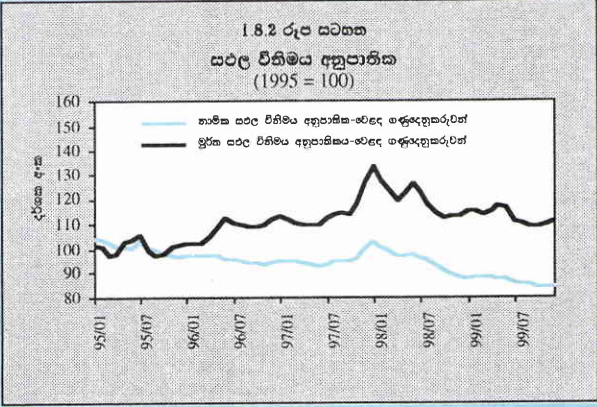
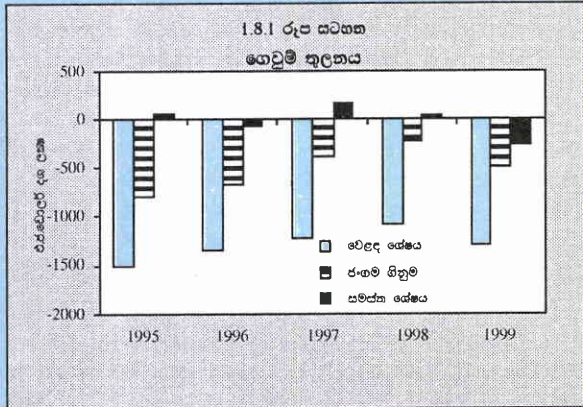
විදේශීය අංශයේ සංවර්ධනයන්

පසුබැමට ලක්වූ ලෝක වෙළෙඳපොළේ ඉල්ලුම සහ එහි ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් ඇතිවූ වෙළෙඳ භාණ්ඩවල මිල මට්ටම් පහළයාමේ පසුකාලීන බලපෑම 1999 වර්ෂය තුළදී ශ්‍රී ලංකාවේ බාහිර අංශයේ වර්ධනයන්ගෙන් පිළිබිඹු විය. වර්ෂය තුළදී තරමක් දුරට විදේශ වෙළෙඳම සහ ගෙවුම් ශේෂය දුර්වල විය. ශ්‍රී ලංකාගේ ගුවන් සමාගම විසින් වර්ෂය තුළදී ගුවන්යානා 3 ක් මිලදී ගැනීම හේතුකොටගෙන වෙළෙඳ ශේෂයේ හිඟය පුළුල් විය. සංචාරක අංශය වේගයෙන් යලි යථා තත්ත්වයට පත්වීම පිළිබිඹු කරමින් සේවා ගිණුමේ වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. ප්‍රධාන වශයෙන් ශුද්ධ පෞද්ගලික සංක්‍රාම වැඩිවීම හා 1999 තුළදී ශුද්ධ නිල සංක්‍රාම පහත වැටීමේ ඒකාබද්ධ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශුද්ධ ජංගම සංක්‍රාමයන්හි ඉතා සුළු වශයෙන් සියයට 1 ක වර්ධනයක් වාර්තා විය. ඒ අනුව 1998 දී එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශලක්ෂ 226 ක් වූ

ජංගම ගිණුමේ හිඟය 1999 එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 495 දක්වා වැඩිවිය. 1998 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 1.4 ක් වූ ජංගම ගිණුමේ හිඟය 1999 දී සියයට 3.1 දක්වා වැඩිවිය. වර්ෂය තුළදී දළ පෞද්ගලික දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලාඒම් සැලකිය යුතු ලෙස යථා තත්ත්වයට පත් විය. එසේ වුවද රජයේ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලනයන් පහත වැටිණි. සමස්ථ දළ දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලාඒම් පෙර වර්ෂයට වඩා බොහෝ සෙයින් වැඩිවිය. ඒ අනුව 1999 දී ගෙවුම් තුලනයේ සමස්ත ශේෂය එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශලක්ෂ 263 ක හිඟයක් ලෙස වාර්තා විය.

වර්ෂයේ මුල් භාගය තුළදී පසුබැමට ලක්වූ ලෝක වෙළෙඳපොල ඉල්ලුම් තත්ත්වය හේතුකොට ගෙන ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ ද්‍රව්‍ය මිල ගණන් පහත වැටීම තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ වෙළෙඳමට ඇතිවූ අහිතකර බලපෑම වර්ෂයේ අවසාන භාගයේදී අපනයන හා ආනයන වර්ධනයක් සමග මධ්‍යස්ථ වර්ධන මාවතකට ප්‍රවිෂ්ට විය. වර්ෂයේ පළමු 8 මාසය

1.8 රූප සටහන
විදේශීය අංශයේ තෝරාගත් දර්ශක

තුළදී සියයට 11 ක තරම් විශාල ප්‍රමාණයකින් පහත වැටුණු අපනයන වර්ධනය සැලකිය යුතු ලෙස යළි යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් සමස්තයක් ලෙස 1999 වර්ෂය තුළදී සියයට 4 කින් පහත වැටුණි. 1999 දී සාපේක්ෂ වශයෙන් අපනයන භාණ්ඩ මිල සියයට 10 කින් පහත වැටුණු අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් ඇඟළුම් අංශයේ පවතින මරොක්කුදීමේ හැකියාව නිසා අපනයන පරිමාව සියයට 6 කින් ඉහළ නැගිණි. මේ අතරතුර, ජාත්‍යන්තර මිල ගණන් හා ආනයන පරිමාව පහළ යාම නිසා ගුවන්යානා ඉවත් කළපසු ආනයන, සියයට 5 කින් පහත වැටුණි. 1999 දී ගුවන්යානා ඇතුළත් කළ පසු ආනයනය සියයට 0.2 කින් ඉහළ නැගිණි. ඒ අනුව 1999 දී වෙළඳ හිඟය එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,299 දක්වා සියයට 19 කින් පුළුල් විය. 1998 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස සියයට 7 ක් වූ වෙළඳ ශේෂය 1999 දී සියයට 8.2 දක්වා ඉහළ නැගුණි.

සංචාරක ඉපයීම්වල ඉහළ යාම සේවා ගිණුමේ එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 147 අතිරික්තයකට හේතුවිය. අතීතයේදී සේවා ගිණුමට විශාල වශයෙන් දයක වූ වරාය ආශ්‍රිත සේවා අසල්වැසි රටවල කර්මාන්තවලට හේතුකොටගෙන නොවෙනස්ව පැවතිණි. පහළ ආයෝජන ආදායම හා විදේශ ණය සඳහා කරනු ලබන පොලී ගෙවීම් (සියයට 3) ඉහළයාම නිසා ආදායම් ගිණුමේ හිඟය එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 180 සිට එක්සත් ජනපද ඩොලර් දශ ලක්ෂ 254 දක්වා වැඩිවිය. ගල්ප් යුද්ධය හේතුකොටගෙන ක්වේටයේ සේවය කළ ශ්‍රී ලාංකිකයින් 50,000 කට අධික පිරිසක් වෙනුවෙන් වන්දි වශයෙන් ලද එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 112 ඇතුළුව පෞද්ගලික සංක්‍රාම ලැබීම් එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 1,056 දක්වා සියයට 6 කින් ඉහළ නැගුණි. සමස්තයක් වශයෙන් 1999 වර්ෂය තුළදී එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 226 සිට එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 495 දක්වා ජංගම ගිණුමේ හිඟය වැඩිවිය.

ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගම විසින් ගුවන් යානා මිලදී ගැනීම පිළිබඳ කරමින් දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධනය එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 845 සමඟ සැසඳීමේදී 1999 දී එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 905 ක දිගුකාලීන ප්‍රාග්ධන ගලනයක් වර්ෂය තුළදී වාර්තා විය. කොටස් වෙළෙඳපොළ ආයෝජනයන්හි ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ගලායාම් එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 13 ක් විය. ඊට අමතරව, වර්ෂය තුළදී වාණිජ බැංකුවල විදේශ වගකීම් එ.ජ.ඩො. දශ ලක්ෂ 120 කින් පහත වැටුණි. මෙම කෙටිකාලීන ප්‍රාග්ධන ආයෝජනයන් සහ ඉහළ ණය සේවා ගෙවීම් 1999 දී එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 84 කින් ශුද්ධ ප්‍රාග්ධන ගලාප්ම අඩුකිරීමට හේතුවිය.

වර්ෂය අවසානයේදී ප්‍රධාන වශයෙන් සැලකිය යුතු ලෙස ජපන් යෙන් අගය අධිප්‍රමාණයවීම පිළිබඳ කරමින්, විශාල වශයෙන් සහනදායී ණයවලින් සමන්විත විදේශ ණය කොගය 1999 දී සියයට 3 කින් වැඩිවිය. 1999 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය/ණය අනුපාතය සියයට 56 සිට සියයට 57 දක්වා වැඩිවිය. 1998 දී සියයට 11 ක් වූ ණය සේවා අනුපාතය 1999 දී සියයට 12.5 දක්වා වැඩිවිය.

පසුගිය වර්ෂයේ පැවති දඩි උච්චාවචනයන්ට ප්‍රතිවිරුද්ධව වර්ෂය තුළදී විනිමය වෙළෙඳපොළවල් ස්ථායීව පැවතිණි. විශේෂයෙන් වර්ෂය අවසානයේදී පහළ මට්ටමේ උද්ධමන උපතකිය හේතුකොටගෙන විනිමය අනුපාතිකයන් කෙරෙහි ඇතිකරනු ලැබූ පීඩනය අඩුවිය. 1999 තුළදී ශ්‍රී ලංකා රුපියල එ.ජ.ඩොලරයට එරෙහිව සියයට 6 කින් අධිප්‍රමාණය වූ අතර, එය පසුගිය වර්ෂයේ වූ අධිප්‍රමාණයට වඩා අඩු මට්ටමකි. අප ආර්ථිකයේ බාහිර කර්මාන්තවලට සුරැකිව තිබූ බව සනිටුහන් කරමින් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ග 24 කින් සමන්විත එකතුවට එරෙහිව ශ්‍රී ලංකා රුපියලේ මූර්ත සඵල විනිමය අනුපාතිකය.'1999 තුළදී සියයට 7 කින් අධිප්‍රමාණය විය.

1999 වර්ෂය අවසානයේදී එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 2,582 ක් වූ දළ විදේශීය වත්කම් 1999 වර්ෂයේ මාස 5.3 ක ආනයනයන් මූල්‍යනය සඳහා ප්‍රමාණවත් වූ අතර එ.ජ.ඩො.දශ ලක්ෂ 1,640 ක් වූ දළ නිල සංචිත ප්‍රමාණය එම වර්ෂයේ මාස 3.3 ක ආනයනයන් මූල්‍යනය කිරීමට ප්‍රමාණවත් විය.

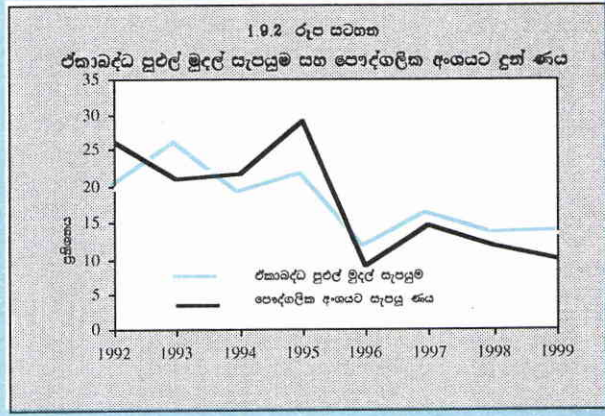
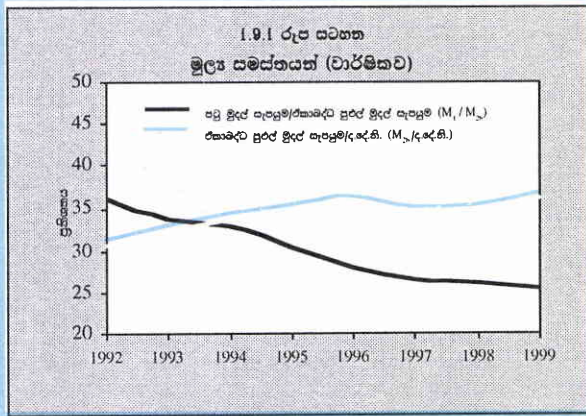
1.9 මූල්‍ය අංශය

මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය

මධ්‍යස්ථ උද්ධමන තත්ත්වයක් සඳහා මූල්‍ය ප්‍රසාරණය සීමා කරමින් මූල්‍ය ස්ථායීතාවය පවත්වා ගැනීමේ මූලික අරමුණින් යුතුව මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මෙහෙයවනු ලැබිණි. දුර්වල ගෙවුම් තුලන තත්ත්වය හේතුවෙන් ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් පහත වැටීම මගින් මුදල් සැපයුම කෙරෙහි සංකෝචනාත්මක බලපෑමක් ඇති කළද, වසර 2000 පරිඝණක ගැටළුව හා ආශ්‍රිතව පැන නැගුණු අමතර ඉල්ලුම සපුරාලීමට වෙළෙඳපොළට අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාවය සැපයීමට සිදු විය. එමෙන්ම, දේශීය වශයෙන් වූ රජයේ ණය අවශ්‍යතාද කැපී පෙනෙන ලෙස වර්ධනය විය. මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති කළමනාකරණය වෙළෙඳපොලාසිමුඛ කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා තවදුරටත් ප්‍රයත්න දරන ලදී.

ලෝක ව්‍යාප්ත මූල්‍ය අර්බුදය නිසා ජනිත වූ අවිනිශ්චිතතාවයන්ගේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය වෙළෙඳපොළවල් 1997 අවසානයේදී සහ 1998 ප්‍රථම භාගයේදී තරමක අස්ථායීතාවයක් පෙන්වීය. කෙසේ වුවද, 1998 දෙවන භාගයේදී සැලකිය යුතු තරමේ ස්ථායීතාවයක් අත්පත් කර ගත් අතර මෙම ස්ථායීතාවය 1999 දීද අඛණ්ඩව පවත්වා ගන්නා ලදී. අප්‍රේල් මාසයේ කෙටි කාලසීමාවකදී පමණක් මැතිවරණ හා සේවක අසහනයන්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස වෙළෙඳපොළ අවිනිශ්චිතතාවය ඉහළ යාමත්, පොලී අනුපාතික සැලකිය යුතු ලෙස උච්චාවචනය වීමත් දක්නට ලැබුණි. එනමුදු, පොලී අනුපාතික සහ විනිමය අනුපාතික ප්‍රතිපත්ති අතර මනා සම්බන්ධීකරණය හේතුවෙන් ඒකඛණ මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි සහ විනිමය වෙළෙඳපොළෙහිද ස්ථායීතාවයක් පෙන්වුම් කෙරිණි. මැතිවරණ සහ වසර 2000 පරිඝණක ප්‍රශ්නය පැවති දෙසැම්බර් මාසයේදී පවා වෙළෙඳපොළ අස්ථාවරත්වයට තුඩු දිය හැකි විභවයන් ඇති කළද සාපේක්ෂ වශයෙන් වෙළෙඳපොළවල් ස්ථායීව

1.9 රුප සමහන මුදල් සහ ණය

පැවතිණි. මෙම ස්ථායීතාවය සහ අඛණ්ඩව සිදු වූ උද්ධමනයෙහි පහත යාමක් නිසා මහ බැංකුවට වසරේ දෙවන භාගයේදී සිය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ලිහිල් කිරීමට හැකි වූ අතර, ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය අගෝස්තු මසදී සියයට 12 සිට සියයට 11 දක්වා ප්‍රතිශතාංක 1 කින් අඩු කරන ලදී. බැංකු අනුපාතිකයද ප්‍රතිශතාංක 1 කින් අඩු වී සියයට 16 ක් විය. මෙම ලිහිල් කිරීමෙන් ඇති වූ වෙළෙඳපොළ අමතර ද්‍රවශීලතාවය ගෙවුම් ශේෂයෙහි පිටතට ගලා යාම තුළින් ඇති වූ ද්‍රවශීලතාවයෙහි අඩු වීම මූලික වශයෙන් සමනය කිරීමට දයක වූ අතර, අධි ද්‍රවශීලතාවයක් ඇති වූ අවස්ථාවලදී එය විවට වෙළෙඳපොළ ක්‍රියාකාරිත්වයන් මගින් අවශෝෂණය කර ගන්නා ලදී. මෙය උද්ධමනාත්මක පීඩනය නැවත ඇති වීමේ හැකියාවට උපකාරී විය. මූල්‍ය ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රධාන උපකරණය ලෙස අඛණ්ඩවම විවට වෙළෙඳපොළ කටයුතු ක්‍රියාත්මක වූ අතර, මහ බැංකු ප්‍රතිමලදී ගැනුම් අනුපාතිකය සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය වෙළෙඳපොළට සංඥ දීමේ ප්‍රාථමික මාර්ග විය.

උද්ධමනයෙහි පහත යාම අඛණ්ඩව සිදු වීමත්, විනිමය වෙළෙඳපොළෙහි වූ ස්ථායීතාවයත් නිසා, 1999 වර්ෂයේදී ප්‍රතිමලදී ගැනුම් අනුපාතිකය පදනම් අංක 200 කින් අඩු කිරීමට මහ බැංකුවට හැකි විය. ප්‍රතිමලදී ගැනුම් අනුපාතිකය 1998 අවසානයේදී සියයට 11.25 ක සිට 1999 අවසානයේදී සියයට 9.25 දක්වා පියවර කිහිපයකින් අඩු කෙරිණ. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස බොහෝ වෙළෙඳපොළ අනුපාතිකයන්හි තරමක පහත වැටීමක් දක්නට ලැබුණි.

ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතා අඩු කරලීමද මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය වෙළෙඳපොළාහිමුඛ කිරීම වීම වැඩි දියුණු කරලීමට ගත් පියවරක් විය. තවද, එමගින් වාණිජ බැංකුවල අරමුදල්හි සඵල පිරිවැය අඩු කිරීමට මෙන්ම එම බැංකු විසින් ණය දීමේදී අයකරනු ලබන පොලී අනුපාතික අඩු කරලීමටද හැකි විය. මීට අමතරව, මෙම පියවර මහ බැංකුව වෙත රඳවාගෙන තිබූ රුපියල් දශ ලක්ෂ 2000 -

2,500 ක පමණ අමතර මුදල් ප්‍රමාණයක් වෙළෙඳපොළට මුද්‍ය හැරීමටද හේතු විය. මෙම ලිහිල් කිරීම තුළින් සිදු වූ ප්‍රසාරණාත්මක බලපෑම ගෙවුම් ශේෂ නිහය තුළ වූ සංකෝචනාත්මක බලපෑම තුළින් සමනය කරනු ලැබිණි. මින් අත් වූ අමතර වාසියක් වූයේ බැංකු අංශයෙන් රජය විසින් ලබා ගත් ණය වැඩි වීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස පොද්ගලික අංශය සඳහා වූ ණය අඩු වීමට තිබූ ඉඩකඩ අඩු කිරීමයි.

ඉහළ කාලීනමය ණය ඉල්ලුම නිසා වූ අතිරේක ද්‍රවශීල අවශ්‍යතාවයන් සහ වසර 2000 පරිච්ඡේදය සංක්‍රාන්තිය හේතුවෙන් ඇති වූ අවශ්‍ය ද්‍රවශීලතාවයන්ද සපුරාලීම පිණිස මහ බැංකුව විසින් 1999 නොවැම්බර් සහ දෙසැම්බර් තුළදී තම භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සඳහා වූ ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික වෙළෙඳපොළ කටයුතු භාවිතා කරන ලදී. වෙළෙඳපොළ තුළ වූ වෙනස්කම්වලට අනුකූල පොලී අනුපාතික අධික ලෙස ඉහල යාම වැළැක්වීම සඳහා බැංකුවෙහි ප්‍රතිවිකුණුම් පහසුකම් සඳහා වූ පොලී අනුපාතික දෙසැම්බර් මස දෙවන භාගය පුරාම ස්ථාවර මට්ටමක පවත්වා ගැනුණි. මීට අමතරව, සාමාන්‍යයෙන් එක් දිනකට සීමා වූ ප්‍රතිවිකුණුම් ගණුදෙනු දින 30 ක් දක්වා පුළුල් කෙරිණ. මෙම පියවර තුළින් වෙළෙඳපොළට විශ්වසනීයත්වයක් ලබා දෙමින් ඔවුන්ගේ අරමුණු සඵල කර ගත් අතර ඒවා පොලී අනුපාතික මත යම් ආකාරයේ කාලීන නොවන පීඩන වළක්වාලීමට සහ ද්‍රවශීලතාවයෙහි අධි විචලතාවය වළක්වාලීමට හේතු විය. දෙසැම්බර් මසදී වෙළෙඳපොළෙහි සමහර අංශ විසින් ඉහළ පොලී අනුපාතිකයන් බලාපොරොත්තුව සිටි තමුදු අනවශ්‍ය ලෙස ද්‍රවශීලතාවය වැඩි නොකොට පොලී අනුපාතික සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථාවර තත්ත්වයක පවත්වා ගැනුණි.

මැදිකාලීන හා දිගුකාලීන අරමුදල සහ වෙනත් කෙටිකාලීන පහසුකම් යටතේ ප්‍රතිමූල්‍ය නොසැපයීමේ ප්‍රතිපත්තිය පවත්වා ගැනුනේ ප්‍රතිමූල්‍ය සඳහා වූ වෙළෙඳපොළ තුළ ඇති විය හැකි ව්‍යාකූලතාවයන් වැළැක්වීම පිණිසය.

විශේෂ සටහන 1

මූල්‍ය සමීක්ෂණය

මුදල් සමස්තයන් කළමනාකරණය වඩා වැඩි වශයෙන් මුදල් බැංකු ඒකකවල ගිණුම් ඇතුළත් කොට ඒකාබද්ධ මුදල් සමීක්ෂණයක් හඳුන්වාදීම මගින්, මෑතකදී මුදල් සංඛ්‍යාත ගැනෙන සීමාව දියුණු කර ඇත. ඒ අනුව, M_{2h} ලෙස නම් කෙරෙන පුළුල් මුදල් සැපයුම ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. නව පියවරක් ඉදිරියට යාමක් ලෙස, මුදල් සමස්තයන්හි වාණිජ බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතනවල ගිණුම් ඇතුළත් කිරීමට වර්තමානයේදී මූල්‍ය සමීක්ෂණයක් සකස් කොට ඇත.

මූල්‍ය සංඛ්‍යාත වර්ගීකරණය සඳහා සාමාන්‍යයෙන් පිළිගැනෙන රාමුවකදී මුදල් සහ මූල්‍ය දත්ත මට්ටම් තුනකදී ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ. මුදල් අධිකාරීන්, තුන්පසු මුදල් බැංකු හෙවත් බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන සඳහා වෙනම ශේෂ පත්‍රයන් සකස් කිරීමත් සමග මූල්‍ය දත්ත ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ කාණ්ඩ තුනකට සම්බන්ධ කිරීමක් ප්‍රථම මට්ටමෙහි අඩංගු වෙයි. දෙවැනි මට්ටමෙහිදී, මුදල් අධිකාරීන් සහ වාණිජ බැංකුවල දත්ත මුදල් සමීක්ෂණයක් ලෙස ඒකාබද්ධ කරනු ලැබේ. මෙය ද්‍රවශීලතා ප්‍රමාණය පිළිබඳ මිණුමක් සපයනු ලබන අතර, මූල්‍ය සහ ද්‍රවශීලතා එය මැවීමෙහි වඩාත්ම වැදගත් ක්‍රියාකාරීත්වයක් ඉටු කරනු ලබන බැංකු ක්ෂේත්‍රයෙහි ගිණුම් ආවරණය කරනු ලැබේ. අවසන් වශයෙන්, තුන්වන හෝ වඩාත් සම්බන්ධිත මට්ටමේදී මුදල් සමීක්ෂණය සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනවල ශේෂපත්‍ර " මූල්‍ය සමීක්ෂණයක් " බවට ඒකාබද්ධ කරනු ලැබේ. මෙමගින් යම් අයෙකු අපේක්ෂා කරනුයේ, බැංකු පද්ධතිය සහ ඉතිරි සංවිධිත මූල්‍ය අංශය අතර ගතික අන්තර් සම්බන්ධතාවයන් ග්‍රහණය කිරීමයි. විශ්ලේෂකයින් සහ ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධතායින්හට වඩාත් කේන්ද්‍රගත වූ තීරණ ගැනීමට ඇති හැකියාව තක්සේරු කරමින්, මෙය සමස්ත පෞද්ගලික අංශයෙහි ද්‍රවශීලතාව සහ ද්‍රවශීලතා මූල්‍ය පිළිබඳව පහදා දීමක් සපයන මිමීමක් වෙයි.

මුදල් අධිකාරීන් සහ බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු පමණක් නොව, අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනද ආවරණය කරමින් සවිස්තර මූල්‍ය අංශය පිළිබඳ සමීක්ෂණයන් සකස් කිරීමෙහි අවශ්‍යතාවය පැන නගිනුයේ, ප්‍රතිපත්ති කේන්ද්‍රගත වියහැකි ආයතනික වර්ගයන් පුළුල්ව ග්‍රහණය කිරීමෙහි වැදගත්කම අවබෝධ කර දෙමින්, මූල්‍ය අංශයෙහි වඩාත් වෙනත් වර්ධනයක් සහ මූල්‍ය නව සොයා ගැනීම් සමග වූ අක්‍රමවත් පරිසරයක බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන අතර වෙනස අපැහැදිලි බවට පත් වීමයි. පසුගිය වසර වලදී, මෙම හැසිරීම ශ්‍රී ලංකාවෙහි පැහැදිලිව දක්නට ලැබේ. ශ්‍රී ලංකාව සැලකිල්ලට ගැනීමේදී, බැංකු පද්ධතිය අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතන සහ අසංවිධිත මූල්‍ය අංශ යන කොටස්වලින් මූල්‍ය පද්ධතිය සමන්විත වේ. මුදල් අධිකාරීන් සහ වාණිජ බැංකු අන්තර්ගත වන බැංකු පද්ධතිය මූල්‍ය පද්ධතියෙහි වඩාත්ම වැදගත්ම කොටස

වෙයි. මේ දක්වා මුදල් ප්‍රතිපත්ති තීරණය කිරීමේදී සැලකිල්ලට ගනු ලබන ප්‍රධාන විචල්‍යයන් වී ඇති, පටු මුදල් සැපයුම (M_1) සහ පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_2) ගණනය කිරීම සඳහා මෙම ආයතනවල තොරතුරු ප්‍රයෝජනයට ගනු ලැබේ. යමෙකු වාණිජ බැංකුවල විදේශ වාචනාර මුදල් ඒකක සලකන ආකාරය පිළිබඳ අවධානය යොමු කරනවිට, ශ්‍රී ලංකාවේ වෙනස්වන තත්ත්වය එයින් පිළිබිඹු වෙයි. මුල් අවධියේදී දේශීය ආර්ථිකයෙහි මෙම ඒකකවල අන්‍යෝන්‍ය ක්‍රියාකාරීත්වය සීමිත වූ බැවින්, පුළුල් මුදල් සමස්තයන් ගණනයේදී මේවා ඉවත් කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, කල්යාණම, දේශීය ආර්ථිකය මත මේවායෙහි ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි බලපෑම වැඩි වූ අතර, විදේශ වාචනාර මුදල් බැංකු ඒකකවල ගණුදෙනු අන්තර්ගත වන ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_{2h}) සංකල්පය 1990 ගණන්වල දෙවන භාගයේදී හඳුන්වා දෙන ලදී.

මුදල් අධිකාරීන් සහ වාණිජ බැංකු හැරුණවිට, ශ්‍රී ලංකාවේ මූල්‍ය අංශයෙහි වඩාත්ම වැදගත් කොටස වනුයේ, ඔවුන්ගේ වගකීම්වල සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් තුන්පසු අන්තර්ගතවන බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ මූල්‍ය සමාගම්ය. ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන බැංකු 6, ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව, ජාතික සංවර්ධන බැංකුව, ඩිපෝසිට් බැංකුව, රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව සහ පෞද්ගලික ඉතිරිකිරීමේ සහ සංවර්ධන බැංකු 2 කින්, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සමන්විත වෙයි. මූල්‍ය සමාගම් 25 ක් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සමග ලියාපදිංචි වී ඇති අතර, මහජනතාවගෙන් තුන්පසු ලබාගැනීමට ඔවුන්ට බලය පවරා ඇත. වසර කිහිපයක් මුළුල්ලේ දේශීය ආර්ථිකයෙහි බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ මූල්‍ය සමාගම්වල වැදගත්කම සැහෙන ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය වී ඇත. උදාහරණයක් ලෙස, අනෙකුත් මූල්‍ය ආයතනයන්හි මුළු වත්කම් 1998 අවසානයේදී රුපියල් බිලියන 223 ක් වෙමින්, 1990 සිට 1998 දක්වා ඒවායෙහි මුළු වත්කම් ප්‍රමාණය තුන් ගුණයකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගොස් ඇත. ඔවුන්ගේ ගණුදෙනුකරුවන්ට වෙක්පත් නිකුත් කිරීමේ පහසුකම් සපයනු නොලැබුවත්, වාණිජ බැංකු සපයනු ලබන පහසුකම්වලට සමානකමැති, විවිධත්වයකින් යුතු සේවාවන් මොවුන් සපයනු ලැබේ. බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකුවල අනෙකුත් වැදගත් ලක්ෂණය වනුයේ, ඔවුන්ගේ වගකීම්වලින් බොහොමයක්ම මැදිකාලීන සහ දිගුකාලීන ස්වභාවයෙන් යුක්ත වීමයි.

මූල්‍ය අංශයෙහි මෙම වර්ධනයන් සැලකිල්ලට ගැනීමෙන්, මූලික මූල්‍ය සමීක්ෂණයක් සකස් කර ඇති අතර, එමගින් මුදල් අධිකාරීන්, බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ මූල්‍ය සමාගම් 25 ක ක්‍රියාකාරකම් ඒකාබද්ධ කරනු ලැබේ. ප්‍රතිපත්ති සකස් කිරීමේදී, මූල්‍ය අංශයෙහි කටයුතු පිළිබඳ වඩාත් සවිස්තර

අවබෝධයක් සැලසීම මෙහි අභිප්‍රාය වෙයි.

මෙම අභ්‍යාසයෙහිදී උත්පාදනය කළ නව මුදල් සමස්තය M_3 ට වඩා M_1 ලෙස නම්කර ඇත. M_3 හි අර්ථ දැක්වීම රටකින් රටකට වෙනස් වුවද, එය සාමාන්‍යයෙන් පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_3) ට උදහරණයක් ලෙස සංචාරක වෙත්පත් සහ වාණිජ පත්‍ර වැනි පුළුල් පරාසයක වූ උපකරණ සහ ඒවා තිකුන් කරන ආයතනද එකතු වෙයි. කෙසේ වෙතත්, M_1 සාමාන්‍යයෙන් අනෙකුත් මූල්‍ය අතරමැදියන්ගේ වගකීම් ද අත්කරගත වන ලෙස අර්ථ දක්වා ඇත. එහෙයින්, නව මුදල් සමස්තය M_1 ලෙස නාවකාලිකව නම්කර ඇත. M_3 ගණනය කිරීම දියුණු කළ යුතුව ඇත.

මූල්‍ය සමීක්ෂණයෙහි සමහරක් ප්‍රධාන සිදුවීම් සහ වර්තමානයේදී ගණනය කරනු ලබන ඒකාබද්ධ මුදල් සමීක්ෂණය හා ඇති වෙනස්කම් වනුයේ,

1. මුදල් සැපයුමෙහි වැඩිවීමක් - ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව සහ මූල්‍ය සමාගම් සමග තබා ඇති සැහෙන ප්‍රමාණයක මහජන තැන්පතු මුදල් සමස්තයන්හි වැඩිවීමක් ඇති කරනු ලැබේ. කෙසේ වෙතත්, 1998 සහ 1999 වසරවල මෙම වඩාත් සවිස්තර මුදල් මිමීමෙහි M_3 වර්ධනය වර්තමානයේදී ගණනය කරනු ලබන ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුමෙහි (M_{3b}) වර්ධනයට ඉතා ආසන්න අගයයන් ගනු ලැබේ. (M_3 - සියයට 13.5 සහ සියයට 13.0, M_{3b} සියයට 13.2 සහ සියයට 13.4)
2. ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්හි අඩුවීමක් - සංවර්ධන මූල්‍ය ආයතන දෙක (ජාතික සංවර්ධන බැංකුව සහ ඩීඑල්සීසී බැංකුව) ඔවුන්ගේ දේශීය දිගුකාලීන ණය දීමේ කටයුතු සඳහා විදේශීය ප්‍රභවයන්ගෙන් අරමුදල් ලබාගෙන ඇත. මෙම වගකීම්හි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මූල්‍ය සමීක්ෂණයෙහි ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් ඒකාබද්ධ මුදල් සමීක්ෂණයෙහි ශුද්ධ විදේශීය වත්කම්වලට වඩාත් අඩුවෙන් තිබෙන අතර, රටෙහි විදේශීය අනාවරණය පිළිබඳව වඩාත් නිවැරදි තක්සේරු කිරීමක් සපයනු ලැබේ.
3. රජයට ලබාදුන් ශුද්ධ ණයෙහි වැඩිවීමක් - බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු, විශේෂයෙන් ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව සහ වඩාත් කුඩා ප්‍රමාණයකට මූල්‍ය සමාගම් විසින් රාජ්‍ය සුරැකුම්පත් සැහෙන ප්‍රමාණයක් රඳවාගෙන තිබීම මෙම වැඩිවීම මගින් පිළිබිඹු වනු ලැබේ. මෙම මිණුම, ඒකාබද්ධ මුදල් සමීක්ෂණයක අත්කරගත වර්තමාන මිණුමට වඩා මූල්‍ය අංශයෙන් රජය මගින් උකහා ගන්නා ලද සම්පත් ප්‍රමාණය සහ එබඳු උකහා ගැනීමක වර්ධනය පිළිබඳව වඩාත් හොඳ තක්සේරුවක් ලබා දෙනු ලැබේ.
4. පෞද්ගලික අංශයෙන් දෙනු ලබන ණය ප්‍රමාණයෙහි වැඩිවීමක් - ඒකාබද්ධ මුදල් සමීක්ෂණයෙහි අගයයන්ගෙන් පිළිබිඹු වන ප්‍රමාණයට වඩා පෞද්ගලික අංශයට ලබාගත හැකි මූල්‍ය සම්පත් ප්‍රමාණය සැහෙන ඉහළ මට්ටමක පවතින බව පෙන්වමින් පෞද්ගලික

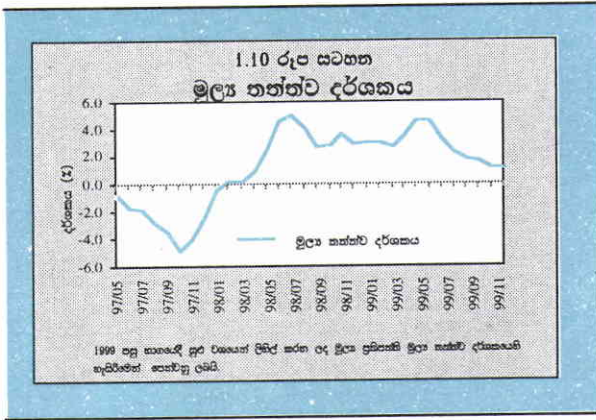
අංශයට සපයනු ලබන අරමුදල් ප්‍රමාණයෙහි සැහෙන වැඩිවීමක් දක්නට ලැබේ. ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම් මූල්‍යකරණය කරනු ලබන්නේ වාණිජ බැංකු විසින් ලබා දෙන ණය වලින් පමණක් නොව, බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු සහ මූල්‍ය සමාගම් විසින් ද සපයනු ලබන ණය වලිනි.

I සංඛ්‍යා සටහන
මූල්‍ය සමීක්ෂණය

	1997 දෙසැ.(₹)	1998 දෙසැ.(₹)	1999 දෙසැ.(₹)
පුළුල් මුදල් (M_3)	428,617	486,313	549,520
පවු මුදල් (M_1)	85,027	95,979	106,696
ව්‍යවහාර මුදල්	44,853	51,407	56,623
ඉල්ලුම් තැන්පතු	40,173	44,572	50,073
ආසන්න මුදල් (මුළු)	343,590	390,334	442,824
" (දේ.බැ.ඒ.)	227,963	257,995	298,158
" (වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ.)	19,853	23,478	21,607
" (බ.වි.බැ.)	81,769	92,799	103,968
" (මු.ස.)	14,006	16,061	19,091
ශුද්ධ විදේශ වත්කම්	81,106	96,827	93,748
මූල්‍ය අධිකාරීන්	89,930	101,744	89,287
වාණිජ බැංකු (දේ.බැ.ඒ. සහ වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ.)	565	3,904	12,805
බ.වි.බැ. සහ මු.ස.	-9,389	-8,821	-8,344
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	347,510	389,484	455,773
දේශීය ණය	445,888	513,812	598,770
රාජ්‍ය අංශය	113,364	131,030	170,608
රජයේ ණය ගැනීම් (ශුද්ධ)	98,705	120,190	154,792
මූල්‍ය අධිකාරීන්	20,300	25,909	46,716
වාණිජ බැංකු (දේ.බැ.ඒ.)	26,065	32,682	39,166
වාණිජ බැංකු (වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ.)	-1,115	6,027	8,033
බ.වි.බැ.	51,867	53,562	58,579
මු.ස.	1,587	2,011	2,298
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙන ලද ණය	14,659	10,839	15,816
වාණිජ බැංකු (දේ.බැ.ඒ. සහ වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ.)	14,658	10,835	15,816
බ.වි.බැ. සහ මු.ස.	1	4	0
පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය	332,524	382,782	428,162
දේ.බැ.ඒ.	216,030	243,549	272,885
වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ.	47,108	50,515	50,272
බ.වි.බැ.	54,396	70,800	84,101
මු.ස.	14,990	17,918	20,904
අනෙකුත් ශීර්ෂ (ශුද්ධ)	-98,378	-124,329	-142,997
සටහන් ශීර්ෂ:			
ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් (M_{3b})	333,668	377,741	428,319
පුළුල් මුදල් - මු.අ. සහ දේ.බැ.ඒ. සමඟ (M_3)	288,258	316,174	358,076
සංචිත මුදල්	83,736	92,866	100,444
මුදල් ගුණකය (M_1)	5.12	5.24	5.47
ප්‍රතිශතාංක වෙනස (දෙසැ. සිට දෙසැ. දක්වා)			
පුළුල් මුදල් (M_3)	13.5	13.0	
පවු මුදල් (M_1)	12.9	11.2	
ශුද්ධ විදේශ වත්කම්	19.4	-3.2	
ශුද්ධ දේශීය වත්කම්	12.1	17.0	
දේශීය ණය	15.2	16.5	
රජයේ ණය ගැනීම් (ශුද්ධ)	21.8	28.8	
රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙන ලද ණය	-26.1	45.9	
පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය	15.1	11.9	
ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් (M_{3b})	13.2	13.4	
පුළුල් මුදල් - මු.අ. සහ දේ.බැ.ඒ. (M_3)	9.7	13.3	
(අ) සියළුම අගයයන් තාවකාලිකයි			
(ආ) දේ.බැ.ඒ. - දේශීය බැංකු ඒකක			
වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ. - විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක			
බ.වි.බැ. - බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු			
මු.ස. - මූල්‍ය සමාගම්			
මු.අ. - මූල්‍ය අධිකාරීන්			

මුදල් සැපයුම

මුදල් සැපයුමේ වර්ධනය සාපේක්ෂ වශයෙන් ස්ථාවර වූ අතර මෙම වසර ආරම්භයේදී සිදු කරන ලද මූල්‍ය පුරෝකථනයන්ගෙන් අපේක්ෂා කළ පරිදිම මූල්‍ය සමස්තයන් සියයට 13 - 15 අතර සාපේක්ෂ වශයෙන් පවු පරාසයක ව්‍යාප්ත විය. දේශීය වත්කම්හි වූ සීඝ්‍ර වර්ධනය ශුද්ධ විදේශ වත්කම් අඩු වීම මගින් තරමක්දුරට සමනය විය. විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක (වි.ව්‍ය.මු.බැ.ඒ.) ඇතුළත් වන ඒකාබද්ධ පුළුල් මුදල් සැපයුම (M_3) 1999 වර්ෂයේදී සියයට 13.4 ක් විය. පවු මුදල් සැපයුම (M_1) සියයට 8 - 14 ක් වූ තරමක පුළුල් පරාසයක ව්‍යාප්ත විය.

බැංකු ක්‍රමයේ ශුද්ධ විදේශීය වත්කම් අඩු වීම තුළින් මූල්‍ය ප්‍රසාරණය පහළ මට්ටමක පවත්වා ගැනුණි. ගෙවුම් ශේෂයේ වූ හිඟය මූල්‍ය අධිකාරීන්ගේ ශුද්ධ විදේශ වත්කම් ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 12.5 කින් පමණ අඩු වීම තුළින් පිළිබිඹු විය. මීට ප්‍රතිවිරුද්ධව, වාණිජ බැංකු තම විදේශ වත්කම් තත්ත්වය ගොඩ නගා ගන්නා ලදී.

පෞද්ගලික අංශයට සපයන ලද ණයෙහි වූ අඛණ්ඩ ප්‍රසාරණය සමග රජයට දුන් ශුද්ධ ණය සහ රාජ්‍ය සංස්ථාවන්ට දුන් ණයෙහි වූ කියුණු වර්ධනය හේතුවෙන් ශුද්ධ දේශීය වත්කම්හි සැලකිය යුතු වැඩි වීමක් ඇති විය. අයවැය ආදායම, අපේක්ෂිත ආදායමට වඩා අඩු වීම, පෞද්ගලිකරණයෙන් ලද ආදායමෙහි උෞතතාවය සහ විදේශීය ණය ගැනීම් අඩු වීමේදී හේතුවෙන් රජයට දේශීය බැංකු ක්‍රමය වෙතින් වැඩිපුර ණය ලබා ගැනීමට සිදු විය. 1998 දී, රාජ්‍ය සංස්ථාවලට දෙන ලද ණයෙහි අඩු වීමට ප්‍රතිවිරුද්ධව 1999 දී එම සංස්ථාවලට දුන් ණය සීඝ්‍ර ලෙස වර්ධනය විය. මෙම වැඩි වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් කෙල් මිල ගණන්හි වූ ඉහළ යාම, අයෝජන සඳහා දේශීය අරමුදල් භාවිතයෙහි සිදු වූ වර්ධනය සහ සමහර ප්‍රධාන සංස්ථා විසින් ප්‍රසාරණය කරන ලද සිල්ලර වෙළඳ කටයුතුද හේතු විය. වසර තුළදී පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණය සියයට 10 - 12 දක්වා ප්‍රමාණයකින් වර්ධනය විය. ආනයන සහ

අපනයනයන්හි වූ සංකෝචනය සහ සමස්ත ආර්ථිකයෙහි වූ වර්ධන වේගය පහත වැටීමද ණය සඳහා වූ ඉල්ලුම අඩු කිරීමට හේතු විය. දිගුකාලීන ණය දෙන ආයතනයන් දෙකක් වූ ජාතික සංවර්ධන බැංකුව හා ඩීඑල්සීබී බැංකුව විසින් පෞද්ගලික අංශයට ආසන්න වශයෙන් රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,400 ක ණය සපයන ලදී. දේශීය ණය ගැනුම්කරුවන් විසින් විදේශීය ව්‍යවහාර මුදල් තුළින් ණය ගැනීමේ ආකර්ෂණීයත්වය අඩු වූ අතර විදේශ ව්‍යවහාර මුදල් බැංකු ඒකක වෙතින් දේශීය අංශයට ඩොලර් වටිනාකමින් දෙන ලද ණය පහත වැටුණි. මෙම පහත වැටීමට හේතු වූයේ රුපියල් ණය සඳහා වූ පොලී අනුපාතික පහළ යාම සහ අපනයන වර්ධනයේ පහත වැටීමත්ය.

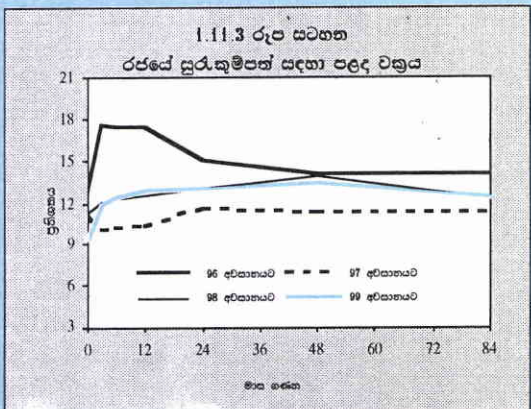
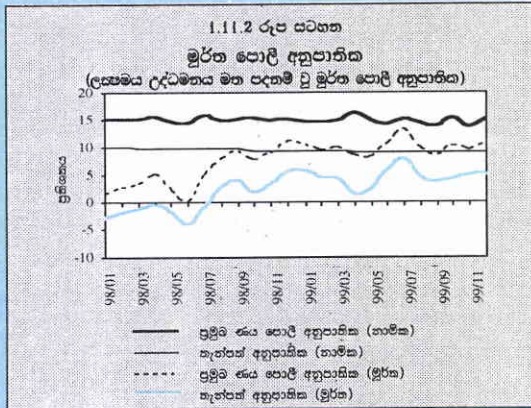
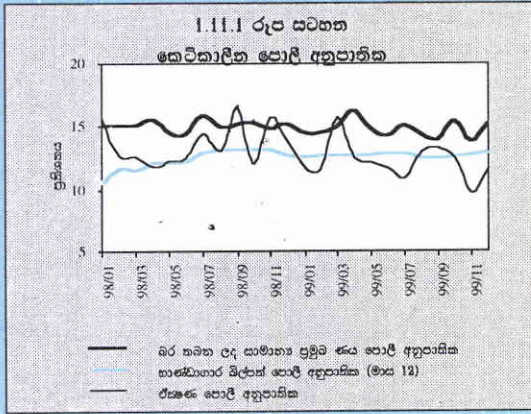
අතිරේක ණය අවශ්‍යතා සහ ඉහළ මට්ටමක වූ මූල්‍ය ප්‍රසාරණය සීමා කිරීමේ අවශ්‍යතාවයන් පිළිබඳව සැලකිලිමත් වෙමින් ආර්ථික ක්‍රියාවලියෙහි මනා ක්‍රියාකාරීත්වයක් සහතික කිරීම පිණිස මහ බැංකුව විසින් ප්‍රමාණවත් සංචිත මුදල් ප්‍රමාණයක් සපයන ලදී. ඒ අනුව මුළු සංචිත මුදල් ප්‍රමාණය 1998 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,130 කින් වූ වර්ධනයට සංසන්දනාත්මකව 1999 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 7,578 කින් වර්ධනය විය. ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අනුපාත අඩු කිරීමද වෙළෙඳපොළට අතිරේක ද්‍රවශීලතාවනයක් සැපයීමටද උපකාරී විය.

පොලී අනුපාතික

මහ බැංකුවේ එක් දින ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය සහ ප්‍රතිවිකුණුම් අනුපාතිකය වෙළෙඳපොළ පොලී අනුපාතිකවල අපේක්ෂිත දිශාව දක්වන ප්‍රාථමික සංඥා යන්ත්‍රණයන් ලෙස මෙහෙවර කළ අතර ඒවා ඒක්ෂණ මුදල් වෙළෙඳපොළෙහි වංචලතාවය මැඩපැවැත්වීමේ ලා දායක වූහ. උද්ධමනය ක්‍රමයෙන් පහළ යාම තුළින් වෙළෙඳපොළෙහි අතිකුත් පොලී අනුපාතිකයන් නිර්ණය නිරිමේ ප්‍රමුඛ දර්ශකයක් ලෙස ක්‍රියා කරනු ලබන මහ බැංකුවේ එක් දින ප්‍රතිමිලදී ගැනුම් අනුපාතිකය 1999 දී පියවර කිහිපයකින් අඩු කරලීමට මහ බැංකුවට හැකි වුණි. 1999 දී පොලී අනුපාතික පුළුල් ලෙස ස්ථායී වූ අතර තරමක පහළ යාමේ නැඹුරුවක් දක්වීය. එසේ නමුදු, පොලී අනුපාතිකවල පහළ යාම උද්ධමනය පහත යාමට වඩා අඩු වූ හෙයින් මුර්ත පොලී අනුපාතිකයන් වර්ධනය විය. 1999 අගෝස්තු මසදී ව්‍යවස්ථාපිත සංචිත අවශ්‍යතාවය අඩු කිරීමද පොලී අනුපාතිකයන්හි ස්ථායීතාවය ඇති කිරීමට උපකාරී විය. භාණ්ඩාගාර බිල්පත් සහ භාණ්ඩාගාර බැඳුම්කර සඳහා වූ වෙන්දේසි නොකඩවා අධි දායකත්වයකින් යුක්ත වූ අතර එමගින් වසර පුරා වෙළෙඳපොළෙහි වර්ධනය වූ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කෙරිණි. පෞද්ගලික අංශයට දෙන ලද ණයවල අඩු වර්ධනය සහ පහත බසින උද්ධමනය හේතුවෙන්ද ඇති වූ ද්‍රවශීලතා තත්ත්වය, රජයේ ණය ගැනීම් වර්ධනය වුවද රජයේ සුරැකුම්පත් ඵලදායී අනුපාතිකයන් ස්ථායීව පවත්වා ගැනීමට උපකාරී විය.

**1.11 රුප සටහන
පොලී අනුපාතික**

1.10 ප්‍රතිපත්ති සහ ගැටළු

ප්‍රතිපත්ති ලේඛණයන් කිහිපයකම නිර් ලෙස ප්‍රකාශ කළ පරිදි වෙළෙඳපොළ හිතකර රාමුවක් තුළ, උද්ධමනාත්මක නොවන නීරසාර ආර්ථික වර්ධනයක් ප්‍රවර්ධනය කිරීම, ගෙවුම් තුලනය යහපත් ලෙස පවත්වාගෙනයාම සහ පීඩාවට පත්වියහැකි කණ්ඩායම්වල ආරක්ෂාව තහවුරු කිරීම රජයේ මැදිකාලීන ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිවල අරමුණ වේ. ජනාධිපතිතුමා “ 21 වන සියවසට පෙරදක්ම” නැමැති ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයෙහි මෙන්ම 2000 සඳහා වූ අයවැය ඉදිරිපත් කිරීමේදී විස්තර කරන ලද පරිදි දේශීය ආයෝජන වේගවත් කිරීමට හා දේශීය ඉතිරිකිරීම් ඉහළ නැංවීමට සුදුසු වාතාවරණයක් නිර්මාණය කිරීම තුළින් නව සහභාගී ප්‍රථම දශකය තුළදී ආර්ථිකයේ වර්ධන වේගය සියයට 7 -8 දක්වා වේගවත් කල යුතු වේ. ඉහළ ආයෝජනය, පහළ මට්ටමක රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය, පාලිත වල විනිමය අනුපාතය, සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් සුදුසු පරිදි සම්බන්ධීකරණය සහ ඵලදායීතා වර්ධනය මගින් ඉහළ ඒක පුද්ගල ආදායම, අඩු සේවා වියුක්ති මට්ටම, පහළ මට්ටමක උද්ධමනය, දිළිඳුතාවය පහත දැමීම සහ ශක්තිමත් ගෙවුම් තුලනය ආදී යහපත් ප්‍රතිපල උත්පාදනය කර ගැනීමට හැකි බව පෙන්වුම් කෙරෙන සංඛ්‍යාත්මක ඇස්තමේන්තු දැනටමත් පවතින අතර, එම ක්‍රියාදාමය ප්‍රායෝගිකව සාධාරණ කරගැනීම සඳහා ජය ගත යුතු බලවත් අභියෝග රැසක් ඇත.

උතුරු හා නැගෙනහිර නොකඩවා පවතින ආයුධ සන්තද්ධ අරගලය ඉහත සඳහන් ප්‍රතිඵල අත්කර ගැනීමෙහිලා මුහුණ දිය යුතු විශාලතම අභියෝගයයි. ආයුධ සන්තද්ධ අරගලයෙහි සෘජු සහ ඇතැම් වක්‍ර පිරිවැය සඳහා යම් ඇස්තමේන්තුවක් කළහැකි වුවද, මිනිස් ජීවිත, අහිමි වීම්, පවුල් අවතැන් වීම සහ සමාජ රටාව කෙරෙහි ඇති වන පොදු බාධාවන් වැනි අනිකුත් පිරිවැය ගණනය කිරීම පහසු කාර්යයක් නොවේ. යුද්ධයෙන් තොර තත්ත්වයක් යටතේ ඉහළ රාජ්‍ය ආයෝජන සහ සෘජු විදේශීය ආයෝජන වේගවත් වීම තුළින් ඉහළ යන පුද්ගලික ආයෝජන හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්ෂික ආයෝජනය ප්‍රතිශතය 2 - 3 න් පමණ ඉහළ නැංවිය හැකිව තිබුණි. ආර්ථික වර්ධන වේගය ප්‍රතිශතය 2 - 3 න් පමණ ඉහළ නැංවීමට හැකි වන පරිදි ආර්ථිකයේ සියළුම අංශ වේගවත්ව වර්ධනය වීමටද හැකියාවක් පැවතුණි. යුද්ධය පැවති 16 වසරක කාලසීමාව තුළ එබඳු ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් අත් කර ගැනීමට හැකි වුවා නම් ශ්‍රී ලංකාවට අඩු ආදායම් ලබන රටක සිට 1994 වනවිට ඇ.එ.ජ.ඩො. 800 ක වාර්ෂික ඒක පුද්ගල ආදායමක් සහිත පහළ මධ්‍යම ආදායම් ලබන රටක තත්ත්වය කරා එළඹීමට හැකියාවක් පැවතුණි. රටෙහි වාර්ෂික ඒක පුද්ගල ආදායම ඇ.එ.ජ.ඩො. 829 වෙනුවට 1999 දී ඇ.එ.ජ.ඩො. 1,200 ක් විය හැකිව තිබුණි. මෙයින් අදහස් වනුයේ 1999 දී ශ්‍රී ලංකාවකුගේ සාමාන්‍ය මාසික ආදායම රු. 4,875 වෙනුවට රු.7,040 වීමට හැකියාව තිබුණු බවයි. මෙම සංඛ්‍යා මගින් මෙම නිර්වර්තන යුද්ධය අවසන් කිරීමට අවශ්‍ය සියළු පියවර ගැනීමට ඇති දැඩි අවශ්‍යතාවය අවධාරණය

කරනු ලබයි. මෙම තත්ත්වය දිගින් දිගටම පැවතීමට ඉඩහැරියහොත් රටෙහි සම්පත් හා ජනතාවගේ ශක්තිය ඉතා කියුණු ලෙස විනාශ කර දැමීමටත්, ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව තුළ කොන්කර දැමීමටත් මෙම යුද්ධයට හැකිවනු ඇත.

ගනවු වසර කිහිපය තුළ රාජ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිපත්තිය, හානි අවම කිරීමේ කර්තව්‍යයට වඩා වැඩි යමක් ඉටුකල අතර, ද.දේ.නි.හි සියයට 5 ක පමණ වාර්ෂික වර්ධන වේගයක් අත්පත් කර ගති. මුදල් හා මූල්‍ය වෙළඳපොළෙහි සැලකිය යුතු ස්ථායීතාවයක් පවත්වා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් සහ ආර්ථිකයේ පැවති සමහර ප්‍රධාන ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතාවලට පිළියම් යෙදීමේලා මෙතෙක් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රතිපත්තීන් සාර්ථක විය. ගැස්, වැවිලි, විදුලි සංදේශ හා ජාතික ගුවන් සේවය පෞද්ගලීකරණය කිරීම, භාණ්ඩ සහ සේවා බද්ද හඳුන්වාදීම හා බදු අනුපාත පහත හෙළීම ඇතුළත්ව තීරු බදු හා බදු ව්‍යුහය සරල කිරීම, කාර්යක්ෂමතාව වැඩිකිරීම සහ පවතින ක්‍රමය ශක්තිමත් කිරීම පිණිස මූල්‍ය ක්‍රම ප්‍රතිසංස්කරණ, රාජ්‍ය බැංකුවලට වැඩි මෙහෙයුම් ස්වාධීනත්වයක් ලබා දීම, නාමයිලී විනිමය අනුපාත කළමනාකරණය, රාජ්‍ය ණය කළමනාකරණය වඩාත් වෙළෙඳපොළගත කිරීම, සුභ සාධක වැඩිසටහන් වඩාත් තාර්කික කිරීම සහ තවත් බොහෝ ප්‍රතිසංස්කරණයන් මෙම ප්‍රතිපත්තීන්හි අඩංගු වේ. මෙම ප්‍රතිපත්තීන් ඉතා දුෂ්කර තත්ත්වයක් යටතේ, වෙළෙඳපොළ මත පදනම් වූ ආර්ථික වර්ධනයක් දිරිගැන්වීමට උපකාරීවුවා පමණක් නොව මෑතකාලීනව ලෝක ආර්ථිකයේ ඇතිවූ ආර්ථික අවපාත තත්ත්වයෙන් පැතිර ගිය අතර්ථකාරී ප්‍රතිවිපාක වලින් ආර්ථිකය බොහෝ දුරට ආරක්ෂා කිරීමටද උපකාරී විය.

ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති අභිමුඛයෙහි මෙවැනි සුභද්‍රී වර්ධනයන් පැවතියද, සමස්තයක් ලෙස අතිකුත් සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවලට වඩා සාපේක්ෂ වශයෙන් යහපත් ක්‍රියාකාරීත්වයක් පෙන්නුම් කළද, ශ්‍රී ලංකාව අනෙකුත් වේගයෙන් වර්ධනය වන සංවර්ධනය වෙමින් පවත්නා රටවලට වඩා පසුගාමී තත්ත්වයක සිටී. උද්‍යෝගයක් ලෙස 1982 - 91 කාල පරිච්ඡේදයේදී ආසියාවේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් සියයට 6.9 කින් වර්ධනය වූ අතර මෙම කාලපරිච්ඡේදයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ සාමාන්‍ය වර්ධන වේගය සියයට 4.2 ක් පමණක් විය. 1992 - 96 කාලපරිච්ඡේදයේදී, ශ්‍රී ලංකාවේ වාර්ෂික ආර්ථික වර්ධන වේගය සියයට 5.2 ක්ව, ආසියාවේ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල ලබාගත් වර්ධන වේගය වූ සියයට 9.1 ට වඩා ප්‍රතිශතාංක 4 කින් පහත් මට්ටමක පැවතින. 1999 දී ආසියාතික රටවල් විශේෂයෙන්ම ඉන්දියාව හා චීනයේ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයන් පිළිබිඹු කරමින් සියයට 6 කින් වර්ධනය වූ අතර ශ්‍රී ලංකාව සියයට 4.3 ක වර්ධන වේගයක් වාර්තා කළේය. යුද්ධය සඳහා සුදුසු ඵලද්‍රී විසඳුමක් සොයා නොගෙන ආර්ථික වර්ධනය බෙදිරියමත් කරන ප්‍රතිපත්තීන්ට පමණක් මෙම වැඩිවන පරතරය අඩුකිරීම කළ නොහැකි වනු ඇත.

මෑතකාලීනව, උද්ධමනය, රාජ්‍ය මූල්‍ය දර්ශක සහ අනෙකුත් ආර්ථික නිර්නායකයන්හි යහපත් උපතනින් පැවතුනද, නොකඩවා පවතින යුද්ධය හේතුකොට මෙම ජයග්‍රහණයන් ලෝකයේ සෙසු බොහෝ රටවල අඩු අවධානයට ලක් විය. එහෙත් රජයට ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන් මෙහෙයවීමට සිදු වූ දුෂ්කර වාතාවරණය සලකා බලන කල මෙම ජයග්‍රහණයන් අගය කළ යුතුව ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය ලෝකයේ සෙසු රටවල අයවැය හිඟයන්හි සාමාන්‍යයට වඩා සැලකිය යුතු පරිදි ඉහළ මට්ටමක පවතී. 1992-96 කාල පරිච්ඡේදයේදී සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයෙහි සාමාන්‍ය අගය ද.දේ.නි.න් සියයට 2.8 ක්වූ අතර ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයෙහි සාමාන්‍ය අගය ද.දේ.නි.න් සියයට 10.1 ක් විය. පොදුවේ බලන කළ මෑතකාලයේදී සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයෙහි සාමාන්‍ය අගය තරමක් දුරට වැඩිවුවද, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයෙහි සාමාන්‍ය අගය සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයෙහි සාමාන්‍ය අගයට වඩා ඉහළ මට්ටමක පැවතුණි. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයේ සාමාන්‍ය අගය 1999 දී ද.දේ.නි.න් සියයට 4.4 ක් ලෙස ඇස්තමේන්තු කර ඇති අතර ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය ද.දේ.නි.න් සියයට 7.5 ක් විය. ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහළ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය, යුද්ධයෙහි පිරිවැය මගින් ඇති කරනු ලැබූවක් වුවත්, ඉහළ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය හා බැඳී පවතින අවිනිශ්චිතතාවයන් මගින් ආයෝජනය අධෝරක්ත කරනු ලබයි. ඉහළ රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟයන් මගින් උද්ධමනය, පොළී අනුපාත සහ විනිමය අනුපාතයන් කෙරෙහි ඇතිවන අයහපත් බලපෑම හේතුකොටගෙන ආයෝජන වාතාවරනයෙහි අස්ථිර තත්ත්වයක් ඇති කරනු ලබයි. මෙම කරුණද සැලකිල්ලට ගෙන පෞද්ගලීක අංශයට වැඩි සම්පත් ප්‍රමාණයක් නිදහස් කරනු පිණිස සමස්ත රාජ්‍ය මූල්‍ය හිඟය සැලකිය යුතු අන්දමින් මැදිකාලීනව අඩු කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. අයවැය සමග ඉදිරිපත් කළ මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය රාමුවද ඇතුළත්ව රජයේ මෑතකාලීන ප්‍රතිපත්ති ප්‍රකාශනයන්හි මේ බව අවධාරණය කර ඇත. මෙම මධ්‍යකාලීන රාජ්‍ය මූල්‍ය සහ අනෙකුත් සාර්ව ආර්ථික ඉලක්කයන් සාක්ෂාත් කර ගැනීමට නම් යුද්ධය සඳහා ඉතා ඉක්මනින් සාම සම්මුතියක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් වර්තමානයෙහි සාම සම්මුතියක් සඳහා ජාතික ඒකමතිකභාවය ගොඩනැගීමට ගනු ලබන උත්සාහය මෙන්ම බාහිරව සැලසෙන පහසුකම්ද සාදරයෙන් පිළිගත යුතුව ඇත.

ශ්‍රී ලංකා රජය සමහර අත්‍යවශ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ප්‍රතිසංස්කරණ සඵල ලෙස ක්‍රියාත්මක කිරීමෙහිලා සිය කැපවීම ඔප්පුකොට තිබේ. එසේ වුවද භාණ්ඩ හා සාධක වෙළෙඳපොළ ගෝලීයකරණය වීමේ ක්‍රියාදර්ශයේදී ශ්‍රී ලංකාව පසුගාමී නොවන බව තහවුරු කරගැනීම පිණිස ආර්ථික වර්ධන ක්‍රියාදර්ශය කඩිනම් කර ගැනීමට ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණයන් කළයුතුව තිබේ. රටකට ලෝක වෙළෙඳපොළෙහි තරඟකාරීව රැඳී සිටීමට හැකියාව ඇත්තේ ජාතික ඵලද්‍රීතාව වැඩි දියුණු කිරීමෙන් පමණක්ම බව

මෙහිලා සඳහන් කළ යුතුව ඇත. මෙම තත්ත්වය යටතේ ආර්ථික හා සමාජීය යටිතල පහසුකම් සඳහා කරුණු ලබන ආයෝජන තීරණාත්මක වේ. අවාසනාවකට මෙන් ජාතික ආරක්‍ෂාව සඳහා විශාල සම්පත් ප්‍රමාණයක් අවශ්‍ය වීම නිසා යටිතල පහසුකම් වෙනුවෙන් ආයෝජනය කළහැකි සම්පත් ප්‍රමාණය සීමාවී තිබේ. මේ සම්බන්ධයෙන් රජය ප්‍රශංසනීය ලෙස බලශක්තිය හා විදුලි සංදේශ අංශයන් සඳහා පෞද්ගලික අංශයෙහි සහභාගිත්වය ලබා ගෙන තිබේ.

ලෝක ආර්ථික තත්ත්වය වැඩිදියුණුවී ඇත්තේ එම තත්ත්වයෙහි ස්ථිර පැවැත්ම පිළිබඳව අවිනිශ්චිතතාවයක් තවමත් පවතී. එක්සත් ජනපදයේ ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයක් පැවතුනද, ජපානය යථා තත්ත්වයට පත් වීමේ සලකුණු පෙන්නුම් කළද, මෙම විශාල රටවල් අස්ථාවරතාවයන්ට ලක් වීමට ඉඩ කඩ ඇත. ප්‍රධාන කාර්මික රටවල් අතර පවතින අසමතුලිත වර්ධනය සහ ලෝක භාණ්ඩ හා මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ කෙරෙහි ඔවුන්ගේ බලපෑම අඩුකිරීම පිණිස මෙම රටවල් අතර සිදු විය යුතු ප්‍රතිපත්ති සම්බන්ධීකරණයේ අඩු ශ්‍රමය ශ්‍රී ලංකාව ඇතුළු සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල දැඩි අවධානයට ලක් විය යුතු කරුණකි. වර්තමානයේදී සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන්හි හදිසි හැඩගැස්වීම් සිදුවෙමින් පවතින අතර එක්සත් ජනපදයේ සහ සමහර ප්‍රධාන කාර්මික රටවල පොලී අනුපාත ඉහළයාම සහ ජපානයේ පවතින රාජ්‍ය මූල්‍ය උද්දීපනය මගින් මේ තත්ත්වය පිළිබිඹුවේ. මේ අනුව අනාගත ජාත්‍යන්තර පොලී අනුපාත, විනිමය අනුපාත හා සංවර්ධනය වන්නාවූ රටවලට කෙරෙන ප්‍රාග්ධන ප්‍රවාහයන් පිළිබඳව දැඩි අවිනිශ්චිතතාවයක් පවතී. එවැනි අවිනිශ්චිතතාවයන් මගින් පැන නැගීමට ඉඩ ඇති අයහපත් බාහිර කම්පනයන්හි ප්‍රතිවිපාක අවම කරගත හැක්කේ වෙළෙඳපොළ හිතකර ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති ශක්තිමත් කරන අතරම නිරසාර ආර්ථික කළමනාකරනයක් ඇතිකිරීම තුළින් පමණි.

ලෝක ආර්ථිකයෙහි මෑතකාලීනව දක්නට ලැබුණු ප්‍රධාන ලක්‍ෂණයක් නම්, ප්‍රතිලාභ ඔවුන්ගේ සාමාජිකයන්ට පමණක් සීමාවූ වෙළෙඳමුළු පිහිටුවීම පිළිබඳව නව රැල්ලක් ඇතිවීමයි. මෙයට ප්‍රතිවිරුද්ධ තර්කයන් පැවතුනද මෙම වෙළෙඳ මුළු නිසා සැලකිය යුතු ලෙස වෙළෙඳ කටයුතු පුළුල් වනු ඇත. මෙබඳු වාතාවරණයක ශ්‍රී ලංකාවද මෙම මාර්ගයේ ඉදිරි පියවරක් තබා ඇත. මෑත කාලයේදී ඉන්දියාව සමඟ ඇතිකරගත් නිදහස් වෙළෙඳ ගිවිසුම මගින් වෙළෙඳමේ වර්ධනය තුළින් පමණක් නොව, ආයෝජනය සහ සංචාරක ව්‍යාපාරය තුළින්ද ඉහළ ආර්ථික වර්ධනයකට පහසුකම් සලසන පුළුල් වෙළෙඳපොළකට පිවිසීමේ ඉඩකඩ සලසා ඇත.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් වසර 2000 පෙබරවාරි මසදී ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද 'ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකය - 1999 සහ මැදිකාලීන අපේක්‍ෂා' හි සඳහන් කරන ලද පරිදි ඉදිරි වර්ෂ කිහිපය සඳහා ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රයෙහි පහත සඳහන් දේ අඩංගු කළයුතු වේ.

- එලදැයීතාව පදනම් කරගත් දිරිගැන්වීමේ ක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම තුළින් රාජ්‍ය අංශයේ කායඝීෂ්මතාවය වැඩිදියුණු කිරීම ; සේවකයින් සහ කළමනාකරුවන් සඳහා වූ පුහුණු කිරීම් සහ ප්‍රති-පුහුණු කිරීම් වැඩසටහන් ; රාජ්‍ය අංශයේ විශාලත්වය අඩු කිරීම; නිලධාරිවාදයේ පවතින පමාවන් හා සීමාවන් අහෝසිකිරීම සහ පෞද්ගලික අංශයට වඩාත් කායඝීෂ්ම ලෙස ඉටුකළ හැකි කාර්යයන්ගෙන් රජය ඉවත්වීම.
- මහජනතාවගේ විශ්‍රාම ප්‍රතිලාභ උද්ධමනාත්මක බලපෑම් වලින් ආරක්‍ෂා කිරීමට හා අනාගතයේදී විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමයේ මූල්‍යමය පැවැත්ම සහතික කිරීමට අවශ්‍ය විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රතිසංස්කරණ ඇති කිරීම.
- වඩිතය වන ආර්ථිකයේ ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි පහසුවෙන් පුහුණු කළ හැකි හා එලදැයී ශ්‍රම හමුදාවක් බිහිකිරීමට අධ්‍යාපන ක්‍රමයට හැකියාව ලබාදීම පිණිස දැනට සැලසුම් කර ඇති අධ්‍යාපන ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- සෞඛ්‍ය අංශයේ මූල්‍යමය පැවැත්ම හා කායඝීෂ්මතාවය වඩිතය කිරීමටද, ග්‍රාමීය, වතු හා නාගරික ප්‍රදේශවලට ප්‍රමාණවත් සෞඛ්‍ය සේවාවක් සැපයීමටද සෞඛ්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම.
- දැනට රජය විසින් කරගෙන යනු ලබන වාණිජමය කටයුතුවල පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය තවදුරටත් දිරිමත් කිරීම.
- පෞද්ගලික අංශයේ සහභාගිත්වය තුළින් යටිතල පහසුකම් සංවිධිතය කිරීම.
- රාජ්‍ය බැංකුවල මෙහෙයුම් කායඝීෂ්මතාවය වැඩිදියුණු කිරීම.
- විදේශීය ආයෝජකයින් හට ලැයිස්තුගත ණය උපකරණවල ආයෝජනයට ඉඩ සැලසීමෙන් හා මැදි හා දිගුකාලීන රාජ්‍ය ණය උපකරණවල වෙළෙඳපොළ නැඹුරුව තවදුරටත් දියුණුකිරීම මගින් දේශීය ණය හා ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ තවදුරටත් සංවිධිතය කිරීම.
- ප්‍රමාණවත් ආරක්‍ෂාවක් සහිතව ප්‍රාග්ධන ගෙවීම් මත වූ විනිමය පාලනයන් ක්‍රමයෙන් ලිහිල් කිරීම.
- ආයෝජන මණ්ඩලයට අයත් හා ආයෝජන මණ්ඩලයට අයත් නොවන අංශයන් අතර දිරිගැන්වීම් ව්‍යුහය සමාන කිරීමට තවදුරටත් කටයුතු කිරීම.

- පෞද්ගලික අංශයේ සේවාවන්ගේ ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ශ්‍රම වෙළෙඳපොළ පාලනයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම.
- සම්පූර්ණයෙන්ම නිදහස් පාවෙන විනිමය අනුපාත ක්‍රමයක් කෙරෙහි ක්‍රමයෙන් ළඟාවීම.

මෙම අසීරු ප්‍රතිසංස්කරණ සිදුකිරීමට රජයේ ඇති ඇප කැප වීම ප්‍රශංසනීය වේ. රාජ්‍ය සේවයේ කායනීක්ෂමතාවය වර්ධනය කිරීම කෙරෙහි රාජ්‍ය අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩපිළිවෙලේ ඉහළ ප්‍රමුඛතාවයක් යොමු විය යුතුයි. මෙය, විශ්‍රාම වැටුප් ප්‍රතිසංස්කරණ, ජාතික දයකත්ව අර්ථසාධක අරමුදල් ඒකාබද්ධ කිරීම හා රක්ෂණ අංශය නිදහස්කරණය යන ප්‍රතිසංස්කරණ සමඟ එකාබද්ධව කළහැකි වේ.

ඉහත සඳහන් මැදිකාලීන ක්‍රියා මාභීවල වැදගත්කම අවධාරණය කරන අතරම කඩිනම් අවධානය යොමු කළයුතු කෙටිකාලීන ප්‍රශ්ණ කිහිපයක්ම වේ. මින් එකක් මහජනතාවට සෘජුවම බලපාන ප්‍රවාහන සේවාව හා අදාළ වේ. විවිධ ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන්ගේ ප්‍රතිපත්තීන් අතර ප්‍රමාණවත් සම්බන්ධීකරණයක් නොමැතිවීම තුළින් මතු වන දිගුකාලීනව පවත්නා ගැටළු මෙම අංශය තුළ පවතී. මහාමාගී හා දුම්රිය මාගී නඩත්තුව කෙරෙහි කඩිනම් අවධානය යොමුවිය යුතුයි. ප්‍රමාණවත් නොවන තරඟකාරීත්වය හා නම්‍ය නොවන ප්‍රවාහන ගාස්තු ව්‍යුහය හේතුකොට ගෙන මහාමාගී හා දුම්රියමාගී මගී ප්‍රවාහනයෙහි ප්‍රමාණවත් ආයෝජන සිදු නොවන අතර මෙම සේවාවන්ගේ ගුණාත්මකභාවයද පහත් තත්ත්වයක පවතී. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මහජනතාව වියදම් අධික පෞද්ගලික ප්‍රවාහන ක්‍රමවලට යොමු වී ඇති අතර එය විශාල වාහන තදබදයන්ට මෙන්ම පරිසර හානියටද තුඩුදී ඇත. මෙය ප්‍රවාහන පිරිවැය ඉහළ නංවා ඇති අතර තරඟකාරීත්වයට හා ආර්ථික කටයුතුවල ප්‍රාදේශීය ව්‍යාප්තිය කෙරෙහිද බලපා ඇත. පසුගිය දශක දෙක තුළ මගී ප්‍රවාහන අංශයේ සංවිධාන ව්‍යුහයේ ප්‍රධාන වෙනස්කම් කිහිපයක් සිදුවූ නමුදු වඩාත් සුදුසු තත්ත්වය තවමත් ලඟාකරගත යුතුව ඇත. දුම්රිය ප්‍රවාහන ක්‍රමය විශාල ලෙස පාඩු විදින අතර එය කායනීක්ෂම කිරීමට හා වාණිජමය පැවැත්මක් ඇතිකිරීමට ප්‍රතිසංස්කරණ අවශ්‍ය වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් මින් පෙර යෝජනා කර තිබූ පරිදි දුම්රිය මාගීයන් වැඩිදියුණු කිරීම, දුම්රිය එන්ජින් හා මැදිරි ප්‍රමාණය වැඩිකිරීම, විදුලි දුම්රිය ධාවනය සහ දුම්රිය ක්‍රමය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම, වඩාත් හොඳ සේවාවක් සැලසීම සඳහා ඉතා වැදගත්වේ. ඉතා සැලකිය යුතු ලෙස වියදම් වැඩිව තිබියදීත් 1999 සිට දුම්රිය ප්‍රවේශ ගාස්තු වැඩි නොකිරීම තාර්කික නොවේ.

අඛණ්ඩව පවතින තවත් ගැටළුවක් වන්නේ විදුලිබල ගාස්තු ව්‍යුහයේ පවත්නා දුර්වලතාවයන්ය. විදුලිබල ගාස්තු සඳහා කරන ගැලපීම් අදාළ පිරිවැය වැඩිවීම් හා නම්‍ය නොවන අතර එක් කාණ්ඩය; පාරිභෝගිකයන් ලබන සහනයන්ගේ බර තවත් පාරිභෝගික කාණ්ඩයක් මත පැටවේ.

තාප බලශක්තිය මත රඳාපැවැත්ම වැඩිවීම නිසා විදුලි බලය නිපදවීමේ පිරිවැය වැඩිවී ඇත. මුළු බලශක්ති නිෂ්පාදනයෙන් තාප බල ශක්තියේ කොටස 1995 දී සියයට 6 සිට 1999 දී සියයට 33 දක්වා වැඩිවී ඇත. 1999 දී පමණක් තාප බල උත්පාදනය සියයට 16 කින් වැඩි වී ඇති අතර පිරිවැය සියයට 39 කින් ඉහළ ගොස් ඇත. වසර 2005 වන විට තාප බලශක්තියේ කොටස මුළු ප්‍රමාණයෙන් සියයට 60 ක ප්‍රමාණයක පැවතිය හැකි අතර වසර 2017 වන විට එය තවදුරටත් සියයට 83 දක්වා වැඩිවන බවට පුරෝකථනය කර ඇත. විදුලි බල උත්පාදනයේ පිරිවැය ඉහළ ගොස් ඇති නමුදු 1997 සිට විදුලිබල ගාස්තු සංශෝධනය කර නැත. පවත්නා විදුලි බල ගාස්තු ව්‍යුහය යටතේ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ ඉපයුම් අනුපාතය සියයට 4.9 ක් පමණක් වන අතර එය ණය දෙන ආයතනයන් විසින් මූල්‍යමය පැවැත්මට අවශ්‍ය යයි සලකන සියයට 8 ක ඉපයුම් අනුපාතිකයකට වඩා අඩු මට්ටමක පවතී. අමතර අභ්‍යන්තර අරමුදල් පැවතීම හා කීරුබදු රහිත මිලකට ඩීසල් ලබාගැනීමට හැකිවීම හේතුකොටගෙන ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයට සිය මූල්‍ය තත්ත්වයේ දඩ පිරිහීමක් ඇතිවීම වලක්වා ගතහැකි විය. මෙම ඉහළ යන විදුලිබල උත්පාදන පිරිවැය, ඉතා ඉක්මනින් පිළියම් යෙදිය යුතු ගැටළු අතරින් එකකි. අනික් ගැටළුව වන්නේ කර්මාන්ත හා වාණිජ ව්‍යාපාරයන් මත ඉහළ ගාස්තු පනවන අසමතුලිත විදුලිබල ගාස්තු ව්‍යුහයක් පැවතීම නිසා ඔවුන්ට ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ සිය තරඟකාරීත්වය රඳවා ගැනීම දුෂ්කර වීමයි. ඒ අනුව වඩාත් තාර්කික හා වඩා නම්‍යශීලී වූ විදුලිබල ගාස්තු ව්‍යුහයක් ලබා ගැනීමේ අරමුණ ඇතිව විදුලිබල ගාස්තු ප්‍රතිපත්තිය නැවත විවරණය කළ යුතුයි. තීරතුරුවම විදුලිබල ගාස්තු අධික ලෙස ඉහළ නැංවීම කළ නොහැකි නිසා පිරිවැය අවම කිරීමේ මාගීද සොයා බැලීම අවශ්‍ය වේ. මේ සම්බන්ධයෙන්, මනා ලෙස සැලසුම් කළ දිගුකාලීන සැලැස්මකට අනුව විශාල පරිමාණයේ විදුලිබල ව්‍යාපෘති ජාතික බලශක්ති පද්ධතියට එකතුකළ යුතුයි. වසර 2004 දී ආරම්භ කිරීමට අපේක්ෂා කළ ගල් අඟුරු බලාගාරයේ වැඩකටයුතු වසර 2006 දක්වා කල් දමන ලද අතර 1995 වසරේ ණය ගිවිසුම් අත්සන් කිරීමෙන් පසුව කුකුලේ ගඟ යෝජනා ක්‍රමය වසර 2004 දී ආරම්භ කිරීමට සැලසුම් කර ඇත. විශේෂයෙන්ම සියයට 20 ක් දක්වා වැඩිවී ඇති උත්පාදන, සම්ප්‍රේෂණ හා බෙදාහැරීමේ පිරිවැය අඩුකිරීම මගින් හා විධිමත් ජලසැපයුම් කළමනාකරණය මගින් බලශක්ති අංශයේ කායනීක්ෂමතාවය වැඩිදියුණු කිරීමට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුයි.

මෑත කාලයේදී ලෝක බණිජ තෙල් මිල ගණන් ඉහළ යාම ආනයන පිරිවැය ඉහළ යාමට හේතුවූ අතර එය ලංකා බණිජ තෙල් සංස්ථාවේ විශාල මූල්‍ය හිඟයක් ඇති කිරීමටද හේතුවී ඇත. ඉහළ ගිය පිරිවැයෙන් කොටසක් අවසානයේදී පාරිභෝගිකයින් වෙත පවරා ඇත. මෙම වසර සඳහා වූ රු. දශ ලක්ෂ 8,000 මූල්‍ය පරතරය සලකා බලන විට මිල ගැලපීම් ප්‍රමාණවත් නොවන අතර දේශීය මිල ගණන් සඳහා තවදුරටත් ගැලපීම් කිරීම නොවැළැක්විය

හැකිය. විනිමය අනුපාතික වෙනස්කම් වලට ගැලපුම් කළ පසු ජාත්‍යන්තර බැංකුකරණ මිල ප්‍රවණතාවයන් පිළිබිඹු වන ආකාරයට නිරන්තර මිල වෙනස්වීම් සහිතව බැංකු කෙල් මිල ගණන් තමාගිලිව පවත්වා ගැනීම යෝග්‍ය වනු ඇත.

වත්මන් දශකයේ සියයට 7-8 ක මූර්ත ආදායම් වඩිතයක් ලභාකර ගැනීමට හැකිවන පරිදි ආර්ථිකයේ ඉදිරි ගමන් මග වේගවත් කිරීමට අවශ්‍ය සීඝ්‍ර පෞද්ගලික ආයෝජනයක් සඳහා අවශ්‍ය පසුබිම සකස් කිරීමේලා මූල්‍ය, විනිමය අනුපාතික හා රාජ්‍ය මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තීන් ඇතුළත් ප්‍රධාන සාර්ව ආර්ථික ප්‍රතිපත්තීන්ට විශාල කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීමට ඇත. රාජ්‍ය අංශය හෝ පෞද්ගලික අංශය වේවා සියළුම ආයතනයන්ට සිය ක්‍රියාකාරකම් වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස පැහැදිලි දර්ශනයක් සහ ක්‍රමෝපායක් තිබිය යුතුය. ක්‍රියාකාරකම් ඇගයීමේ සුදුසු ක්‍රමයක්ද සහිතව සේවා ආචාරධර්ම හා ක්‍රියාකාරකම් වැඩිදියුණු කිරීමේ ක්‍රම, පුහුණු කිරීම් හා ප්‍රතිපුහුණු කිරීමේ වැඩසටහන්, ක්‍රියාකාරකම් මත පදනම් වූ මූල්‍යමය හා අනෙකුත් දිරිගැන්වීම්, ස්වකීය කටයුතුවල වගකිව යුතු බව හා විනිවිදභාවය සහ නව

තාක්ෂණය උකහා ගැනීමේ හැකියාවද ඇතුළත්ව අනෙකුත් වෙනස් වන තත්ත්වයන්ට අනුව හැඩගැස්වීම සහතික කරන ක්‍රමද මෙම ක්‍රමෝපායන්ට ඇතුළත් විය යුතුය. මෙම දශකය තුළදී කිරිසාර ආර්ථික වර්ධනයක් අත්කර ගැනීමටත්, ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීමටත්, දිළිඳු බව තුරන් කිරීමටත් අත්‍යවශ්‍ය වූ ඵලදායීතාවය ඉහළ නැංවීමට මෙන්ම විදේශීය තරඟකාරිත්වය රැක ගැනීමටත් ඉහත ක්‍රමෝපායන් උපකාරීවනු ඇත.

මූල්‍ය සේවා ක්‍ෂේත්‍රයෙහි ක්‍රියාශීලී බව සහ තරඟකාරිත්වය වැඩිවෙමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව තවදුරටත් එහි මූලික අවධානය මිල ස්ථායීතාවය කෙරෙහි යොමුකරන අතරම දේශීය මූල්‍ය වෙළඳපොළෙහි ස්ථායීතාවය තහවුරු කරනු වස් මූල්‍ය ක්‍රමයෙහි පාලනය, අධීක්ෂණය සහ මෙහෙයවීම ශක්තිමත් කරනු ඇත. මේ සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපත්තිය වඩාත් තමාගිලි ලෙස පවත්වාගෙන යාමට හැකිවන පරිදි මුදල් නීති පනතට කරනු ලබන සංශෝධනයන්ද මූල්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට ඇතුළත් වනු ඇත.